普什图语基础语法

北京广播学院非通用语系列教材

车洪才／张　敏 编著

北京广播学院出版社

总 监 制：蔡　翔／闵惠泉
责任编辑：蔡开松／杨歆颖
封面设计：阿　东
制　　作：张　倩

本书是《普什图语教程》的配套教材，也是一本独立的语法工具书。

本书主要由词法和句法两大部分构成。词法部分侧重在对实词性、数、格变化规律的总结归纳，尤其对与汉语差异特别大的普什图语动词的变化规律及用法做了重点探讨。在这部分还总结了普什图语的构词法。

在句法部分对句子成分、简单句与复合句的各种结构和用法进行了叙述，力求简明。附录部分主要参照英国LINGUAPHONE英文版的PERSIAN GRAMMAR加上编者的学习体会对比普什图语写成，尽量做到概括实用。

ISBN 7-81085-220-5

ISBN 7-81085-220-5/N.111　　定价：36.00 元　　9 787810 852203 >

普什图语基础语法

图书在版编目(CIP)数据

普什图语基础语法/车洪才,张敏编著.—北京:北京广播学院出版社,2003.9

(非通用语系列教材)

ISBN 7-81085-220-5

Ⅰ.普… Ⅱ.①车…②张… Ⅲ.普什图语-教材 Ⅳ.H735

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2003)第 084747 号

普什图语基础语法

作　　者:车洪才　张　敏

责任编辑:蔡开松　杨歆颖

出版发行　北京广播学院出版社

社　　址　北京市朝阳区定福庄东街 1 号　邮　　编　100024

电　　话　65779405 或 65738538　传　　真　65779140

网　　址　http://cbbip.bbi.edu.cn

经　　销　新华书店总店北京发行所

印　　装　北京中科印刷有限公司

开　　本　730×988 毫米　1/16

印　　张　14.75

版　　次　2003 年 9 月第 1 版　2003 年 9 月第 1 次印刷

ISBN 7-81085-220-5/N·111　　定价:36.00 元

版权所有　翻印必究　印装错误　负责调换

编　辑　委　员　会

主　任　蔡帼芬

委　员
按姓氏笔画为序

于　峰
车洪才
刘特平
刘爱好
杨秀文
闵惠泉
张　敏
陈元猛
徐琴媛
蔡帼芬
蔡　翔

序

北京广播学院国际传播学院首批“非通用语系列教材”:《普什图语教程》(上、下册)、《普什图语基础语法》,《孟加拉语教程》(上、下册)、《孟加拉语实用语法》,《尼泊尔语教程》(上、下册),《荷兰语教程》(上、下册)付梓面世了。在此,我表示由衷的喜悦,向所有为此付出努力与贡献的老师们表示诚挚的谢意。

我校自 1958 年起至 20 世纪 80 年代共开办过包括英语在内的 30 多种外语,是当时我国高等院校培养非通用语本科人才的三大基地之一。自 1990 年始,逐步恢复与开办的语种已达 23 种。其中非通用语,如普什图语(阿富汗)、孟加拉语、泰米尔语(印度、斯里兰卡)、荷兰语、世界语、阿萨姆语(印度)、祖鲁语(南非)等均为我校在我国独办的语种;另有一些语种,如斯瓦希里语(东非各国)、葡萄牙语、土耳其语、菲律宾语(原为他加禄语)、希腊语等,均为我国首办的语种。但令人遗憾的是,此前许多语种大多采用的是由中国教师与外籍专家现编现教的自编教材。现在,4 种语言共 10 册的首批“非通用语系列教材”的正式出版,无疑是一件可喜可贺的大事,也是一个良好的开局。这是各语种老师在语言参考资料极端匮乏、教学任务异常繁重的情况下,夜以继日,不怕寒暑,不怕疲劳,尽职尽责,辛苦劳作而结的丰硕成果。

人类已经迈入21世纪，信息等高新技术迅猛发展，日新月异，世界已经变成了一个“地球村”。世界各国人民之间包括文化在内的各种交流日益频繁，而作为一切交流的媒介载体——语言，越来越显示出其重要作用。特别是，随着我国国力的逐步增强，我国与世界各国和人民之间的交往与日俱增。为适应我国加入WTO和迎接北京奥运会的需要，培养外语非通用语人才的重任责无旁贷地落在了我们的身上，北京广播学院国际传播学院应义不容辞、继续作出自己的贡献。我寄希望于大家。

我热切地希望老师们再接再厉，开拓进取，为编纂出更多、更好、更精的非通用语教科书，为培养高素质、多语种、复合型、有创新能力的非通用语人才而殚精竭虑地工作，任重而道远。

高福安

2003年9月10日

前 言

本书是《普什图语教程》的配套教材。其宗旨是帮助读者在分散地学到一些语法知识后，对各种语法现象进行归纳，找到规律，使其系统化，上升为理论，以达到举一反三、触类旁通的目的。

本书也是一本独立的语法工具书。希望本书对读者在阅读中理解语法现象时有所帮助；在写作、翻译和会话中用词造句时有所裨益。

普什图语语法结构基本上属于屈折语类型，但也广泛地使用语法的分析手段。这种语言语法的综合手段表现在，各类可变词的变化通常是用附加变化词尾，有时，也用其它附加成分。与此同时，还移动重音和使用错根词等。在表达句法关系方面，普什图语使用的分析手段有前置词、后置词、前后置词、辅助动词和语气词等。

本书主要由词法和句法两大部分构成。同时，考虑到在阿富汗达里语（阿富汗波斯语）与普什图语同为官方语言且达里语在首都喀布尔使用较多，而两种语言又极接近，学过普什图语再学达里语比较容易等实际情况，为便于读者自学和比较，所以在篇末附上了波斯语语法概述。

词法部分侧重在对实词性、数、格变化规律的总结归纳，尤其对与汉语差异特别大的普什图语动词的变化规律及用法做了较多的探讨。在这部

分还总结了普什图语的构词法。

在句法部分对句子成分、简单句与复合句的各种结构和用法都进行了叙述，力求简明。

附录部分主要参照英国 LINGUAPHONE 英文版的 PERSIAN GRAMMAR 加上编者的学习体会对比普什图语写成，尽量做到概括实用。

迄今，我们在阿富汗本土和国外还没有找到一本适合中国读者的以现代语法理论写成的普什图语语法书。本书在编写过程中，除借鉴阿富汗出版的带有传统语法特点的普什图语语法外，还参考了早年在今巴基斯坦境内出版的军队考试教材及前苏联出版的俄语普什图语词典的附录等。本书的主干是编者在多年学习中积累的资料和总结的规律，因此，不准确和疏漏之处在所难免。作为一本系统的语法书，本书还缺乏大量的例句和更为详尽的叙述。作为一个学术探讨这只是一个开端。以汉语写成的更为完善的普什图语语法还有待后人的努力。由于普什图语在语法上的特殊，本书在个别地方使用了新的术语，望读者理解。

本书主要参考书目如下:

1) د پښتو ژب ښودنه صديق الله رشتين کابل ۱۳۴۱

2) THE MODERN PUSHTU INSTRUCTOR Press, Govt.Printer, Peshawar 1938

3) پښتو ګرامر مولف: صدیق الله رشتین پښتونولنه ۱۳۲۷ش

4) РУССКО- АФГАНСКИЙ СЛОВАРЬ МОСКВА 1955

5) РУССКО- АФГАНСКИЙ СЛОВАРЬ МОСКВА 1973

6) PERSIAN GRAMMAR LINGUAPHONE INSTITUTE

本书的出版得到了北京广播学院国际传播学院院长蔡帼芬教授的支持，谨致谢意。

编者

2003 年 8 月

III 形容词变格的形式 44
三、形容词性、数、格总表 45
四、形容词的级 48
I 形容词的比较级 48
II 形容词的最高级 49
第四章 数词 50
一、数词的分类 50
二、数词表 51
三、关于数词的变化 53
I 基数词 53
II 序数词 54
四、关于数词的一些用法和表示法 54
第五章 代词 58
一、人称代词 58
I 独立代词 58
II 指向代词 59
二、物主代词 59
三、弱音代词 60
I 弱音代词的形式 60
II 弱音代词的用法 61
四、自身代词 62
五、指示代词 63
六、疑问代词 64
七、关系代词 67
八、限定代词 68
九、不定代词 69
十、否定代词 69
十一、代词变化表 70

第六章　动词.....71
一、动词不定式.....71
I　单一动词.....72
II　复合动词.....72
二、陈述式.....74
I　一般现在时和现在进行时.....74
II　将来趋向时.....78
III 将来时.....82
IV 过去进行时和一般过去时.....85
V　分词.....96
VI 现在完成时和过去完成时.....98
三、命令式.....107
I　进行命令式.....107
II　一般命令式.....107
III 带前缀动词的命令式.....108
IV 否定命令式.....108
四、可能式.....108
I　可能式现在时的构成.....109
II　可能式将来时.....110
III 可能式过去时.....112
五、假定式.....114
I　真实假定式的构成.....115
II　虚拟假定式的构成.....117
六、关于被动语态.....118
七、动词变化总表.....120
第七章　副词.....155
一、副词分类.....155
二、副词的使用.....156
三、副词在句中的位置.....158

四、副词的比较级和最高级 159
第八章　介词 160
一、前置词 160
二、后置词 162
三、前后置词 162
四、关于介词的使用 163
第九章　连接词 164
一、并列连接词 164
二、从属连接词 164
第十章　小品词 166
一、肯定小品词 166
二、否定小品词 166
三、禁止小品词 167
四、疑问小品词 167
五、祝愿小品词 168
六、强调小品词 168
七、将来多次小品词 168
第十一章　感叹词 169
第十二章　构词法 170
一、名词的构成 170
二、形容词的构成 181
三、数词的构成 185
四、副词的构成 186
五、动词的构成 186

第二部分　句法

第十三章　简单句 189
一、句中词与词的关系 189
二、句子主要成分 190

三、句子次要成分 192
第十四章　复合句 200
一、并列复合句 200
二、主从复合句 200
第十五章　直接引语和间接引语 204
附录：波斯语语法概述 205

第一部分　词法 (صرف)

第一章　普什图语字母、音素及拼写

一、普什图语字母表　(د پښتو الفبا)

I.　普什图语共有四十二个字母，其排列及字母名称如下表：

名称	字母	字母名称	字母
شين	ش	الف	ا
بنين	ښ	بې	ب
صاد	ص	پې	پ
ضاد	ض	تې	ت
طوی	ط	ټې	ټ
ظوی	ظ	ثې	ث
عين	ع	جيم	ج
غين	غ	چې	چ
في	ف	حې	ځ
قاف	ق	خې	څ
کاف	ک	حې	ح
ګاف	ګ	خې	خ
لام	ل	دال	د
ميم	م	ډال	ډ
نون	ن	ذال	ذ
نون	ڼ	ړې	ر
واو	و	ړې	ړ

ز	زې	ه	هې
ژ	ژې	ي/ای	خرګنده ی، نرمه ی
ږ	ږې	پ	اوږده ی
س	سین	ئ (ی)	درنده ی

II. 在普什图语字母表中有十个字母是普什图语特有的。 这十个字母是:

ټ، ځ، څ، ډ، ړ، ږ، ښ، ڼ، ې، ئ(ی) 。

还有八个字母是纯阿拉伯语字母， 它们只出现在外来的阿拉伯语词中。 这八个字母是:

ث، ح، ص، ض، ط، ظ، ع، ق。

二、 普什图语音素 (د پښتو غږونه)

普什图语含有五十个基本音素， 其中元音十七个， 辅音三十三个。

I. 普什图语元音 (د پښتو کومکی غږ)

普什图语元音在书面上主要用字母和少数注音符号来表现 。

1. 普什图语元音字母 (د پښتو غږیز توری) 有四个，这四个字母是:

ا، و، ه، ی。

2. 普什图语常用元音注音符号

普什图语中有四个短元音在单词中不被字母表现出来。有的辞书上使用了注音符号， 加在辅音字母的上边或下边，注出其后边应发的元音，这类符号叫做动符 (حرکات) 。

普什图语中四个常用的短元音注音符号是:

ـَ

这个符号叫 (زور) 打在辅音字母的上边，表示在该字母后边有个短元音 [a] 。如:

وَر، غَر، غَږ، مَل، کَټ، کَب، بَکس، گپ شَپ، جَت ، خَتم

ـِ

这个符号叫 （زير），打在辅音字母的下边，表示在该字母的后边有一个短元音［i］。如:

گِل، بِل، عالِم، کِلي، آخِر، بالِښت ، طِلا

ـُ

这个符号叫（پيش）打在辅音字母的上边，表示在该字母的后边有一个短元音［u］。如:

گُل، گُناه، زابُل، جُدا ، جُبران، گُمان ، مُحاوره ، ظُلم، مُرغ

ـٕ

这个符号叫（زورکی）打在辅音字母的上边，表示在该字母的后边有一个短元音［ə］。如:

تَل، نَن، خَوان، لَږ ، ژَبه، ژَر، کتَل، منَل

此外，还有一个静符 ـْ 叫（غږوندی ）打在辅音字母的上边，表示该字母只发本身的音，不与元音拼读。如:

ځلمی (خَلْمی)،ورځ (وَرَخ)، رسم(رَسْم)، نګور (نْ گور)، پښتو (پَښْتو)، پښه (پښْبه)

3. 依照上述书面表现方式，由元音字母和四个短元音注音符号分别构成单元音和双元音，其构成如下表:

普什图语元音音素表

单元音	说 明	举 例
[a]	زور （ـَ）	غَږ، غَر، وَر
	ا 在词首	اره، امر، استول
	在词尾 خرگنده او لویه	پیاله ، چوغکه، پوزه

[a:]	加 مد ا	آب، آله، آخر
	ا 在词中、词尾，重音节	لار، کال، کاکا
[i]	(ـِ) زير	ګل، عالِم، کِتاب
	ا 在词首，轻音节	افتخار، احسان، انسان
	ی 轻音节 ，کوچنی	نیکه، پاتی، دباندی
[i:]	څرګنده ی	دوستي، شین، ځیر
[e]	اوږده ی	منې، شودې، کوتې
[u]	(ـُ) پیش	مخالف، ګمرَک، تَصرُف
	و 轻音节，کوچنی	لومړی، تاسو، پوښتنه
	ا 在词首，轻音节	اردو، الفت، استاذ
	او 在词首	اوږه، اوږد، اوچت
[u:]	و 重音节 ，څرګند	تالو، کچالو، چاکو
[o]	اوږد و	پښتو، زانګو، پیشو
	او 在词首	اور، اوری، اورمېږ
[ə]	(ـَ) زورکی	مَړ، سَل، تَل
[ə:]	ه 在词尾 پټه او کوچنی	پسه، نیکه، اوړه

双元音	说 明	举 例
[ai]	نرمه ی	سړی، اوړی، سیل
	ای -	ځای، پای، سرای
[au]	نرم و یا او -	پلو، لو، اوباز، اوج
	او -	چپاو، کړاو، لګاو
[iu]	یو -	ډیوډی، تریو، سیوری
[eu]	ېو -	دېو، لېو، سېو

[ui]	ـوی	بوی، څارندوی، دوی
[ei]	ـوی	توی، سوی، خوی
[əi]	زورکی والا 在词尾，重音节	هګۍ، خولۍ، نجلۍ

II. 普什图语辅音 (دپښتو اصلی او چپ غږونه)

普什图语辅音字母发音部位表

خ	声门小舌	轻擦音	ز س ص ض	舌端齿龈	摩擦音	ب پ	双唇	爆破音
ښ	声门舌面					ت ټ ط د	舌尖齿龈	
ح ه	声门					ټ ډ	舌端上颚	
			ش ژ	舌端齿龈后部		ک ګ	舌后软颚	
			ف	唇齿		ق	声门舌根	
			غ	舌根小舌		ږ	舌根软颚	
						ث ذ	舌尖齿背	
م	双唇鼻音	鼻音	ړ	舌前	颤音	چ ج څ ځ	舌端齿龈	破擦音
ن	齿龈鼻音		ړ	卷舌上颚				
ڼ	舌尖上颚					ظ	舌尖齿龈	
						ل	舌边上颚	舌边音

三、普什图语的拼写规则

普什图语的书写是从右向左进行。大多数字母都可以同其他字母连写，但在连写时，随着字母出现在词首、词中及词尾的不同部位，大部分字母都会发生简化，也就是有的字母只保留右半部分或左半部分，有的字母则只保留上半部分或下半部分，其余部分消失。现举例列表如下：

字母	词首	词中	词尾
ا	احمد	باد	بابا
ب	بس	تبریک	مکتب
پ	پرون	خپل	گپ شپ
ت	تجارت	شته	اوچت
ټ	ټولنه	ټیټول	څټ
ث	ثبت	تثبیت	بحث
ج	جګ	شجاع	حج
چ	چپ	کچر	مچ
ځ	ځای	ځنځیر	ختیځ
څ	څلور	هڅه	هیڅ
ح	حتم	محدود	تشریح
خ	خزانه	سخت	ببخ
د	درد	ګدایګر	تجدید
ډ	ډبر	ګډبدل	رډبد
ذ	ذره	غذا	کاغذ
ر	رنګ	لرل	ډاکتر
ړ	ړپ ړپ	سړی	مړ
ز	زده	جزأ	مېز
ژ	ژبه	خپژول	مونتاژ
ږ	ږېره	کېږی	غږ
س	سپک	آسمان	مجلس

字母	词首	词中	词尾
ش	شک	تشکر	پیش
ښ	ښځه	لښکر	مېښ
ص	صبح	تصمیم	تحصص
ض	ضبط	حضور	عریض
ط	طرف	لطف	روابط
ظ	ظلم	مظلوم	لفظ
ع	عبارت	معلم	تابع
غ	غلط	مغز	بغ
ف	فکر	کفر	مختلف
ق	قلم	تقدیر	تشویق
ک	کروند	لکه	پالک
ګ	ګرد	لګښدل	رنګ
ل	لنډ	بلکه	کښل
م	مرد	تمام	بم
ن	نوم	منځ	سنګین
ڼ	ڼون	ګڼل	بڼ
و	وګړی	تور	پښتو
ه	هیله	سهار	پیاله
ی	یتیم	بیت	زلمی
ې	-	مېخ	ښوونکې
ی (ئ)	-	مسئله	هګۍ

第二章　名词（اسم）

表示人或事物名称的词叫名词。

一、名词的种类（د اسم قسمونه）

名词可分为专有名词和普通名词。

I. 专有名词(خاص اسم)是个人、地方或机构的专有名称。如:

احمد (艾哈迈德)　　بیجینګ (北京)　　افغانستان (阿富汗)

د کابل پوهنتون (喀布尔大学) 等。

II. 普通名词(عام اسم)是一类人、物或一个抽象概念的共有的名称。如:

سړی (人)　　ځای (地方)　　ماشین (机器)　　مجله (杂志)

سوسیالیزم (社会主义)等。

普通名词又可分为:个体名词、集合名词、物质名词和抽象名词。

1. 个体名词(انفرادی اسم)表示某类人或物中的个体。如:

هیواد (国家)　فابریکه (工厂)　معلم (教师)　عسکر (士兵)等。

2. 集合名词(د جمعیت اسم)是一群人或好多东西的总称, 在词形上是单数, 在词义上表示若干个体组成的集合体。 如 :

خلک (人民)　اردو (军队)　حکومت (政府)　کورنۍ (家庭)。

3. 物质名词(د جنس اسم)表示无法分为个体的实物。 如:

اوبه (水)　　چای (茶)　　غوړی (油)

پولاد (钢)　　اوسپنه (铁)　　هوا (空气)

4. 抽象名词(مجرد اسم) 表示动作、状态、品质、情感及其他抽象概念。

如:

کار (工作)　　آزادي (自由)　　سوله (和平)

انقلاب (革命)　　اخلاق (道德)

二、名词的性(د اسم جنس)

普什图语有阴阳性之分。

I. 阳性名词(د اسم مذکر 或 مذکر نوم) 阳性名词大体可分为六种结尾:

1. 以辅音结尾者。如: دفتر (办公室) لاس (手) هلک (男孩) کور (家) مېز (桌子) اور (火) 等。

※ 有一些例外。如: لار (路) ورځ (天, 日) وریځ (云) میاشت (月份) برېستن (被子) څرمن (皮革) څنګل (肘) درشل (门框) ږمونځ (梳子) ستن (针, 柱子) سمځ (洞, 坑) لمن (衣服下摆; 山坡) میچن (手工磨坊) غېږ (怀抱) مور (母亲) لور (女儿) خور (姐妹) ندرور (小姑) ترور (姨) یور (妯娌) نږور (儿媳) 等。

※ 以 ی 结尾的名词, 在 ی 前是 واو 和 الف 的, 同辅音结尾。如: زوی (儿子) سوی (兔子) ځای (地方) چای (茶) 等。

2. 以نرمه ی结尾者。如: سپی (狗) کلی (村庄) مړی (尸体) لرګی (木头) بری (胜利) سیوری (阴影) 等。

3. 以 کوچنی ه 结尾者。如: پسه (绵羊) زړه (心) نیکه (爷爷) تره (叔、伯) لیوه (狼) مرغه (鸟) کارغه (乌鸦) واده (结婚) وراره (侄儿) 等。

※ 有例外。如: چاړه (刀子) تیاره (黑暗) اوبه (水) خوله (嘴)

4. 以 واو څرګند 结尾者。如: چاکو (摺刀) تالو (上颚) هندو (印

度教徒）بانو（睫毛） شفتالو（桃） آلو（李子） زردالو （杏） تاپو（岛）等。

5. 以 نرم واو 结尾者。如: كندو（山口） لو（收割） پلو（方面）等。

6. 以 خرگنده ی 结尾，表示身份和职业者。如: قاضي（法官） كوچي（游牧民） والي（省长） موچي（鞋匠） دوبي（洗衣人） سپاهي（士兵） استعمارچي（殖民主义者） رابي（琴师）。

II. 阴性名词（ اسم مونث 或 مونث نوم ）一般可分为六种结尾:

1. 以 الف 结尾者。如: انا（祖母） غوا（母牛） خندا（笑） ژړا（哭） سزا（惩罚） ملا（腰） شا（背） وينا（讲话） بنوروا（汤）。

※ 有例外。一些以 ا 结尾的阳性名词是由词义决定的。如: جولا（纺织工人） ملا(毛拉) گدا（乞丐） بابا（父亲） كاكا（叔，伯） ماما（舅） دادا（爹） لالا（哥） پاچا（国王）等。还有 بورا（蝴蝶） اشنا（相识）等例外。

2. 以 نرمه ه 结尾者。如: ځمكه（土地） ونه（树） ښځه（女人） خټه（泥土） سوله（和平） توره（战刀） كوڅه（胡同） اسپه（母马） پښه（脚） گناه（罪过）。

※ 有例外。如: كوربه（主人） ميلمه（客人） غوبه（牧牛人） خربه（赶驴的人） اوښبه（赶骆驼的人）。

3. 以 خرگنده ی 结尾的抽象名词。如: ښادي（快乐） دښمنی（敌意） بدي（恶意） دوستي（友谊） وروري（兄弟关系） غريبي（贫穷） نيكي（美德）。

4. 以 درنده ی 结尾者。如: خولۍ（帽子） ډلۍ（電子） څپلۍ（凉鞋） مانۍ（宫殿） كړكۍ（窗户） نجلۍ（女孩） هيلۍ（鸭子） ليونۍ（女疯子）。

5. 以 اوږده ی 结尾者。如: ملګرې（女友） ناوې（新娘） ورغومې（母山羊羔） زده کوونکې（女学生）。

另外，有些以 اوږده ی 结尾的名词是阴性复数，通常也只用作复数。如: خولې（汗） دوړې（灰尘） شېدې（牛奶） اوربشې（大麦） وربژې（大米） یوې（耕种）等。

6. 以 اوږده واو 结尾者。如: لامبو（游泳） زانګو（摇篮） ورشو（牧场） پښتو（普什图语）。

※ 有些以 اوږده واو 结尾的名词既是阳性又是阴性。如: بیزو（猴子） پیشو（猫） مېلو（熊）等。

此外，还有一些阴性名词是由词义决定的。如: مور（母亲） خور（姐妹） لور（女儿）等。

III. 关于外来语的阴阳性

来自阿拉伯语的名词，以 الف、ه、ع、ح 结尾者，来自波斯语的名词，以 ځرګنده ی 和 ۍ 结尾者为阴性。如: صدا（回响） موضوع（主题，问题） روحیه（精神） خوشبیني（乐观） دانه（谷粒） تشریح（解释）等。

IV. 从阳性名词变阴性名词

有一些普什图语阳性名词可以改变词尾构成阴性名词，其规律如下:

1. 以辅音结尾的阳性名词在词尾上加 ځرګنده ه 。如:

阴 性	阳 性
خره	خر
چرګه	چرګ
غله	غل

注：以 وی 结尾的阳性名词，可以同样方法，构成阴性。如：سوی →سويه 。

※ 单音节阳性名词，以زور 为元音者，变阴性时，发生音变，失去 زور 。如：مل mal → مله mlə 。

2. 以 نرمه ی 结尾的阳性名词一般是将 نرمه ی 变成 اوږده ی 。如：

阴 性	阳 性
ملګرې	ملګری
زده کوونکې	زده کوونکی

但如果以 نرمه ی 结尾的阳性名词，重音在“ ی ”上，则需将 نرمه ی 变为 درنده ی 。如：

阴 性	阳 性
لمسۍ	لمسی
سپۍ	سپی

3. 以 څرګنده ی 结尾的阳性名词是将 څرګنده ی 变成 درنده ی。如：

阴 性	阳 性
دوبۍ	دوبي
قاضۍ	قاضي
والۍ	والي

注：دوبي 还可为 دوبنه。

4. 以 ون 结尾的阳性名词是将 ون 变成 نه 。如：

阴 性	阳 性
پښتنه	پښتون
شپنه	شپون

5. 某些以 څرګنده 结尾的阳性名词是将ه变成 نه 构成阴性。如:

阴 性	阳 性
مېلمنه	مېلمه
کوربنه	کوربه
اوښبنه	اوښبه

6. 以 الف 结尾的阳性名词一般是将 الف 改为 ه或 درنده ی 。 如:

阴 性	阳 性
بوډی	بوډا
مامی	ماما
کاکی	کاکا
پاچهه	پاچا
ملهه	ملا

三、 名词的数（ د اسم مفرد او جمع ）

普什图语名词有单数和复数的不同形式。

I. 阳性名词复数的构成

1. 以辅音结尾阳性名词复数的构成

1) 以辅音结尾的无生命阳性名词变复数是在词尾加 ونه 。 如:

复 数	单 数
کورونه	کور
ښارونه	ښار
غاښونه	غاښ

※ 这类单数名词如果受数词限定，也可在词尾上加“ ه ”构成复数。

如: کور → کوره کال → کاله

2) 以辅音结尾的有生命阳性名词变复数是在词尾上加 ان 构成。如:

复 数	单 数
آسان	آس
چرګان	چرګ
شاګردان	شاګرد

※ 以 وی 结尾者，其复数构成同此。 如: سوی → سویان。

※ 有些有生命物和无生命物的复数有两种构成法。如:

ګل → ګلان、ګلونه。

3) 由两个辅音构成的单音节阳性名词在变复数时是去掉原来的元音在词尾上加 کوچنۍ ه 构成。 如:

复 数	单 数
مله	مل
غله	غل
خره	خر

※ 例外: غر 的复数为 غرونه ， ور 的复数为 ورونه 。

4) 一些以辅音结尾的阳性名词在词尾前一个字母为 “ و ” 时，要将 “ و ” 变成 “ ا ” 再在词尾上加 کوچنۍ ه 构成。 如:

复 数	单 数
پښتانه	پښتون
شپانه	شپون
سپاره	سپور
سکاره	سکور

※ 单音节词不同。如: سوک →سوکان موټ → موټان。

※ 另有例外，پوهنتون → پوهنتونونه　قانون → قوانين。

2. 以 نرمه ی 结尾者，是将 نرمه ی 变为 څرګنده 。如：

复 数	单 数
سړي	سړی
سپي	سپی
کلي	کلی

3. 以 کوچنی ه 结尾者

1) 一般是将“ ه ”去掉，加 ونه 构成。如：

复 数	单 数
زړونه	زړه
پسونه	پسه
مېړونه	مېړه

2) 一些表示有生命物的名词是将 ه 去掉，加 ان 构成。如：

复 数	单 数
لیوان	لیوه
کارغان	کارغه
مرغان	مرغه

4. 以 څرګنده ی 结尾表示身份者，在词尾上加 ان 构成。 如：

复 数	单 数
قاضیان	قاضي
والیان	والي
دوبیان	دوبي

5. 以 واو خرگند 结尾者，基本上是在表示无生命物的名词词尾上加 گان，在有生命物名词的词尾上加 ا ن 构成。如:

复 数	单 数
چاکوگان	چاکو
باروگان	بارو
هندوان	هندو

6. 以 واو نرم 结尾者，在 واو 后加 ونه 构成复数，如:

复 数	单 数
لوونه	لو
کندوونه	کندو
پلوونه	پلو

7. 以 الف 结尾者，有两种复数词尾。

1) 加 گان 者。如:

复 数	单 数
باباگان	بابا
کاکاگان	کاکا
بوډاگان	بوډا

2) 加 یان 者。如:

复 数	单 数
پاچایان	پاچا
ملایان	ملا
آشنایان	آشنا

8. 以 ه خرګند 结尾者，将“ ه ”变成 انه （其尾上“ ه ”为 کوچنی ه）。如:

复 数	单 数
مېلمانه	مېلمه
کوربانه	کوربه

9. 物质名词一般只表复数意义。如: غوړي（食油）سابه（蔬菜）وانبه（草）وریښم（蚕丝）چای（茶）جوار（玉米）شراب（酒）غنم（小麦）。

10. 一些表示血缘关系的阳性名词，复数形式是不规则的。如:

复 数	单 数
زامن	زوی
پلرونه	پلار
ورونه	ورور

II. 阴性名词复数的构成

1. 以 الف 结尾者，在 الف 后加 ګاني 或 وي 构成。如:

复 数	单 数
غواګاني （غواوي）	غوا
ملاګاني （ملاوي）	ملا
سزا ګاني （سزاوي）	سزا

2. 以 ه خرګند 结尾者，将“ ه ”改为 اوږده ی 构成。如:

复 数	单 数
ونې	ونه
ښځې	ښځه

پانې	پانه

3. 以 درنده ی 结尾的阴性名词

1) 无生命的，其复数形式同单数形式。如：

复 数	单 数
څوکۍ	څوکۍ
ډوډۍ	ډوډۍ
کړکۍ	کړکۍ
بخارۍ	بخارۍ

2) 有生命的，其复数形式是在词尾上加 انې 或 ګانې 构成。如：

复 数	单 数
دوبيانې	دوبۍ
سپيانې	سپۍ
زمريانې	زمرۍ
بودۍګانې	بودۍ

※ نجلۍ 的复数为 نجونې。

4. 以 اوږده ی 结尾的阴性名词，其复数构成是将 اوږده ی 变成 څرګنده ی 如：

复 数	单 数
ملګري	ملګرې
زده کوونکي	زده کوونکې
ناوي	ناوې

5. 以 او، واو 结尾的阴性名词，变复数是在词尾上加 ګاني 。 如：

复 数	单 数
پيشوګاني	پيشو
بيزوګاني	بيزو

6. 以辅音结尾的阴性名词，其复数是在词尾上加 او، ده ی 构成。如：

复 数	单 数
ورځې	ورځ
مياشتې	مياشت
لمنې	لمن

7. 物质名词一般只作复数用。 如：وړی（毛）شودې（奶）اوبه（水）。

8. 以 څرګنده ی 结尾的抽象名词，一般没有复数形式。 如：

وروري（兄弟关系）ښادي（快乐）دوستي（友谊）

9. 一些表示血缘关系的阴性名词复数形式不规则。 如：

复 数	单 数
مينديې	مور
خوندې	خور
لونې	لور

10. 外来的阿拉伯语阴性名词， 以 ح 、ع 结尾者，在普什图语中，既可用阿拉伯语原来的复数形式，也可加 ګاني 和 وې 构成其复数。如：موضوع（问题，主题）→ موضوعات 或موضوعګاني。

四、 名词的格（د اسم حالتونه）

I. 格的概念和分类

格是表示某些实词在句子中所处的地位和起的语法作用。 因此，在讲名词格时，不可避免地要提及代词、数词和形容词。在后面介绍这些词时，不再重复下述这些概念。普什图语从大的方面分主要有两个格，即原格（ اصلی حالت ）或叫直接格和变格（غير اصلی حالت ）或叫间接格，外加一个呼格（ ندايی حالت ）。

1. 原格是指名词、代词、数词和形容词在句中处于以原来的形式独立起作用的地位。 其中包括主格（فاعلی حالت ）和宾格（ مفعولی حالت ）。

1) 主格是指名词、代词、数词和形容词在及物动词现在时、将来时和不及物动词过去时句中作主语， 有时与系词连用作合成谓语。如:

هغه سړی خپل کور ته ځي. 那个人在往自己家走。

شاګرد درس وايي. 学生在学功课。

زما ملګری شانګهای ته لاړ. 我朋友去上海了。

其中 سړی، شاګرد 和 ملګری 都处于主格地位。

※ 及物动词过去时主语除外。

2) 宾格是指名词、代词、数词和形容词在及物动词现在时和过去时句中作宾语。如:

زه ډوډی خورم. 我在吃饭。

زه به چای وڅښم. 我将喝茶。

هغه مې ولیده. 我看见她了。

其中 ډوډی ， چای 和 هغه 都处在宾格地位。

2. 变格是指名词、代词、数词和形容词在句中处于以其经过变化的形式

独立起作用或不能独立起作用的地位，包括:

1) 在及物动词过去时句子中作主语。如:

هلکانو ډوډۍ و خوړله. （男）孩子们吃了饭。

دا کتاب مې ولوست. 我读过这本书。

دغې ښځې یو خط وليکه. 那个女人写了一封信。

其中 هلکانو, مې 和ښځې 都是及物动词过去时句子主语。

2) 介词的宾语。名词、代词、数词和形容词同前置词、后置词或前后置词连在一起，表示所属、时间、地点、方式等，在句中作定语或状语。如:

د دې سړي کشر ورور زده کوونکی دی. 这个人的弟弟是学生。

د هغوی کورونو ته ځو. 我们在往他们家走。

هغه له پوهنځي نه فارغ شوی دی. 他从学院毕业了。

其中 سړي , کورونو , پوهنځي 都是介词的宾语。

注: 人称代词单数第一人称和第二人称作及物动词现在时和将来时宾语时用变格。

3. 呼格用来进行招呼或称呼，常与感叹词连用。如:

ای، ملګریه! 喂，朋友!

او، هلکه! 噢，孩子!

II. 名词格的形式

1. 名词单数的变格形式

1) 阳性名词

① 以辅音、ی 、ه 、وی 、ای 、نرم واو 、څرګند واو 、څرګنده ی 结尾的阳性名词单数变格形式与单数原格形式相同。 如:

变 格	原 格
هلک	هلک
قاضي	قاضي
چاکو	چاکو
کنډو	کنډو
زړه	زړه
نیکه	نیکه
سوی	سوی
ځای	ځای
کاکا	کاکا

② 由两个辅音构成，以 زور 为元音发音的阳性名词、以辅音结尾而词尾前一个字母为 واو 的阳性名词及以 نرمه ی 结尾的阳性名词的单数变格形式同复数的原格形式。如:

变 格	原 格
مله	مل
شپانه	شپون
سړي	سړی

2) 阴性名词

① 以 ه ،خرگند 、اوږده ی 及辅音结尾的阴性名词单数变格形式同其复数原格形式。如:

变 格	原 格
منې	منه
سترګې	سترګه
ملګري	ملګری
ورځې	ورځ

② 以 الف、 واو 和 اوږده ی درنده 结尾的阴性名词单数变格形式同单数原格形式。 如:

变 格	原 格
خندا	خندا
پیشو	پیشو
پښتو	پښتو
کړکۍ	کړکۍ

③ 以 ی څرګنده 结尾表示抽象意义的阴性名词的变格是将ی څرګنده 改成 ی درنده 。 如:

变 格	原 格
دوستۍ	دوستي
وروړۍ	وروري

④ 表示血缘关系的以辅音结尾的阳性名词单数变格形式同原格形式。 如:

مور، خور، لور

2. 名词复数的变格形式

阳性名词和阴性名词的复数变格均借助 کوچنی واو 构成，或在其复

数原格词尾上加 كوچنى واو 或以 كوچنى واو 取代原词尾。如:

变 格	原 格
هلكانو	هلكان
سړيو	سړي
لاسونو	لاسونه
سترګو	سترګى
ملو	مله

※ 复数变格形式也可以去掉复数后缀加 كوچنى واو 构成。如:

变 格	原 格
هلكو	هلكان
لاسو	لاسونه
سړو	سړي

※ 以辅音结尾而倒数第二个字母为 واو 的阳性名词，其复数变格要将复数原格中替代单数原格中 واو 的 الف去掉再以 كوچنى واو 取代词尾构成。如:

变 格	原 格
پښتنو	پښتانه
سكرو	سكاره
شپنو	شپانه

3. 呼格的形式

1) 阳性名词的单数呼格

① 以辅音、ى نرمه 和 ى څرګنده 结尾的阳性名词呼格均以在词

尾上加 ځرګند ه 构成。其中以辅音和 ی ځرګند ه 结尾的阳性名词呼格是将 ځرګند ه 加在原格词尾上构成，而以 نرمه ی 结尾的，其呼格是将 ځرګند ه 加在其变格的词尾上构成。 如:

呼 格	变 格	原 格
ای، هلکه!		هلک
ای، دوبیه!		دوبي
او، سړیه!	سړي	سړی

② 以 الف、واو ځرګند ه 和 کوچنۍ ه 结尾的阳性名词呼格同原格。如:

呼 格	原 格
ای، احمد شاه بابا!	احمد شاه بابا
ای، هندو!	هندو
ای، نیکه!	نیکه

2) 阴性名词的单数呼格

① 以 الف、واو、اوږده ه 、اوږده ی 和 درنده ی 结尾的阴性名词单数呼格同原格。 如:

呼 格	原 格
او، بلا!	بلا
ای، غوا!	غوا
او، بیزو!	بیزو
ای، ملګري!	ملګري
ای، نجلۍ!	نجلۍ

② 以辅音结尾的阴性名词单数呼格是在其单数原格词尾加ی اوږده构成。如:

呼 格	原 格
ای، موري!	مور
ای، خوري!	خور
ای، لوري!	لور

③ 以ه خرګند 结尾的阴性名词单数呼格同其单数变格形式。如:

呼 格	原格
ای،ښځي!	ښځه
ای، معلمي!	معلمه

3) 复数呼格

阳性和阴性名词的复数呼格形式均同于他们复数变格形式。如:

呼格	原格
ای، هلکانو!	هلکان
ای، زلمیو!	زلمي
او، میندو!	میندې
ای، ښځو!	ښځې

五、名词性、数、格分类总表

表 1 以 ونه 构成复数的阳性名词

单数原格	复数原格	单数变格	复数变格
کتاب 书	کتابونه	کتاب	کتابونو
میز 桌子	میزونه	میز	میزو میزونو

ځای ځایونو	ځای	ځایونه	ځای 地方
زړونو	زړه	زړونه	زړه 心，心脏
بویو بویونو	بوی	بویونه	بوی 味，气味

表 2　以 ان 和 ګان 构成复数的有生命阳性名词

单数原格	复数原格	单数变格	复数变格
اوښانو	اوښان	اوښ	اوښ 骆驼
چرګانو	چرګان	چرګ	چرګ 鸡
ملايانو	ملايان	ملا	ملا 毛拉
شاهزاده ګانو	شاهزاده ګان	شاهزاده	شاهزاده 王子
لېوانو	لېوان	لېوه	لېوه 狼
اشنايانو	اشنايان	اشنای	اشنای 熟人
سويانو	سويان	سوی	سوی 兔子
بنديانو	بنديان	بندي	بندي 囚犯
ماماګانو	ماما ګان	ماما	ماما 舅舅
لويانو	لويان	لوی	لوی 大人

表 3　以 ی 结尾的阳性名词

单数原格	复数原格	单数变格	复数变格
سړيو	سړي	سړی	سړی 男人
ډبليو	ډبلي	ډبلی	ډبلی 盒子
کليو	کلي	کلی	کلی 农村
کابليانو	کابلي　کابليان	کابلی	کابلی 喀布尔人

表 4 پښتون 类阳性名词

单数原格	复数原格	单数变格	复数变格
پښتون 普什图人	پښتانه	پښتانه	پښتنو
اسبون 牧马人	اسبانه	اسبانه	اسبنو
اوښبون 放骆驼的人	اوښبانه	اوښبانه	اوښبنو
بېلتون 离别	بېلتانه	بېلتانه	بېلتنو
پسور 宽度		پسور پساره	
پتون 大腿；胯骨	پتونونه پتانه	پتون پتانه	پتونو پتنو
پرتوگ 灯笼裤	پرتگونه پرتاگه پرتوگان	پرتوگ پرتوگه	پرتوگو پرتگونو
پتلون 裤子	پتلانه پتلونه	پتلانه پتلون	پتلنو
تنرو 烤馕炉	تنرونه تناره	تنور تناره	تنرونو تنرو
چنغول 未婚夫	چنغاله	چنغاله چنغول	چنغلو
تول 重量	تاله تولونه	تاله تول	تولونو
خربون 赶驴的人	خربانه	خربانه	خربنو
رود 河	راده رودونه	راده رود	رودونو
زنگون 膝盖	زنگونه زنگانه	زنگانه زنگون	زنگونو زنگنو
ژوندون 生活	ژوندانه	ژوندانه ژوندون	ژوندنو
سکور 煤炭	سکاره	سکاره	سکرو
شپول 羊圈	شپاله	شپاله شپول	شپلو
شپون 牧人	شپانه	شپانه	شپنو
شکون 豪猪	شکوتان شکانه شکنیان	شکانه	شکنو

غبنو	غوبانه	غوبانه	غوبون 放牛的人
کوربنو	کوربانه	کوربانه	کوربه 主人
کاړو کړو	کاړه	کاړیان کاړه	کوړ 鬣狗
	کونډتانه	کونډتانه	کونډتون 寡居，鳏居
لړمنونو لړمنو	لړمانه لړمون	لړمانه لړمنونه	لړمون 内脏
لمنځو لمونځونو	لمانځه لمونځ	لمانځه لمانځونه	لمونځ 祈祷，祷告
لورنو لرونو لرو	لاره لور	لرونه لورونه لاره	لور 镰刀
لپربنو	لپربانه	لپربانه	لپربون 牧人
مېړتنو	مېړتانه	مېړتانه	مېړتون 蚂蚁窝
مېښبنو	مېښبانه	مېښبانه	مېښبون 牧牛人
مېلمنو	مېلمانه	مېلمانه	مېلمه 客人
نوموتو	نامه نوم	نومونه	نوم 名字
نمو	نامه	نامه	نوم 肚脐
ورنو ورنونو	ورانه ورون	ورانه ورنونه	ورون 大腿
یومانو یومونو	یامه یوم	یومان یومونه	یوم 铁锹
یانو	یانه	یانه	یون 步伐

表5 一些具有两个复数形式或以音变构成复数的阳性名词

单数原格	复数原格	单数变格	复数变格
马 آس	آسان آسونه	آس	آسانو آسونو
手铐 الچک	الچکان	الچک	الچکانو
农民 بزگر	بزگر بزگران	بزگر	بزگرو بزگرانو
桥 پل	پلونه پلان	پل	پلانو
绵羊 پسه	پسونه	پسه	پسونو
麦杆，禾秸 پروړ	پرړونه پروړونه	پراړه پروړ	پروړو
被子 تلتک	تلتکونه تلتکان	تلتک	تلتکانو تلتکو
桑葚 توت	توتان	توت	توتانو
枪 ټوپک	ټوپک ټوپکان	ټوپک	ټوپکو
杨树 چنار	چناران	چنار	چنارانو
后脑勺څټ	څټان	څټ	څټانو
锁链 ځنځیر	ځنځیران ځنځیرونه	ځنځیر	ځنځیرانو ځنځیرونو
石貂 خپک	خپک	خپک	خپکو
驴 خر	خره خرونه	خره	خرو
采石场 خوری	خوری خوریان	خوری	خوریانو
杏子 زردالو	زردالان	زردالو	زردالانو
青年人 زلمی	زلمي زلميان	زلمي	زلميانو
狮子 زمری	زمریان	زمري	زمریانو
蔬菜 سابه			سبو
拳头سوک	سوکان	سوک	سوکانو

شونډو شونډانو	شونډ	شونډان	唇 شونډ
ښاپېرو ښاپېريانو	ښاپېري	ښاپېري ښاپېريان	天使 ښاپېرى
ښونانو	ښون	ښونان	橄榄 ښون
غرو غرونو	غره	غره غرونه	山 غر
غلو	غله	غله	贼 غل
غوزانو	غوز	غوزان	胡桃，榛子 غوز
غويانو	غوايى	غويان غوايى	公牛 غويى
كارګرو كارګرانو	كارګر كارګر	كارګر كارګران	工人 كارګر
كچالانو	كچالو	كچالوګان كچالان	土豆 كچالو
كوتريو كوتريانو	كوترى	كوتري كوتريان	狗崽 كوترى
كوټيانو	كوټى	كوټي كوټيان	كوټى （动物的）头
كوټيانو	كوټى	كوټي كوټيان	木箱子 كوټى
ګلونو ګلانو	ګل	ګلونه ګلان	花 ګل
ګونګيانو	ګونګي	ګونګي ګونګيان	哑巴 ګونګى
لمانو	لم	لمان	肥羊尾 لم
لېونيان	لېوني	لېوني لېونيان	疯子 لېونى
مټانو	مټ	مټان	手臂 مټ
مريونو مريانو	مريي	مريي مريونه مريان	奴隶 مريى
ملو	مله	مله	旅伴 مل
موټرو مټرانو مترونو	موټر	موټرونه موټران	汽车 موټر

مېرىانو	مېرې	مېرىان مېرى	مېرى 蚂蚁
مينئيانو مينئو	مينئې	ميئيانې مينئې	مينئه 女仆
نارنجانو نارنجو	نارنج	نارنح نارنجان	نارنج 橙子
نوكانو	نوک	نوكان	نوک 指甲
ودونو	واده	ودونه	واده 结婚
وښو		草 وانبه	
والو	والې	والې	واله 灌溉沟渠
وښتو وښتانو	وښته	وښتان	وښته 毛发

表6 以 ي 与 ې 构成复数的阴性名词

单数原格	复数原格	单数变格	复数变格
سترګه 眼睛	سترګې	سترګې	سترګو
ښځه 女人	ښځې	ښځې	ښځو
تخته 板	تختې	تختې	تختو
نقشه 地图	نقشې	نقشې	نقشو
ملګرې 女友	ملګري	ملګري	ملګرو
سركوزې 母猪	سركوزي	سركوزي	سركوزو
اريځ اوريځ 云	اريځې اوريځې	اريځې	اريځو اوريځو
بړستن 被子	بړستنې	بړستنې	بړستنو
بن（多妻制中的一个）妻子	بنې	بنې	بنو
ترښځ（木工）锛子	ترښځې	ترښځې	ترښځو

چارو	چارې	چارې	事务 چار
څرمنو	څرمنې	څرمنې	皮革 څرمن
څنګلو	څنګلې	څنګلې	肘 څنګل
خپړو	خپړې	خپړې	خپړ （手、脚）掌
درشلو	درشلې	درشلې	门槛 درشل
درغنو	درغنې	درغنې	磨 درغن
ږمنځو	ږمنځې	ږمنځې	ږمنځ ږمونځ 梳子
ستنو	ستنې	ستنې	针 ستن
سمڅو	سمڅې	سمڅې	山洞 سمڅ
غوجلو	غوجلی	غوجلی	牛栏 غوجل
غېږو	غېږې	غېږې	怀抱 غېږ
کوژدنو	کوژدنې	کوژدنې	订婚 کوژدن
کویدنو	کویدنې	کویدنې	订婚 کویدن
لارو	لارې	لارې	路 لار
لمنو	لمنې	لمنې	山坡 لمن
لوښتو	لوښتې	لوښتې	一拃，一寸（土地） لوښت
منګولو	منګولې	منګولې	爪 منګل
میاشتو	میاشتې	میاشتې	月（份） میاشت
مېچنو	مېچنی	مېچنی	磨房 مېچن
نغنو	نغنې	نغنې	葱花饼 نغن

表7 以 وي گاني اني 构成复数的阴性名词

单数原格	复数原格	单数变格	复数变格
شا 背	شاگاني	شا	شاگانو
ملا 腰	ملاگانی	ملا	ملاگانو
خوا 边，侧	خواوي	خوا	خواو
غوا 母牛	غواگاني غواوی	غوا	غواگانو غواو
بيزو 猴子	بيزوكانی	بيزو	بيزوگانو
راډيو 收音机；电台	راډيوگاني	راډيو	راډيوگانو
پيشي 猫	پيشياني	پيشی	پيشيانو پيشو
ناوي 新娘	نوباني	ناوي	ناوبانو
شروع 开始	شروع گاني	شروع	شروع گانو
موضوع 问题，主题	موضوع گانی	موضوع	موضوع گانو
اصلاح 改革	اصلاح گاني	اصلاح	اصلاح گانو
دستگاه 车床	دستگاوي	دستگاه	دستگاو دستگاهو
تفريح 休息	تفريحگاني	تفريح	تفريحگانو تفريحو

表8 以ی和ي 结尾的阴性名词

单数原格	复数原格	单数变格	复数变格
خوکی 椅子	خوکی	خوکی	خوکی
الماری 柜子	الماری	الماری	الماریو

بازيو	بازى	بازى	بازي 玩，游戏
خوشحاليو	خوشحالى	خوشحالى	خوشحالي 高兴

表 9　表示血统关系或亲属关系的名词

单数原格	复数原格	单数变格	复数变格
اخښى 内兄弟，连襟， 姐（妹）夫	اخښي اخښيان	اخښي	اخښيانو
بنزى 嫡（庶）子	بنزي بنزيان	بنزي	بنزو بنزيانو
بنزى （妻、妾之）女	بنزيانې	بنزى	بنزيو
پلار 父亲	پلارونه پلرونه	پلار	پلارو پلرو پلرونو
پرکتى （前夫或前妻的）女儿	پرکتيانې	پرکتى	پرکتيو
تربور 堂兄弟	تربوران تربورونه	تربور	تربورانو تربورو
ترور 伯母，婶母	تروراني تربډې ترندې	ترور	ترېندو
تروزى 堂姊妹	تروزيانې	تروزى	تروزيو تروزيانو
تروزى 堂兄弟	تروزي	تروزي	تروزيو
تره 伯、叔	ترونه	تره	ترونو
خور 姐，妹	خوبندې خوندې	خور	خوبندو

خورځو خورځيانو	خورځي	خورځيانى خورځي	خورځه 外甥女
خوريونو خوريانو	خورئي	خوريونه خوريان	خوريى 外甥
زومانو	زوم	زومان	زوم 女婿
زامنو	زوى	زامن	زوى 儿子
كړوسيو كړوسيانو	كړوسي	كړوسيان كړوسي	كړوسى 曾（外）孙
كړوسيو كړوسيانو	كړوسۍ	كړوسۍ كړوسيانې	كړوسۍ 曾（外）孙女
لونو	لور	لونې	لور 女儿
لېورو	لېور	لېورونه	لېور 大伯，小叔
مېندو مندو	مور	مېندې مندې	مور 母亲
مېړونو	مېړه	مېړونه	مېړه 丈夫
نجونو	نجلۍ	نجونې	نجلۍ 姑娘
ندرېندو	ندور	ندرېندى ندرندى ندروريانې	ندرور 大（小）姑子
نړېندو	نړور	نړېندې نړندې	نړور 儿媳
نمسيانو	نمسى	نمسى نمسيان	لمسى نمسى 孙子
نمسيو نمسيانو	نمسۍ	نمسيانې	نمسۍ 孙女
نيكه ګانو نيكونو	نيكه	نيكه ګان نيكونه	نيكه 祖父
ورېرونو	وراره	ورونه ورېرونه	وراره 侄子
ورونو	ورور	ورونه	ورور 兄，弟
يونو	يور	يونې	يور 妯娌

附：量词

量词属名词词性，通常均与基数词连用。例如：

نقطه（点，滴） رنګ（种，色） قسم（种，类） دول（种，类） نفر（个，位） تن（个，位） کس（人，位） دانه（粒，颗） افغانۍ（阿富汗尼） وار（次，回，倍） ځل（回，次 چند（倍，次） جور（双，对） توک（卷） جلد（本，册，卷） تار（条，根） تکۍ（点） سر（头） متر（米，公尺） کیلوګرام（公斤）等。

它们有数和格的变化，其复数构成照名词的变化规律。这类词以辅音结尾的，在与基数词连用时通常是加 ه ځرګند 构成复数。量词各格的变化大体符合名词各格的变化。如：

درې سره غواوې　　三头母牛

دوه تنه سړي　　两个人

څلور دانې هګۍ　　四个鸡蛋

پنځه تاره ویښتان　　五根头发

دا کتاب په شپږو ډولونو ویشل کېږی　此书分为六种。

第三章　形容词(صفت)

表示人或事物的性质或状态的词叫形容词。形容词用来修饰名词，在句中要同所修饰的名词的性、数、格相一致，一般都置于名词之前。

一、 形容词的分类

I. 按词义可分为:

1. 性质形容词　表示质地、形状、感觉、颜色等。如:

كوچنى（小的）لوى（大的）، سياسى（政治的）خاورين（土的）زرين（金的）هوښيار（聪明的）بد（（坏的）ښه（好的）等。

2. 关系形容词　表示时间、方向、所属等关系。如: ملى（民族的）چيني（中国的）جنوبي（南方的）شمالي（北方的）پرونى（昨天的）ننى（今天的）。

II. 普什图语形容词词尾没有特殊形式，同名词没有区别，按词尾可分为:

1. 以辅音结尾的。如:

ټينګ（牢固的）سور（红的）تور（黑的）等。

2. 以 نرمه ى 结尾者。如:

ليونى（疯的）　كوچنى（小的）　پردى（外人的）　تږى（渴的）　غلى（平静的）等。

3. 以 څرګنده ى 结尾者。如:

شمالي（北方的）تاريخي（历史的）اقتصادي（经济的）جنوبي（南方的）等。

4. 以 څرګند ه 结尾者。如:

ښایسته（美的） پوره（完全的） خپه （难过的） سوچه （纯粹的） ښکاره （明显的）等。

5. 以 الف 结尾者。如:

وړیا（免费的）、بی حیا （无耻的）、جلا（分开的）等。

6. 以 اوږده ی 结尾者。如:

پاتې（留下的）、نژدې（近的）、لرې（远的）等。

7. 以 کوچنۍ ه 结尾者。如:

ویده（睡觉的） 、ښه（好的）等。

8. 以 واو خړکند结尾者。如:

ورو（慢的）、چمتو（准备好的）等。

二、 形容词的性、数、格

形容词以辅音、نرمه ی 和 کوچنۍ ه 结尾者，因性 、数、格的不同有词尾变化；而以الف、 اوږده ی 、خړکنده ی 和 خړکنده ه 结尾的形容词，在不同的性、数、格时没有词尾变化。 现将有词尾变化的形容词的变化规律简介如下:

I. 阴性单数形容词的构成

1. 以辅音结尾的阳性形容词一般在词尾加 خړکنده ه 即可构成阴性形式。如:

阴 性	阳 性
سپینه	سپین
بده	بد
تینګه	تینګ
نرمه	نرم

※ لوی 也属此类，其阴性为 لویه 。

2. 以辅音结尾且结尾前的元音为 واو خرگنده 者，均以在词尾上加 ه خرگنده 构成阴性。但是，一些词只是在词尾上加 ه 即可，而另一些词在构成阴性时，元音发生音变，失去 واو ；而以 زور 发元音，再加 ه خرگند 于词尾构成。不失去原来的 واو 者，其 واو خرگند 软化为 نرم واو 。

1) 不发生音变者。如:

阴 性	阳 性
توره	تور
روغه	روغ
جوړه	جوړ
زرغونه	زرغون

※ 凡以واو + 辅音结尾的阳性形容词变复数时，不发生音变的均属此类。

2) 发生音变者。如:

阴 性	阳 性
سره	سور
درنده	دروند
خوږه	خوږ
توده	تود

3. 一些以辅音结尾，而且词根中元音为 ی خرگنده 的阳性形容词在变

阴性时去掉 ى 后，在词尾上加 ه خرگنده 。如:

阴 性	阳 性
شنه	شين
ترخه	تريخ

※ سپين 例外。

4. 以 نرمه ى 结尾而且重音在 ى 上的阳性形容词是将نرمه ى 改成 درنده ى 构成其阴性形容词形式。如:

阴 性	阳 性
كوچنى	كوچنى
بنى	بنى
گرندى	گرندى
توريالى	توريالى

5. 以 نرمه ى 结尾而且单词重音不在 ى 上的阳性形容词变阴性时，将 نرمه ى 改成 اوږده ى 。如:

阴 性	阳 性
نوې	نوى
ښكلې	ښكلى
تږې	تږى
غلې	غلى

6. 以 ه کوچنی 结尾的阳性形容词变阴性，没有字形变化，只是发生音变而已，ه 以ه خرگنده 发音。如:

阴 性	阳 性
بنه	بنه
تبره	تبره
ویده	ویده

II. 形容词的复数构成

1. 阳性形容词的复数

1) 以辅音结尾的阳性形容词复数形式一般与阳性单数相同。如:

复 数	单 数
سپین	سپین
تینګ	تینګ
کلک	کلک
اسان	اسان
نرم	نرم

2) 以辅音结尾的单音节形容词，其元音为 واو 者，是将 واو 变成 الف 再在词尾加带重音的 ه کوچنی 构成。如:

复 数	单 数
ساړه	سوړ
ماړه	مورِ
زاړه	زوړ

但是，有一些同样形式的阳性形容词的复数，不改变 واو 只是在

واو 前或后加 الف，再在词尾加带重音的 ه کوچنۍ 构成。如:

复 数	单 数
خوارِه	خورِ
تاوده	تود

※ سور 的复数不保留 واو 也不加 الف，其复数为 سره。

3) 一些以辅音结尾的形容词在词尾加带重音的 ه کوچنۍ 构成其阳性复数。如:

复 数	单 数
زرغونه	زرغون
تياره	تيار
مړه	مړ

4) 以辅音结尾的单音节形容词，其元音为 ی څرګنده 的，变复数时，是将 ی څرګنده 去掉，在词尾加 ه کوچنۍ 构成。如：

复 数	单 数
شنه	شين
ترخه	تريخ

5) ی نرمه 结尾的阳性形容词复数形式是将 ی نرمه 改成 ی څرګنده。如:

复 数	单 数
نوي	نوی
کوچني	کوچنی
تږي	تږی
ښکلي	ښکلی

6) 以 ه كوچنى 结尾的阳性形容词，其复数形式同单数。如:

复数	单数
بنه	بنه
ويده	ويده

2. 阴性形容词的复数

阴性形容词复数的构成，可以理解为从阳性单数变阴性单数演变的继续。依阴性单数形容词的构成一节所述，有词形变化的阴性形容词主要有 ه ژرگنده、 ى اوږده 、 ى درنده 三种结尾。

1) 以 ه ژرگنده 结尾的阴性形容词复数构成，是将 ه ژرگنده改成 ى اوږده 。如:

复数	单数
بنې	بنه
بدې	بده
تودې	توده
تورې	تورە
اوږدې	اوږده

2) 以 ى اوږده 和 ى درنده 结尾的阴性形容词复数是将 ى اوږده 和 ى درنده 变成 ى ژرگنده 构成。如:

复数	单数
نوي	نوې
بنكلي	بنكلې
كوچني	كوچنۍ
بني	بنۍ

III. 形容词变格的形式

如前所述，形容词中只有以辅音、 کوچنۍ ه 和 نرمه ی 结尾的形容词有词形变化。

1. 阳性和阴性形容词处于单数变格时，其词形分别与阳性和阴性的复数原格形式相同。如:

1) 阳性

变格	原格
بد	بد
تاوده	تود
ساړه	سوړ
سره	سور
ښکلي	ښکلی

2) 阴性

变格	原格
ښې	ښه
سړې	سره
کوچني	کوچنۍ
تورې	توره

2. 阳性和阴性形容词的复数变格形式均借助于 خرګنده واو 构成，或在其复数原格词尾上加 واو，或以 واو 取代其复数原格词尾。如:

变格	原格
کلکو	کلک
ښو	ښه

※ 以辅音结尾的单音节形容词，其元音为 واو，在变复数时，曾以 الف 取代 واو 或加 الف 者，其复数变格是去掉 الف在词尾加 واو خرگند 构成。如:

变格	原格
خوږو	خواږه
مړو	ماړه

※ 除三种有变化的词尾之外，以 الف 、ه خرگنده 和 ی خرگنده 结尾的形容词复数变格或保持原来形式或加 واو خرگند构成。如:

变格	原格
جلاوو	جلا
ښکارو	ښکاره
ښکاره	ښکاره
شمالیو	شمالی
شمالي	شمالي

三、形容词性、数、格总表

表 1

阳性			阴性			阴阳复数变格
单数	复数	单数变格	单数	复数	单数变格	
سپین白的	سپین	سپین	سپینه	سپینې	سپینې	سپینو
تور 黑的	تور	تور	توره	تورې	تورې	تورو
لوی 大的	لوی	لوی	لویه	لویې	لویې	لویو

ناستو	ناستی	ناستې	ناسته	ناست	ناست	ناست 坐着的
مجبورو	مجبورې	مجبورې	مجبوره	مجبور	مجبور	مجبور 被迫的
معلومو	معلومې	معلومې	معلومه	معلوم	معلوم	معلوم 已知的
پرتو	پرتې	پرتې	پرته	پراته	پراته	پروت 放置的
پخو	پخې	پخې	پاخه	پاخه	پاخه	پوخ 成熟的
پستو	پستې	پستې	پسته	پاسته	پاسته	پوست 软的
تودو	تودې	تودې	توده	تاوده	تاوده	تود 热的
خپرو	خپرې	خپرې	خپره	خپاره	خپاره	خپور 散开的
خوږو	خوږې	خوږې	خوږه	خواږه	خواږه	خوږ 甜的
څربو	څربې	څربې	څربه	څاربه	څاربه	څورب 油腻的
درنو	درنې	درنې	درنه	درانه	درانه	درند 重的
رڼو	رڼې	رڼې	رڼه	رڼه	رڼه	رڼ 光亮的
ړندو	ړندې	ړندې	ړنده	ړانده	ړانده	ړوند 瞎的
زړو	زړې	زړې	زړه	زاړه	زاړه	زوړ 老的
سپرو	سپرې	سپرې	سپره	سپاره	سپاره	سپور 骑，乘
ستنو	ستنې	ستنې	ستنه	ستانه	ستانه	ستون 返还的
سړو	سړې	سړې	سړه	ساړه	ساړه	سوړ 冷的
کږو	کږې	کږې	کږه	کاږه	کاږه	کوږ 弯的
کنو	کنې	کنې	کنه	کانه	کانه	کون 聋的
لندو	لندې	لندې	لنده	لانده	لانده	لوند 湿的

مړو	مړې	مړې	مړه	ماړه	ماړه	مړ 饱的
ورستو	ورستې	ورستې	ورسته	وراسته	وراسته	وراسته 腐烂的
وړو	وړې	وړې	وړې	واړه	واړه	واړ 小的

表 2

阳性			阴性			阴阳复数变格
单数	复数	单数变格	单数	复数	单数变格	
سر 红的	سره	سره	سره	سرې	سرې	سرو
شنه 蓝的 شين	شنه	شنه	شنه	شنې	شنې	شنو
ترخه 苦的 تریخ	ترخه	ترخه	ترخه	ترخې	ترخې	ترخو
تروه 酸的 تریو	تروه	تروه	تروه	توروې	تروې	تروو

表 3

阳性			阴性			阴阳复数变格
单数	复数	单数变格	单数	复数	单数变格	
اوږد 长的	اوږده	اوږده	اوږده	اوږدې	اوږدې	اوږدو
زرغون绿的	زرغونه	زرغونه	زرغونه	زرغونې	زرغونې	زرغونو
اوم 生的	اومه	اومه	اومه	اومې	اومې	اومو
بیده睡着的	بیده	بیده	بیده	بیدې	بیدې	بیدو
ښه 好的	ښه	ښه	ښه	ښې	ښې	ښو
تېره锋利的	تېره	تېره	تېره	تېرې	تېرې	تېرو
نوی 新的	نوی	نوی	نوې	نوي	نوي	نویو نوو

ستړو	ستړي	ستړي	ستړي	ستړي	ستړي	ستړی 累的
کوچنیو	کوچنۍ	کوچنۍ	کوچنۍ	کوچني	کوچني	کوچنی 小的
نریو	نرۍ	نرۍ	نرۍ	نري	نري	نری 薄的

表 4

阳性			阴性			阴阳复数变格
单数	复数	单数变格	单数	复数	单数变格	
چنیا 紫色的	چنیا	چنیا	چنیا	چنیا	چنیا	چنیا(و)
ساده 简单的	ساده	ساده	ساده	ساده	ساده	ساده
نژدې 近的	نژدې	نزدې	نژدې	نژدې	نژدې	نژدې
ابي 天蓝的	ابي	ابي	ابي	ابي	ابي	ابیو ابي
نامتو 著名的	نامتو	نامتو	نامتو	نامتو	نامتو	نامتو

四、形容词的级

普什图语形容词分三级，即原级、比较级和最高级。

I. 形容词的比较级

当我们将一个或一种事物或人同另外一个或另外一种事物或人的性质、特征或形状做比较时，就要用形容词比较级。比较级不以其本身的变化，而是借助介词构成，即将介词 تر，له，څخه ... له，نه ... له 同表示被比较的人或事物的词连用，而该词要用变格形式。如:

هغه له ما نه مشر دی. 他比我年龄大。

شانګهای تر بېجینګ لوی دی. 上海比北京大。

له دې لمبر څخه لوی کمیس غواړم. 我要比这个号大的衬衣。

另外，有时也有用 ته ... نسبت 和 په نسبت د ... 表示比较的。如：

په ځينو مملکتو کښې وګړی نسبت نورو ته ډېر زياتېږي.

一些国家的人口比其他国家的人口增长得快。

د افغانستان مځکه د غرونو په نسبت لږه ده. 阿富汗的土地比山少。

II. 形容词的最高级

当我们把三个或三个以上的人或事物进行比较，表示其中一个“最”怎么样，“顶”怎么样时，就要用形容词的最高级。普什图语形容词最高级是加介词词组构成。

一般是用 د ټولو 、له ټولو څخه 、تر ټولو 和 په ټولو کښې 等表示。但有时也以同 درست 、ګرد 和 واړه 等连用的介词表示。如：

دی تر ټولو هوښيار دی.

他最聪明（他比所有的人都聪明）。

احمد له ټولو څخه غښتلی دی.

艾哈迈德最强壮（艾哈迈德比所有的人都强壮）。

د صنعت په لحاظ شانګهای د چين تر ګردو منطقو مخکښی دی.

从工业的观点看，上海最先进（从工业的观点看上海比其他地区都先进）。

第四章　数词（ عدد ）

表示数量或者数目顺序的词叫数词。

一、数词的分类（ د عددونو قسمونه ）

I.　基数词（ مطلق عدد ）

用来表示事物的数量，回答 څو 和 څومره 的问题，其中还可分为单根基数词和复合基数词。

1.　单根基数词，由一个词根构成。如：

يو، دوه، دري، اوه، لس، زر، لک

2.　复合基数词，由两个或两个以上的词根构成。如：

يوولس، اولس سوه و اوه

※　有些复合基数词，在合成时发生音变。如：

څلور + لس —— څوارلس

شپږ + لس —— شپاړس

※ 自 ٢١ 至٢٩的复合基数词用 ويشت而不用 شل 。如：

يوويشت　اته‌ويشت

※ 自 ٢٠٠ 至 ٩٩٩ 用 سوه ，不用 سل。如：

دوه سوه ، دوه سوو پنځه نوی

II.　顺序数词（ رتبی عدد ）或叫次第数词，用来表示事物次序，回答 څووم 的问题。序数词除 (اول) لومړی 之外，都是在基数词后边加 م 构成。

1.　单根序数词。如：لومړی، څلورم، لسم، شلم

2.　复合序数词。如：يو دېرشم، پنځه‌ويشتم، يوولسم

二、 数词表

第一	لومړی	一	یو	۱
第二	دوهم（دویم）	二	دوه	۲
第三	دریم	三	دری	۳
第四	څلورم	四	څلور	۴
第五	پنځم	五	پنځه	۵
第六	شپږم	六	شپږ	۶
第七	اوم	七	اوه	۷
第八	اتم	八	اته	۸
第九	نهم	九	نه	۹
第十	لسم	十	لس	۱۰
第十一	یوولسم	十一	یوولس	۱۱
第十二	دولسم	十二	دولس	۱۲
第十三	دیارلسم	十三	دیارلس	۱۳
第十四	څوارلسم	十四	څوارلس	۱٤
第十五	پنځلسم	十五	پنځلس	۱۵
第十六	شپاړسم	十六	شپاړس	۱٦
第十七	اوه لسم	十七	اوه لس	۱۷
第十八	اتلسم	十八	اتلس	۱۸
第十九	نونسم	十九	نونس	۱۹
第二十	شلم	二十	شل	۲۰

第二十一	یوویشتم	二十一	یوویشت	۲۱
第二十二	دوه ویشتم	二十二	دوه ویشت	۲۲
第二十三	درویشتم	二十三	درویشت	۲۳
第二十四	څلیرویشتم	二十四	څلیرویشت	۲۴
第二十五	پنځه ویشتم	二十五	پنځه ویشت	۲۵
第二十六	شپږ ویشتم	二十六	شپږ ویشت	۲۶
第二十七	اوه و یشتم	二十七	اوه ویشت	۲۷
第二十八	اته و یشتم	二十八	اته ویشت	۲۸
第二十九	نه ویشتم	二十九	نه ویشت	۲۹
第三十	دپرشم	三十	دپرش	۳۰
第四十	څلویښتم	四十	څلویښت	۴۰
第五十	پنځوسم	五十	پنځوس	۵۰
第六十	شپېتم	六十	شپېته	۶۰
第七十	اویاوم (اویایم)	七十	اویا	۷۰
第八十	اتیاوم (اتیایم)	八十	اتیا	۸۰
第九十	نوی یم (نویم)	九十	نوی	۹۰
第一百	سلم	一百	سل	۱۰۰
第二百	دوه سوه یم (دوه سوهم)	二百	دوه سوه	۲۰۰
第一千	زرم	一千	زر	۱۰۰۰
第十万	لکم	十万	لک	۱۰۰۰۰۰

١٠٠٠٠٠٠	ميليون	一百万	ميليونم	第一百万

此外，还有 كروړ 一千万， مليارد 十亿。

三、关于数词的变化

I. 基数词

1. 基数词中 يو 和 دوه 有阴阳性的形式。如:

يو → يوه　　دوه → دوې 其余的基数词没有性的区别。

2. 有些基数词有数的变化。如:

زر → دوه زره　　لک → څلور لکه　　کروړ → دري کروړه

ملیون → پنځه ملیونه

3. 绝大多数基数词本身没有数的变化，但均有格的变化。يو 和 دوه 的格的形式如下:

变 格	原 格
يو ه سړي	يو سړی
يوې ښځې	يوه ښځه
دوو سړيو	دوه سړي
دوو ښځو	دوه(دوې) ښځې

其他基数词的格的形式均借助 واو 构成，或以 واو 取代原词尾或在原词尾上加 واو 。如:

变格	原格
درو	درې
پنځو	پنځه
يوولسو	يوولس

II. 序数词

序数词的性、数、格规律同形容词。

四、关于数词的一些用法和表示法

I. 2以上的基数词要求后面所限定的词用复数。如:

دوه سړي 两个男人　　څلور ښځې 四个女人

II. 基数词与量词连用，参考名词部分的附录。

III. 倍数表示法

1. 用 یو په 表示。如:

یو په دوه 二倍　　یو په څلور 四倍

2. 在基数词后加 ځل，وار 或 چند 。如:

دوه ځله 二倍　　درې واره 三倍　　څلور چنده 四倍

3. 用 20 表倍数。如:

دوه شله 40　　دوه کم نه شله 178

4. 在 لس，شل，سل，زر，لک 等整数后加 ګونه，表众多。如:

په لسګونو 几十，په سلګونو 数以百计，په زرګونو 成千上万。

IV. 乘法表示法

普什图语只能表示比较简单的乘法。

1. 用 ځله 表示

دوه ځله درې شپږ （2×3=6）

درې ځله څلور دولس （3×4=12）

也可省去 ځله

دوه درې شپږ （2×3=6）

درې څلور دولس （3×4=12）

2. 用 كښې ... په 表示

دوه په څلورو کښې اته （2 × 4=8）

پنځه په لسو کښې پنځوس （5 × 10=50）

V. 分数、小数、百分数的简单表示法

1. 分数

1) 用نيم 表 ½ 。如: يو نيم （1 ½）。

2) 用پاو 表 ¼ 。如: پاو کم دوه （1 ¾）پاو باندې دوه（2 ¼）。

3) 用پر 表示分数。如: دوه پر پنځه 2/5。

4) 分子用基数词，分母用序数词表示。如:

دري څلورم 3/4 دوه پنځم 2/5

5) 用 برخه 表示分数。如:

پنځمه برخه 1/5 شلمه برخه 1/20

2. 小数的读法是将小数点 اعشاريه 读出。如:

4.55 读如څلور اعشاريه پنځه پنځوس

3. 百分数是用 په سلو کښې 和 فيصد 表示。如:

په سلو کښې اتلس 18％， پنځه فيصد 5％

VI. 年龄表示法

1. 用 کال 表示

د کال ماشوم 一（周）岁的孩子

زه د شلو کالو يم 我二十岁。

2. 用 کلن 表示周岁。如:

څو کلن يې؟ 你多大岁数?

زه پنځه ویشت (کلن) یم　我二十五岁。

کلن 用在女人时以其阴性 کلنه 表示。

VII. 时间表示法

1. 读出点钟(بجه)、分(دقیقه)、秒(ثانیه)。如:

یوه بجه دوه درېش دقیقې او لس ثانیې　一点三十二分十秒

لس بجې او پنځلس دقیقې　十点十五分

2. 直接读数字。如:

پنځه او شل　五点二十

دوولس او لس　十二点十分

3. 以 نیم 表示"半点"。如:

درې نیمې بجې　三点半

څوارلس نیمې بجې　十四点半

4. 用 پاو 表示" 一刻 "。如:

پاو باندی څلور بجې　四点一刻

پاو کم اوه بجې　六点四十五

5. 用 باندی, پس 表示 "过, 超过"。如:

لس باندی اوه بجې　七点十分(七点过十分)

پنځوس پس یولس بجې　十一点五十(十一点过五十分)

6. 用 کم 表示"差"。如:

پاو کم درې بجې　两点四十五分(差一刻三点)

لس دقیقې کم دوولس بجې　十一点五十分(差十分十二点)

7. ساعت 表示 “时辰，小时”。如：

يو ساعت 一个小时

نيم ساعت 半小时

يو نيم ساعت 一个半小时

دوه ساعته او لس دقيقې 两个小时又十分钟

VIII. 年份表示法

普什图语年份用顺序数词加 كال 表示。如：

١٩٨٢ كال 读如 نونس سوه دوه اتيايم كال （1982 年）

٢٠٠٠ ع كال 读如 دوه زرم عسوی كال （公元 2000 年）

١٢٥٣ ه كال 读如 دولس سوه درې پنځوسم هجری كال （回历 1253 年）

第五章　代词（ضمیرونه）

用来代替名词、形容词和数词等词的词叫代词。普什图语的代词一般可分为人称代词、物主代词、弱音代词、反身代词、指示代词、疑问代词、关系代词、限定代词、不定代词和否定代词。

一、人称代词

人称代词是代表某人或某物的代词。其中包括独立代词和它的一个附类— 指向代词。

I. 独立代词

这类代词有 زه 我、 ته 你、 دی 他、 دا 她、 هغه 它、مونږ 我们、تاسی（تاسو） 你们、دوی（هغوی） 他们。从这些词中可以看出，人称代词（独立代词）除单数第三人称外，其余的人称均无特殊的阴性形式。在格的概念上必须指出，人称独立代词在现在时和将来时句中单数第一人称和第二人称做及物动词宾语时，用变格，而单数第三人称在此情况下用原格。如:

زه دی وینم　　我在看他。

زه دا وینم　　我在看她。

在格的变化上，复数各人称的变格均同原格。人称（独立）代词单、复数各人称格的形式如下:

变 格	原 格	格 / 数 / 人称
ما	زه	单数第一人称
تا	ته	单数第二人称

دی (هغه)	ده (هغه)	单数第三人称
دا (هغه)	دې (هغې)	
مونږ	مونږ	复数第一人称
تاسی (تاسو)	تاسی (تاسو)	复数第二人称
دوی (هغوی)	دوی (هغوی)	复数第三人称

第三人称中 دی ，دا ，دوی 表示其人或物在场，而 هغه ，هغه ，هغوی 表示其人或物不在场或离现场较远。

单数第二人称以复数形式出现是表示尊敬，单数第三人称表示尊敬也有用复数的，但不普遍，特别是在口语中很少使用。

II. 指向代词

这类代词是独立代词的替代词，其形式为，第一人称 ږ ，第二人称 ر 和第三人称 ور ，只有人称区别，没有数的不同，也没有格的变化形式。这类代词主要是同后置词连用，起独立代词宾格的作用。如：

ږ（له ما څخه یا له مونږ څخه） ر（ته یا ته یا تاسی ته）

ور پسی（په ده پسی یا په دوی پسی）

指向代词也可做动词前缀，表示行为方向，有时也赋予动词新的意义。如：

لیږل 派，送→ ر لیږل 派给你（们），送给你（们）

تلل 走 → ر اتلل 来

کول 做 → ر اکول 给我（们）

二、 物主代词

用来表示人或物之所属的词为物主代词。普什图语的物主代词是由前

置词和人称代词构成的，即前置词 د 加上人称代词的变格形式，不过在组合过程中有的发生了音变，在第一人称中د变成了 ز，在第二人称中 د 变成了س，在口语中，有些人仍使用没有发生音变的形式。普什图语物主代词有：

第三人称	第二人称	第一人称	人称 / 数
د ده (دهغه) د هغې	ستا	زما	单 数
د دوی (دهغوی)	ستاسی	زمونږ	复 数

另外，还有一个 خپل（自己的）。这个词的性、数、格形式如下：

阴 复	阳 复	阴 单	阳 单	性数 / 格
خپلی	خپل	خپله	خپل	原 格
خپلو	خپلو	خپلې	خپل	变 格

三、弱音代词

在某些情况下，人称代词和物主代词在句中发弱音，这就是弱音代词的由来。弱音代词其实是人称代词和物主代词的替代词。但这类代词在普什图语中广泛使用，其语法地位十分重要。

I. 弱音代词的形式为：

复 数	单 数	数 / 人称
مو	مې	第一人称
مو	دې	第二人称
یی	یی	第三人称

弱音代词从形式上看，单数第三人称和复数第三人称形式相同，复数第一人称与复数第二人称相同。

II. 弱音代词的用法

1. 弱音代词在句中作及物动词现在时宾语或及物动词过去时主语时，替代人称代词的变格形式，即：

ما=مې （我） تا=دې （你）

ده=یې（هغه）（他），دې（هغې）（她）

مونږ = مو （我们） تاسی = مو （你们）

دوی=یې（هغوی）（他们）

如：

هغه مې وهي. 他在打我。(作及物动词现在时宾语)

هغه مې وواهه. 我打了他。(作及物动词过去时主语)

普什图语的语序是：主语 + 宾语 + 谓语。但在过去时句中，弱音代词做及物动词主语时一般都被置于宾语后边。如：

دا کتاب مې ولوست.

我读过这本书。

دوه هلکان یې ولیدل چه ورته یې کتل.

他看到有两个男孩儿正看着他。

2. 弱音代词在句中替代物主代词做定语，即：

مې = زما (我的) دې = ستا (你的) یې = د ده (他的，她的)

مو = زمونږ (我们的) مو = ستاسی (你们的) یې = د دوی(د هغوی) (他们的)

如：

معلم مو چېرته دی؟

你们老师在哪里？

معلم مو ببرته خپل کور ته لاړ.

我们老师回家了。

کتاب یی هلته پروت دی.

他的书在那儿放着。

د ملیت او وطن پرستی احساسات یی ډېر تاوده وو.

他们的民族感和爱国精神很强烈。

※ 由介词和弱音代词相结合构成了下列两个起副词作用的介词结构:

پر هغوی ، پردوی ، پرهغې ، پر هغه ، پردې ، پرده = پرې

له هغوی نه ، لهدوی نه ، لههغهنه ، لهدې نه ,له ده نه = تر

在句子中作状语。如:

په کوټه کښی یوازی یوه څوکی وه او هغه پخپله پرې ناست و.

室内只有一把椅子，他自己坐着。

اورګاډی ټېسن په ټېسن دربږي، څوک ترې کوزېږي او څوک ور ته را خېژي.

火车挨站地停，有人上有人下。

四、自身代词

这类代词表示动作返回到动作者本身或强调动作由动作者本身所为。普什图语自身代词均由 خپل 和 ځان 构成，其基本形式有 ځان, خپل ځان 和 پخپله 。另外，ځان 和 خپل ځان 常同介词连用。如: ځانته, د ځان سره, د خپل ځان دپاره 等。

自身代词不能独立做句子主语，其主要语法作用有:

I. 自身代词主要是做句子宾语。如:

هغه خپل ځان ومینځه.

他洗过澡了。

د هغه خوښ دی چه خپل ځان وستايي.

他好自夸。

په دې برخه کښی ته بايد پر خپل ځان انتقاد وکړې.

在这方面你应该作自我批评。

II. 自身代词做主语同位语。如:

دا څوکۍ پخپله زه اخلم.

这把椅子我自己拿。

ته ولی پخپله له هغه نه پوښتنه نه کوې؟

你为什么不自己去问他?

د ده اثار ځانته خاص شکل او غوره صفتونه لری.

他的作品有自己独特的形式和卓越的品格。

五、 指示代词

指示代词是指示确定的某(些)人或物，有:

دا 这个，这些 (近的)， دغه 这个，这些(较近的)， هغه 那个，那些(远的)， هاغه 那个，那些(较远的)， هوغه 那个，那些(很远的)。

这些代词在原格中没有性和数的区别， 但在变格中，都有性和数的不同形式。现列表如下:

变 格			原 格
阴 性	阳 性		
دې دغې هغې هاغې هوغې	دې دغه هغه هاغه هوغه	单 数	دا دغه هغه هاغه هوغه
دې دغو هغو هاغو هوغو		复 数	

指示代词在句子中能做定语。如:

دا کوټه تر هغې کوټې روښانه ده.

这件房子比那间亮。

دا قصې خوږې دي، هغه قصې هم خوږې دي.

这些故事有兴味，那些故事也有兴味。

指示代词可做句子主语。如：

دا زما دی او هغه د هغې دی.

这是我的，而那是她的。

دا زمونږ کلی دی. 这是我们村。

※ داسی（这样的），هغسی（那样的）等，也是指示代词，没有性、数、格的不同形式。

六、疑问代词

用来表示疑问的代词叫疑问代词，主要有：

څوک 谁，څه 什么，څو 几个，څومره 多少，کوم 哪一个，څووم 第几个。

I. څوک 在句中可以起名词作用。其变格为 چا 。原格和变格都没有性、数的形式变化。该词的用法很多，主要有：

1. 在句中做主语。如：

څوک راغلی دی؟ 谁来了？

چا جنګ وګاټه ؟ 谁战胜了？

2. 在句中做宾语。如：

ته څوک وینی؟ 你在看谁？

تا څوک راووست؟ 你把谁带来了？

څوک دې وواهه؟ 你打了谁？

3. 在句中与介词连用，做定语。如：

دا د چا قلم دی؟ 这是谁的钢笔？

4. 在句中与介词连用，做表语。如：

دا قلم د چا دی؟ 这钢笔是谁的？

5. 在句中与介词连用，做状语。如：

له چاڅخه مو کتاب اخیستلی دی؟ 您从谁那儿拿到的书？

II. څه 单独用时，只做复数。有时同 شی 连用，意义不变。

1. 在句中做主语。如：

دلته څه شی پروت دی؟ 这儿放的是什么？

2. 在句中做宾语。如：

څه کوې؟ 你干什么？

3. 在句中做定语。如：

څه کتاب مو پکار دی؟ 您需要什么书？

4. 在句中做表语。如：

دا څه شی دی؟ 这是什么？

5. 在句中与介词连用，做状语。如：

دڅه شی دپاره کار کوې؟ 你为什么而工作？

6. 几种习惯用法

1) هغه څه شو؟ 他哪儿去啦？

2) وربانډی څه وشو؟ 他出什么事了？

3) هغه دې څه کېږي؟ 他是你什么人？

4) ستا یی څه؟ 这和你有什么关系？（你管得着嘛？）

5) ما خپل کار نه دی کړی څه؟ 难道我没干自己的工作吗？

III. څو 和 څومره 用来对基数词发问。一般说来，څو 用来对限定可

数名词的基数词发问，而 څومره 可对限定可数与不可数名词的基数词发问，本身均没有性、数、格的变化，但一般要求后边所限定的名词用复数。如：

په مېز باندی څو کتابونه دي؟　　桌上有几本书？

دا ګلان څو ډوله لري؟　　这些花有多少种？

څو کلن يې؟　　你多大年纪了？

څومره غنم دي؟　　多少麦子？

څومره پښتو موزده کړې ده؟　　你们学了多少普什图语？

IV. څوم 用来对序数词发问，其形式变化同以辅音结尾的形容词，但没有复数形式。

阴性（单数）	阳性（单数）	性 / 格
څوومه	څووم	原格
څوومې	څووم	变格

څووم 用法简单，同形容词差不多。如：

نن د مارچ څوومه ورځ ده؟　　今天是三月几号？（定语）

دا د کابل مجلې څوومه ګڼه ده؟　　这是第几期喀布尔杂志？（定语）

نن څوومه ده؟　　今天是几号？（表语）

څووم دې پکار دی؟　　你需要第几个？（主语）

V. کوم 的性、数、格规律同以辅音结尾的形容词一样。

阴性、复数	阳性、复数	阴性、单数	阳性、单数	性数 / 格
کومې	کوم	کومه	کوم	原格
کومو	کومو	کومې	کوم	变格

用法同形容词。如:

كوم كتاب دې پكار دى؟ 你需要哪本书?

كومه څوكۍ غواړې؟ 你要哪把椅子?

د كوم يو سره ځې ؟ 你跟哪一个走?

له كوموځخه يې اخلم؟ 我从哪一些里边拿?

VI. 一些疑问代词叠用，要求一一做答。如:

هلته څوك څوك و؟ 在那儿到底都有谁呀? (一个一个说,那儿都有谁)

څوك څوك ځي؟ 到底哪几个人走?

تا څه څه وليدل؟ 你都看见什麽啦?

هر يوه ته څو څو وركوي؟ 到底给每人几个?

كوم كوم مو خوښ دى؟ 你们究竟喜欢哪几个?

七、关系代词

普什图语中只有一个关系代词 چه ，用来引导定语从句，做从句的主语或宾语，同时它又代表主句中由定语从句所修饰的那个名词或代词。这个代词常与其它代词特别是疑问代词连用，有:

چه 和 هر څومره چه ، هر څوك چه ، داسى چه ، څومره چه ، څه چه ، څوك چه 等。如:

كوم چه

ځينى چه راغلى وو، دوى دلته دي.

来的那些人在这儿。(从句主语)

څوك چه كار نه كوي، ډوډى نه وركول كېږي.

不劳动者不得食。(从句主语)

چا چه كوښښ وكړ، كامياب شو.

用功的，都通过了。(从句主语)

څه چه کري، هغه به ړېبي.

种瓜得瓜，种豆得豆。(从句宾语)

څومره چه غواړي، دومره واخله.

你要多少就拿多少。(从句宾语)

دا هغه سړی دی چه پرون مو ولید.

这就是昨天我们见过的那个人。(从句宾语)

在句子较长或主句与从句时态不同或者句子不够紧凑时，都需要在主句中另加一个代词同位语。如:

څو چه غواړي، در به یی کړم. 你要几个，我就给你几个。

کوم چه دې پکار وي، هغه واخله. 你需要哪个，就拿哪个。

八、限定代词

表示所代表的人或物有确定意义的代词叫限定代词，普什图语中，限定代词有：ټول（全部，所有），ګرد（整个），درست（全体，统统），واړه（全部，所有），هر（每个），بل（另一个），نور（其余的）。

其中除واړه不做性的变化外，都有性数格的变化，其变化规律同以辅音结尾的阳性名词，在句中可做主语、宾语和定语。如:

ټول په پښتو پوهېږي. （都懂普什图语。）（主语）

ګرد راغلی دی. （全来了。）（主语）

درې واړه مې خپل کور ته راوستل. （我把三个都带回家了）（宾语）

دوی ټول یی ووهل. （他把他们都打了。）（宾语）

دوی هر یو خپل خپل کار کوي. （他们每人都在做各自的工作。(定语)

هلته هر څه پیدا کېږی. （那里什么都有。）（定语）

九、不定代词

表示所代表的人或物具有不确定意义的代词叫不定代词。普什图语中，不定代词有：ځوک(某人)，څه，یوڅه (某物)，ځینی (某些人或物)，څو (某些)等。其中，څه 和 څو 没有性、数、格的不同形式，ځینی 的变化规律同以 خړګنده ی 结尾的阳性形容词。如：

ځوک کتاب لولي، ځوک خط لیکي.

有的人在看书，有的人在写信。

په ننني ورځپاڼه کښی څه د لوستلو وړ شی نشته.

今天的报上没什么可看的。

ځینی د لیدو وړ شیان پکښی شته.

其中有些可看的东西。

十、否定代词

表示否定意义的代词叫否定代词。普什图语中否定代词有：هیڅ，هیڅوک 和 هیڅشی 。

否定代词只能跟否定形式的动词连用。如：

هیڅوک نه وایی چه زه ناپوه یم.

没有人说自己愚蠢。(主语)

هیڅ مه وایه.

什么都别说。(宾语)

مونږ په کال کښی هیڅ رخصتي نه لرو.

一年当中，我们根本没有假期。(定语)

十一、代词变化表

表 1　指示代词

原格	阳性单数变格	阴性单数变格	阴阳性复数变格
دا 这个，这些	دې	دې	دې
دغه 这个，这些	دغه	دغې	دغو
هغه 那个，那些	هغه	هغې	هغو
هاغه 那个，那些	هاغه	هاغې	هاغو
هوغه 那个，那些	هوغه	هوغې	هوغو

表 2　人称代词

人称	原格	变格	原格	变格
1	زه	ما	مونږ	مونږ
2	ته	تا	تاسی، تاسو	تاسی، تاسو
3	دی	ده	دوی	دوی
	دا	دې		
	هغه	هغه	هغوی	هغوی
	هغه	هغې		

第六章　动词（افعال）

表示事物所发生的行为或所处状态的词类叫动词。

动词分及物动词（متعدی فعل）和不及物动词（لازمی فعل）。

及物动词只表示行为不表示状态。这种动词表示主体的行为直接及于客体物，也就是说，用来表示一种行为直接影响客体物的动词叫及物动词。这类动词很多。

及物动词以外的动词统称不及物动词，其中包括表示静止状态的。如：کښېناستل（坐）ځملاستل（躺）等。有表示自身动作的。如：تلل（走）الوتل（飞）等。还有连系动词 دی（是）的各时态等等。

动词的方式或叫做语气，是表示讲话者对自己的话所采取的态度，即如何表达实际的行为或状态。普什图语动词的方式可分为四种，即陈述式，命令式，可能式和假定式。

不同时间发生的动作或存在的状态要用不同的动词形式来表达。表示动作或状态发生时间的各种动词形式叫做时态。

在各种方式中都包括不同的时态。

一、动词不定式(مصدر)

不定式即原形动词，在句中起名词作用，被用做阳性、复数，可以做主语、表语、宾语。当原形动词受介词影响时，要在词尾加 و，同名词复数变格。例句：

په عمومی صورت سره د تقریری انګلسی زده کول ډېر وخت پکار نه دی.

一般地来说，学习口头英语不需要很长时间。（主语）

لیکل لوستل یی نه وو زده.

他不会写也不会读。（主语）

د هغه کار د تالی مینځل دی.

他的工作是洗盘子。（表语）

چین له هېڅ مملکت سره جنګول نه غواړي.

中国不想同任何国家打仗。（宾语）

动词不定式从结构上可分为单一动词与复合动词。

I. 单一动词

单一动词依其结尾，可分为三类：

1. ل 结尾的动词。这类动词包括及物动词和不及物动词。如：

不及物动词	及物动词
تلل	وهل
ختل	څښل
وتل	خوړل

2. 以 ول 结尾的动词。这类动词均为及物动词。如：

نیول（拿；抓） خوځول（使移动） استول（派；送）

3. 以بدل 结尾的动词。这类动词都是不及物动词。 如：

لوېدل （落，降）ګرځېدل（转；散步）پاڅېدل （起立）اوسېدل（住）رسېدل（到达）。

※ 例外 اوربدل （听） 是及物动词。

II. 复合动词

普什图语中有大量复合动词。它们的构成如下：

1. 名词加 کول 和 کېدل 分别构成及物动词和不及物动词。如：

不及物动词	及物动词
كوبىبىن كېدل	كوبىبىن كول
ژوندكېدل	ژوندكول
اوبه كېدل	اوبه كول
پوښتنه كېدل	پوښتنه كول

由名词和كول构成的复合动词，有些类似汉语的动宾结构，在句子中使用时， 可将名词理解为 كول 的宾语。

2. 形容词加 كول 和 كېدل 分别构成及物动词和不及物动词。كول 、كېدل 在与以辅音结尾的形容词拼合时，كول 和 كېدل 中的字母 ك 脱落。如:

不及物动词	及物动词
جوړېدل	جوړول
خرابېدل	خرابول
ماتېدل	ماتول
سپينېدل	سپينول

كول 、كېدل 在与元音结尾的形容词拼合时则不发生字母脱落现象。如:

不及物动词	及物动词
لرى كېدل	لرى كول
پورته كېدل	پورته كول
پوره كېدل	پوره كول
جداكېدل	جداكول
بىكلى كېدل	بىكلى كول

3. 去掉部分不及物动词的第三人称词尾加 "ول" 可以构成新的及物动词。这新的及物动词有“使……成”的意义。如:

新动词	原动词
كښېنول	كښېناستل(كښېنى)
څملول	څملاستل(څملي)
الوزول	الوتل(الوزي)
خېژول	ختل(خېژى)

二、陈述式(اخبارى وجه)

陈述式用来进行一般的叙述。

I. 一般现在时和现在进行时

一般现在时主要用来表示现在反复发生的行为,即经常进行的行为及最近将来的行为和打算。如:

هره ورځ زه کتاب لولم. 我每天看书。

ته سبا راځي؟ 你明天来吗?

现在进行时主要用来表示即刻正在发生或现阶段正在进行的行为。如:

اوس زه کتاب لولم. 我在看书。

1. 一般现在时和现在进行时的形式

一般现在时和现在进行时的形式是一样的。我们只能从上下文中分辨是一般现在时还是现在进行时。

一般现在时和现在进行时人称变化的结尾如下:

第三人称غائب	第二人称مخاطب	第一人称متكلم	人称 / 数
ي	ې	م	مفرد单数
ي	ئ	و	جمع复数

1) 以 ول、ل 和 كول 结尾的规则及物动词，无论是单一的还是复合的，进行一般现在时和现在进行时各人称变位时，都是将词尾 ل 去掉，加上各人称词尾。如：

ليكل ← ليک + م = ليكم

كاركول ← كاركو + م = كاركوم

2) 以بدل 和كېدل 结尾的规则不及物动词，无论是单一的还是复合的，进行一般现在时和现在进行时各人称变位时，都是将 ل 去掉并将 د 改为 ږ 再加上各人称词尾。如：

اوسېدل ← اوسېږ + م = اوسېږم

لرى كېدل ← لرى كېږ + ي = لرى كېږي

但口语中，有时用不规则变化的形式。 如：اوسېږم - اوسم。

3) 系词“是”没有不定式形式，其变位在单数第三人称时有性的区别，在句子中与名词、形容词及介词结构连用构成合成谓语，也可在动词复合形式中作助动词，其现在时各人称是：

第三人称 غائب		第二人称 مخاطب	第一人称 متكلم	人称 / 数
阴性	阳性	يې	يم	مفرد单数
د ه	دى			
دي		يئ(ياست)	يو	جمع复数

4) 某些常见的不规则变化动词的变位

这里主要是将某些在变位时脱落音节和发生音变的动词归纳一下。

① 以 ل 结尾而且接尾部都是 ست 或 شت 的变现在时时，这部分脱落，然后，在词尾 ل 后加各人称的变位词尾。如:

现在时（第三人称）	原形动词
اخلي	اخيستل
لولي	لوستل
ولي	ويشتل

② 以 ل 结尾并且接尾部为بنت 的及物动词进行现在时变位时要以 اړ 代替 بنت，然后加各人称的词尾。如:

现在时（第三人称）	原形动词
غواړي	غوښتل
نغاړي	نغښتل

③ 以 ل 结尾而且接尾部为 د 的及物动词在进行现在时变位时 د 脱落。如:

现在时（第三人称）	原形动词
اوبي	اوبدل
اوري	اوربدل
پېژني	پېژندل
مومي	موندل

④ 第一个音节以 زور 发音的双音节动词加 الف 于 زور 的部位，再进行变化。如:

现在时（第三人称）	原形动词
وايي	ويل
ژاړي	ژړل
خاندي	خندل

⑤ 一些换根及物动词。如：

现在时（第三人称）	换根	原形动词
باسي	باسل	ايستل
ننه باسي		ننه ايستل
ږدي	ږدل	ايښودل
بيايي	بيايل	بيول
ګوري	ګورل	کتل
کاړي	کاړل	کښل
وينې	وينل	ليدل

⑥ تلل 型的不及物动词是将ت变成ځ或ز然后进行变化。如：

现在时（第三人称）	原形动词
ځي	تلل
الوځي، الوزي	الوتل
ننوځي	ننوتل
وځي	وتل

⑦ 接尾部为 ښت 的不及物动词进行现在时变位与同样形式的及物动词一样要将 ښت 改成 ږ 或失去ت，然后加各人称的词尾。如：

现在时（第三人称）	原形动词
رغږي	رغښتل
غږي	غښتل
نښلي	نښتل

2. 现在时的否定形式是加小品词 نه 于现在时各人称变化形式之前构成。如：

زه کار نه کوم

ته نه ځې؟

II. 将来趋向时

将来趋向时或者叫现在假定时，是介于现在时和将来是之间的一个时态，用来表示目的、愿望、请求、可能、怀疑等。

1. 构成形式

1) 单一动词的将来趋向时，一般是加前缀 و 于动词现在时之前构成。如：

将来趋向时（第三人称）	现在时（第三人称）	原形动词
ووهي	وهي	وهل
وخوري	خوري	خوړل
وليکي	ليکي	ليکل
واخلي	اخلي	اخيستل
ونيسي	نيسي	نيول
والوځي	الوځي	الوتل

2) 动词 کول 进行将来趋向时变位要换成另一个根 کړل，然后将 کړل 的词

尾 ل去掉加前缀 و再加各人称变化的词尾。如:

وكېرم، وكېرو، وكېرې، وكېرئ، وكېرې، وكېرې

3) 动词كېدل 进行将来趋向时变位要换成另一个根 شول，然后按照 شول 的变位方法进行变位，去掉 ول 加前缀 و 再加各人称变化的词尾。如：

وشم، وشو، وشې، وشئ، وشي، وشي

4) 由كول 和名词构成的合成动词进行将来趋向时变化是按照 كول的将来趋向时进行变化。如:

将来趋向时（第三人称）	原形动词
كوښښ وكړي	كوښښ كول
ژوند وكړي	ژوند كول
پوښتنه وكړي	پوښتنه كول

5) 由كېدل 和名词构成的合成动词进行将来趋向时变位是依كېدل的将来趋向时变位方式进行变位。如:

将来趋向时（第三人称）	原形动词
ژوند وشي	ژوند كېدل
پوښتنه وشي	پوښتنه كېدل

6) 以 كول、كېدل 同形容词构成的及物动词和不及物合成动词将来趋向时分别按照 كول 和كېدل 的将来趋向时变位方式进行变位，但要去掉前缀 و。如:

将来趋向时（第三人称）	原形动词	
جوړ کړي	جوړول	及物动词
خراب کړي	خرابول	
لرې کړي	لرې کول	
مات کړي	ماتول	
پوره کړي	پوره کول	
جوړ شي	جوړېدل	不及物动词
خراب شي	خرابېدل	
لرې شي	لرې کېدل	
پوره شي	پوره کېدل	

7) 系词“是”的将来趋向时第三人称单复数均为وي,其他各人称同现在时。

8) 一些动词的将来趋向时要换根进行变位。如:

将来趋向时（第三人称）	换根	原形动词
وبوزي	بوزل	ببول
ولاړشي	ولاړ شل	تلل
راشي	راشل	راتلل
کښېږدی	کښېږدل	ایښودل

2. 将来趋向时的否定形式是加小品词 نه 于各人称变化形式的前边，合

成动词将来趋向时的否定形式是将 نه 加在 كول 和 كېدل 各人称变化形式的前边。

3. 将来趋向时的通常用例

1) 用在征求同意和表示愿望是询问语气。如：

دروازه خلاص كړم؟ 要我把门打开吗？

注意：这个时态只有在这种情况下单独使用，一般不单独使用。

2) 用在 دې،ښايی، بايد 等表示必须、应当、愿望的词后边。如：

مونږبايد کوښښ وکړو چه کامياب شو. 我们必须争取通过。

تل دې وي وطن! 祖国万岁！

ښايی چه زمونږ معلم هم راشي. 我们老师可能也会来。

注意：دې 后边只能用第三人称将来趋向时。

3) 有现实可能条件句中用。如：

که خوښ دې وي، وا يی خله. 如果喜欢，你就拿去。

که هغه راشي نو زه ځم. 如果他来我就走。

4) 在目的从句连接词 چه 后用。如：

درغلم چه تا ووينم. 我是来看你的。

5) 用于时间从句中动作属于将来时的情况。如：

چه ستړی شې، نو ما ته ووايه! 累的时候，告诉我！

6) 在主语表示要求时，其补语从句用这个时态。如：

زه غواړم چه دا کتاب ولولم. 我要读这本书。

7) 在 چه پرېږده، راځه چه، راځئ چه等引起的祈使句中用这个时态。 如:

راځئ چه کتاب ولولو. 来，一起读书吧!

پرې ږده چه لاړ شو. 放我们走吧!

8) 在愿望、允许、命令等的补语副句中用。如:

اجازه ده چه لاړشم؟ 我可以走了吗 ?

هیله ده چه بیا سره وګورو. 希望再相见。

III. 将来时

用来表示将来要发生的动作或存在的状态。

1. 将来时的形式

1) 将来时是加小品词 به 于将来趋向时构成。这种形式也可叫做一般将来时或绝对将来时。 列表如下:

一般将来时（第三人称）	将来趋向时（第三人称）	例词	变位 / 动词结尾		
و به خوري وبه لیکي	وخوري و لیکي	خوړل لیکل	ل	单一动词	及物
و به رسوي و به غزوي	و رسوي و غزوي	رسول غزول	ول		
پاک به کړي تېر به کړي	پاک کړي تېر کړي	پاکول تېرول	ول	合成动词	
زده به کړي کوښښ به وکړي	زده کړي کوښښ وکړي	زده کول کوښښ کول	کول		

不及物	单一动词	ل	وتل ختل	و وزي و خېژي	و به وزي وبه خېژي
		بدل	رسېدل غزېدل	و رسېږي و غزېږي	و به رسېږي و به غزېږي
	合成动词	بدل	پاکېدل تېرېدل	پاک شي تېر شي	پاک به شي تېر به شي
		کېد ل	زده کېدل کوښښ کېدل	زده شی کوښښ وشي	زده به شي کوسس به وشي

2) 加小品词 به 于现在时构成的将来时，只表示将会如何如何，不表示将要做完。这种形式也可称做进行将来时或继续将来时。语气较一般将来时硬。如：

انګړ به ته جارو او پاک کوې 你把院子清扫一下。

3) 带有前缀 ور، را، پرې، پورې، کښې 等的动词在将来时变位中不加 و 而是将重音移于前缀上。如：

زه به کتاب دَرکړم 我将给你本书。

注意一些带前缀的动词单独出现时 به 的位置：

پرې به ږدم 我将放弃　کښې به نم 我将坐下　در به کړم 我将给你

另外由动词 اخستل 和 تلل 变来的将来时与带此类前缀的动词相同。以 الف 开头者 الف 与 و 连读：

وا به خلم 我将拿　ننه به وځم 我将进去　لاړ به شم 我将走

2. 将来时的否定形式

将来时的否定形式是靠加否定小品词 نه 来构成。

1) 单一动词构成的将来时否定形式是将 نه 加在 و 的后边构成。如:

زه به و نه وهم　　我将不打。

دی به و نه خوري　　他将不吃。

هغه به و نه رسېږي　　他将不到。

اوبه به و نه بهېږي　　水将不流。

2) 带前缀的动词将来时否定形式是将否定小品词 نه 置于前缀和词干之间。如:

زه به ورنه کړم　　我将不给。　　زه به پرې نه ږدم　　我将不让。

دی به وا نه خلي　　他将不拿。　　دا به و نه وځي　　他将不出去。

دوی به ننه نه وځي　　他们将不进去。　　زه به ولاړ نه شم　　我将不去。

3) 合成动词将来时的否定形式

如果该动词的前半部为名词性，نه 则处于 و 和动词性部分之间；如果动词的前半部分为形容词性，نه 则处于整个动词之前。如:

هغه به کار و نه کړي　　他将不做工作。

زه به پکښې ګډون و نه کړم　　我将不参加。

دوی به پوه نه شي　　他们不会懂。

هغه به جوړ نه شي　　他好不了了。

注意：无论是肯定句还是否定句，在句子当中，به 永远居于第二位。如果在句子中省略作为主语的人称代词，به 将后移，仍居第二位。如:

کار به وکړي　　他将工作。

جوړ به شي　　他将康复。

لاړ به نه شي. 他不走了。

ننه به و نه ځي. 他不进去了。

IV. 过去进行时和一般过去时

过去进行时是表示过去某一时刻或时期正在发生的行为或情况。如:

مونږ چه په لسو بجو کور ته لاړو ، هغه ډوډۍ خوړله.

我们十点钟回家时他在吃饭。

نن سهار چه له خوبه ویښ شوم باران اوريد.

今晨我醒来时，天在下雨。

一般过去时是用来表示过去发生的动作或存在的状态。 如:

ما یو کتاب واخیست. 我买了一本书。

هغه پرون راغي. 他昨天来了。

1. 普什图语及物动词过去时态，词尾变化，依据宾语，而不及物动词过去各时态人称的变化要依据主语。

及物动词过去各时态，主语用变格而宾语用原格。不及物动词与此相反，主语用原格，宾语用变格。

2. 过去进行时和一般过去时，两个时态词尾是一样的。

第三人称 غائب		第二人称 مخاطب	第一人称 متكلم	人称 / 词尾
阴性 مونث	阳性 مذكر	ې	م	单数 مفرد
څرګنده ه	کوچنۍ ه			
ل	ی	ئ	و	复数 جمعه

3. 过去进行时的构成

1) 不及物动词过去进行时的构成

不及物动词过去进行时是在原形动词词尾 ل 上加过去进行时各人称词尾或以过去进行时各人称词尾取代原形动词词尾 ل 构成。现以 پاڅېدل 、كېدل 和 آزادېدل 为例，列表如下：

人称 / 例词	زه		ته		دی ، دا ، هغه	
	阴性	阳性	阴性	阳性	دی ، هغه	دا ، هغه
پاڅېدل	پاڅېدلم		پاڅېدلې		پاڅېد(ه)	پاڅدله
كېدل	كېدلم		كېدلې		كېده	كېدله
آزادېدل	آزاد كېدلم	آزاد كېدلم	آزاد كېدلې	آزاد كېدلې	آزاد كېده	آزاده كېدله

人称 / 例词	مونږ		تاسی		دوی ، هغوی	
	阴性	阳性	阴性	阳性	阴性	阳性
پاڅېدل	پاڅېدلو		پاڅېدلئ		پاڅېدلې	پاڅېدل
كېدل	كېدلو		كېدلئ		كېدلې	كېدل
آزادېدل	آزاد كېدلو	آزادی كېدلو	آزاد كېدلئ	آزادی كېدلئ	آزادكېدلی	آزادكېدل

注：پاڅېدل 的过去进行时同一般过去时的形式一样，其区分在于：重音在第一个音节上的为一般过去时，重音在 ـَ 上的为过去进行时。一般过去时为 له خوبه پاڅېدم 过去进行时为 له خوبه پاڅېدَم 。

2) 及物动词过去进行时的构成

普什图语及物动词过去进行时的构成是按照宾语的性、数在原形动词词尾 ل 上加各人称的词尾或以各人称的词尾取代原形动词词尾 ل 。现以

ليدل为例，列表如下：

第三人称单数		第二人称单数		第一人称单数		宾语 / 主语
阴性	阳性	阴性	阳性	阴性	阳性	
ليدله	ليد(ه)	ليدلې	ليدلې			ما مونږ
ليدله	ليد(ه)			ليدلم	ليدلم	تا تاسى
ليدله	ليد(ه)	ليدلې	ليدلې	ليدلم	ليدلم	ده، دې، هغه،هغې، دوى ،هغوى

第三人称复数		第二人称复数		第一人称复数		宾语 / 主语
阴性	阳性	阴性	阳性	阴性	阳性	
ليدلې	ليدل	ليدلئ	ليدلئ			ما مونږ
ليدلې	ليدل			ليدلو	ليدلو	تا تاسى
ليدلې	ليدل	ليدلئ	ليدلئ	ليدلو	ليدلو	ده، دې، هغه،هغې، دوى، هغوى

及物动词كول的过去进行时第三人称变位表：

第三人称				宾语 / 主语
复数		单数		
阴性	阳性	阴性	阳性	
كولې	كول	كوله	كاوه	ما، مونږ، تا، تاسى، ده، دې، هغه، هغې، دوى، هغوى

以名词和 كول 构成的名词性合成动词在过去进行时变位时可将名词

部分理解为كول 的宾语。如:

كارکاوه
- ما، تا، ده(هغه)، دې(هغې)
- مونږ، تاسی، دوی(هغوی)

注:在普什图语中，动词的过去进行时总是保持原词根，从来不换根。如: تلل ، راتلل 在其他时态要换根，而在过去进行时不需换根。如:

تلم، راتلم

4. 一般过去时的构成

1) 单一动词一般过去时是加 و 于过去进行时构成。

① 不及物动词一般过去时的构成是在过去进行时各人称前加 و 。以 رسېدل 为例:

单数	زه	ته	دی ، دا ، هغه	
	ورسېدم	ورسېدی	دی ، هغه	دا ، هغه
			ورسېد	ورسېدله
复数	مونږ	تاسی	دوی ، هغوی	
	ورسېدو	ورسېدئ	阳性	阴性
			ورسېدل	ورسېدلې

② 及物动词一般过去时的构成是在及物动词过去进行时各人称前加“و”构成。以ليدل 为例：

第三人称单数		第二人称单数	第一人称单数	宾语 / 主语
阴性	阳性			
وليدله	وليد	وليدلې		ما ، مونږ
وليدله	وليد		وليدلم	تا ، تاسى
وليدله	وليد	وليدلې	وليدلم	ده ، هغې دوى ، هغوى

第三人称复数		第二人称复数	第一人称复数	宾语 / 主语
阴性	阳性			
وليدلې	وليدل	وليدلئ		ما ، مونږ
وليدلې	وليدل		وليدلو	تا ، تاسى
وليدلې	وليدل	وليدلئ	وليدلو	ده ، دې، هغه ، هغې،دوى ، هغوى

2) كول和 كېدل的一般过去时需用其换根 كړل 和 شول 进行变位。分别列表如下：

表 1 كول

第三人称单数		第二人称单数	第一人称单数	宾语 / 主语
阴性	阳性			
وکړه	وکړ	وکړې		ما
وکړه	وکړ		وکړم	تا ، تاسى
وکړه	وکړ	وکړې	وکړم	ده ، هغې دوى ، هغوى

宾语 / 主语	第一人称复数	第二人称复数		第三人称复数	
			阳性	阴性	
ما ، مونږ		وکړئ	وکړل	وکړلې	
تا ، تاسی	وکړو		وکړل	وکړلې	
ده ، دې، هغه ، هغې،دوی ، هغوی	وکړو	وکړئ	وکړل	وکړلې	

表 2 کېدل

	زه	ته	دی ، دا ، هغه	
单数	وشوم	وشوی	دی ، هغه	دا ، هغه
			وشو	وشوه
复数	مونږ	تاسی	دوی ، هغوی	
	وشوو	وشوئ	阳性	阴性
			وشول	وشولې

3) 合成动词一般过去时的变位

① 合成不及物动词一般过去时的变位

由 کېدل 、 ېدل 与名词和形容词构成的不及物合成动词一般过去时是以其分写形式，按照 کېدل 的一般过去时进行变位。名词性合成动词在变位时要加前缀“و”，而形容词性合成动词不需加前缀，但形容词部分的性数要与主语一致。如:

	第三人称		第二人称	第一人称	
	阴性	阳性			
单数	دا (هغه) جوړه شوه	دی (هغه) جوړشو	ته جوړ شوې	زه جوړ شوم	
复数	دوی (هغوی) جوړې شوې	دوی (هغوی) جوړ شول	تاسی جوړ شوئ	مونږ جوړ شوو	

② 合成及物动词的变位

a. 名词性合成及物动词进行一般过去时变位时可将名词部分理解为动词 کول 的宾语。如：

کار کول

ما کار وکړ　　تا کار وکړ　　ده (هغه)، دی (هغی) کار وکړ

مونږ کار وکړ　　تاسی کار وکړ　　دوی (هغوی) کار وکړ

پوښتنه کول

ما پوښتنه وکړه　　تا پوښتنه وکړه　　ده (هغه)، دی (هغې) پوښتنه وکړه

مونږ پوښتنه وکړه　　تاسی پوښتنه وکړه　　دوی (هغوی) پوښتنه وکړه

b. 形容词性合成及物动词的变位是按照其动词部分即 کول 的变位进行变位，而不加前缀，但形容词部分的性、数要同宾语一致。以 بندول 为例列表如下：

第三人称单数		第二人称单数	第一人称单数	宾语 / 主语
阴性	阳性	بندکړې		ما مونږ
بنده کړه	بند کړ			
بنده کړه	بندکړ		بند کړم	تا تاسی

ده، دی، هغه،هغی، دوی هغوی	بند کړم	بند کړې	بند کړ	بنده کړه
宾语 主语	第一人称复数	第二人称复数	第三人称复数	
ما،مونږ		بند کړئ	بند کړل	بندکړلې
تا ، تاسی	بند کړو		بند کړل	بندکړلې
ده، دی، هغه،هغې، دوی ،هغوی	بند کړو	بند کړئ	بند کړل	بند کړلې

4) 带有前缀 ور، در، را ، پرې، پورې، ننه ، کښې 等的动词变一般过去时，一般不加前缀 و 但重音要移到动词本身所带的这些前缀上来。辨别这类动词是一般过去时还是过去进行时，就是要看这一点。过去进行时不需要移动重音。如:

هغه کَښېناست. 他坐下了。

هغه کښېنا َست. 他正在坐下。

5) 一些常用的特殊变化动词

① 不及物动词

a. تلل 以ولاړل 的根进行一般过去时变位

زه ولاړم ته ولاړې دی (هغه) ولاړ دا (هغه) ولاړه

مونږ ولاړو تاسی ولاړئ دوی (هغوی) ولاړل دوی (هغوی) ولاړلې

b. راتلل的一般过去进行时以 راغلل 的根进行变位

زه راغلم ته راغلې دی(هغه) راغې دا (هغه) راغله

مونږ راغلو تاسی راغلئ دوی(هغوی) راغلل دوی (هغوی) راغلې

c. ختل 的一般过去时单数第三人称为 وخوت 复数第三人称为وخاته。

② 及物动词

a. كتل在宾语为阳性单数时，一般过去时第三人称 وكوت，当宾语为阳性复数时，第三人称为وكاته。

b. 一些双音节及物动词中第一个音节以 زور 发元音的，在宾语为阳性复数时，第三人称要在 زور 处加الف。如：

(تړل) وتاړه (وهل) ووالهه (منل) ومانه (اچول) واچاوه (كښل) وكانړه

c. ايښودل 各人称均以 كښېښودل 的根进行变位。

d. بلل 以 بالل 的根进行变位。

e. سوځل以سول 的根进行变位。

f. لرل 以 درلودل 的根进行变位。

g. وړل 以 يووړل 的根进行变位。

6) 下列这些动词在一般过去时和过去进行时，只采用及物动词宾语为阳性复数第三人称时的形式：

ژړل（哭）、خندل（笑）、دنګل（跳）、غپل（吠）、تۅکل（唾）、زنګل（摇）、جارباسل（呕吐）、تۅخل（咳嗽）、لمبل（沐浴）、نڅل（跳舞）。

如：

ما وخندل　　تا وخندل　　ده(هغه) وخندل　　دې(هغې) وخندل

مونږ وخندل　　تاسی وخندل　　دوی(هغوی) وخندل

7) 当下列及物动词带有从句时，通常是采用宾语为阳性复数第三人称的形式：

كتل看　ويل 说　لوستل 读　ليکل 写　اوربدل 听　غوښتل 要　ليدل 看

8) 系动词“是”的一般过去时变位如下表:

زه	ته	دی ، هغه	دا ، هغه	مونږ	تاسی	دوی، هغوی
وم	وې	و	وه	وو	وئ	وو

5. 过去进行时和一般过去时的否定形式

1) 过去进行时的否定形式是加小品词 نه 于过去进行时动词的前边构成。以不及物动词 تلل 和及物动词 کارکول 为例其过去进行时否定形式如下表:

زه	ته	دی، هغه	دا ، هغه	مونږ	تاسی	دوی، هغوی	دوی، هغوی
نه تلم	نه تلې	نه ته	نه تلله	نه تللو	نه تللئ	نه تلل	نه تللی
ما	تا	ده، هغه	دې، هغې	مونږ	تاسی	دوی، هغوی	دوی، هغوی
کارنه کاوه	کارنه کاوه	کار نه کاوه	کارنه کاوه	کارنه کاوه	کارنه کاوه	کارنه کاوه	کارنه کاوه

2) 一般过去时的否定形式是加小品词 نه 于前缀 و 之后构成。

以不及物动词 رسېدل 和及物动词 کارکول 为例分别列表如下:

表 1

زه	ته	دی ، دا ، هغه	
单数	ونه رسېدې	دی ، هغه	دا ، هغه
ونه رسېدم		ونه رسېد	و نه رسېدله

复数	مونږ	تاسى	دوى ، هغوى	
			阳 性	阴 性
	ونه رسېدو	ونه رسېدئ	ونه رسېدل	ونه رسېدلې

表 2

ما	تا	ده، هغه	دې، هغې	مونږ	تاسى	دوى، هغوى	دوى، هغوى
کارونه کړ	کارونه کړ	کارونه کړ	کارونه کړ	کارونه کړ	کارونه کړ	کارونه کړ	کارونه کړ

3) 形容词性合成动词在一般过去时变位时不加 و，其否定形式是加小品词 نه 于动词部分的前边。如：

آزادول

زه یې آزاد نه کړم ، ته یې ازاد نه کړې ، دی یې آزاد نه کړ، دا یې آزاده نه کړه

مونږ یې ازاد نه کړو ، تاسی یې ازاد نه کړئ، دوی یې ازاد نه کړل ، دوی یې آزادې نه کړلې

4) 带前缀 ور، در، را، پرې، پورى ، ننه ، کښې 等的动词在变一般过去时的时候不加و，其否定形式是加小品词 نه 于这些前缀和动词词干之间。如：

ما ورنه کړ 我没给 تا ورنه کړ 你没给。

注意下列几个否定形式 نه 的位置：

هغه را نه غې 他没来。

زه لا نه ړم 我没走。

ته پا نه خېدلې۔　　你没起来。

کتاب مې وا نه خیست۔　　我没买书。

以 الف 开头的动词在变一般过去时加“و”的时候将“و”同الف 连读。

V. 分词 (فعلی صفت)

分词或叫形动词是动词的非谓语形式，主要起形容词的作用，本身不进行变位，但要变格。分词仍保留有动词的特征，有时的不同形式，分为现在分词和过去分词。

1. 现在分词：

1) 现在分词的构成是将原形动词词尾 ل 换成 ونکی 。如：

اوربدل→ اوربدونکی （听话的），وېرول → وېروونکی （可怕的）

الوتل → الوتونکی （飞行的），راتلل → راتلونکی（将来的）

2) 及物动词的现在分词+名词，（ کونکی +名词）或不及物动词的现在分词+形容词（ کېدونکی +形容词）两种形式构成合成分词。如：

سوله+ غوښتونکی（爱好和平的）　میلمه+ پالونکی （好客的）

ستومانه+کوونکی （令人厌倦的）　تباه+کوونکی （毁灭性的）

نه ستړی+ کېدونکی （不知疲倦的）　جبیره نه+ کېدونکی（不可弥补的）

3) 现在分词一般可以既当作形容词又当作名词，实际上 是动名词的一种。如：

تېری کوونکی（侵略的；侵略者）　راتلونکی（将来的；未来）

پناه وړونکی（请求避难的；逃难者）زیار ایستونکی（勤劳的；劳动者）

4) 很多现在分词名词性的特征更强，主要用来表达名词的意义。如：

اوربدونکی（听众）لوستونکی（读者）کارکوونکی （工作人员）

اعتصاب کوونکی（示威者） ګډون کوونکی（参加者）

5) 现在分词当形容词用，只能作定语：

زړه خوځوونکی منظره（诱人的景色） بم غورځوونکی الوتکه（轰炸机）

جبیره نه کېدونکی ضایعه（不可弥补的损失） بار وړونکی موټر（载重汽车）

例句：

راتلونکی میاشت به د منځنی ختیځ دپاره یوه پرېکوونکی میاشت وي.

下个月对中东来说将是个决定性的月份。

په دې برخه کښی زیاتې تاثیر لرونکی قصې منځ ته راغلی دي.

在这方面已经发生了许多感人的故事。

2. 过去分词：

1) 过去分词的构成是在原形动词词尾 ل 上加 ی 。如：

منلی （公认的） وتلی （杰出的） ټاکلی（指定的） پېچلی （复杂的）。

2) 有些动词的过去分词不依一般规律。如：

وړل ← وړی

راوړل ← راوړی

راتلل ← راغلی

3) 动词کول和 کېدل 各有原根和换根两个过去分词，即：

کول ← کولی（کولای）

کول ← کړل ← کړی（کړای）

کېدل ← کېدلی（کېدای）

کېدل ← شول ← شوی（شوای）

由于过去分词可用来构成动词的其他合成形式，这两个动词的原根过

去分词与换根过去分词各有用处。原根过去分词在一定意义上保有进行时态的特征。在构成现在完成时和过去完成时的时候要用它们的换根过去分词 کړی 和 شوی，在构成现在可能式时要用原根过去分词کولی 和 کېدلی。

4) 合成动词过去分词的构成分别依据 کول 和 کېدل 的分词构成形式来构成。如：

جوړولی	← جوړول	جوړ کړی	← جوړول
زده کولی	← زده کول	زده کړی	← زده کول
پاکېدلی	← پاکېدل	پاک شوی	← پاکېدل
غلی کېدلی	← غلی کېدل	غلی شوی	← غلی کېدل

5) 由及物动词构成的过去分词较大程度地保留动词词性，其性数同宾语一致。而由不及物动词构成的过去分词则不同，它们的性数和所形容的词或主语一致。这在现在完成时和过去完成时的变化中表现得非常清楚。

6) 普什图语中很少用由及物动词构成的换根过去分词作形容词用，一般都采用由与之相对应的不及物动词构成的过去分词。如果没有相应的不及物动词构成的过去分词，则采用：

شوی + 原形动词

VI. 现在完成时 (نږدې ماضی) 和过去完成时 (لرې ماضی)

现在完成时也可以称之为近过去时，用来表示一种不久前刚发生的，而且对现在的状况还有影响的行为。如：

هغه په بازار کښې یو کتاب اخستلی دی.

他在市场上买了一本书。

توریالی چېرته تللی دی؟

土里亚莱到哪儿去了？

过去完成时也可以称之为远过去时，用来表示过去曾经有过的经历，或过去某一时刻发生的动作之前已经完成的行为或状态。如：

دوی زمونږ کور ته راغلی وو.

他们来过我们家。

زما ملګری چه شانګهای ته تللی و بېرته راغي.

我朋友去上海回来了。

کله چه هوایی میدان ته ورسېدم ، الوتکه په هوا شوی وه.

我到达机场时，飞机已经起飞了。

د غزنی لرغونی ښار د غزنویانو په موده کښی جوړ شوی و ، مګر بیا وران شو.

加兹尼古城建于伽色尼王朝时期，但后来又毁坏了。

1. 现在完成时

1) 不及物动词现在完成时的构成

① 不及物动词现在完成时是由不及物动词的过去分词加上系词“是”的现在时各人称变位构成。

以 تلل 为例，列表如下：

زه		ته		دی ، هغه	دا ، هغه
阳性	阴性	阳性	阴性		
تللی یم	تللی یم	تللی یی		تللی دی	تللی ده
مونږ		تاسی		دوی ، هغوی	
阳性	阴性	阳性	阴性	阳性	阴性
تللي یو	تللي یو	تللي یی	تللي یی	تللي دي	تللي دي

② 不及物动词 کېدل 现在完成时的构成，要用其换根过去分词 شوی

加系词“是”的现在时各人称变位。

دا ، هغه	دی، هغه	ته		زه	
		阴性	阳性	阴性	阳性
شوی ده	شوی دی	شوی يې	شوی يی	شوی يم	شوی يم
دوی ، هغوی		تاسی		مونږ	
阴性		阴性	阳性	阴性	阳性
شوي دي	شوي دي	شوي ئی	شوي ئی	شوي يو	شوي يو

形容词性不及物动词（如: جوړېدل ）的现在完成时变位方法同此，形容词本身的性与数同主语相一致。列表如下:

دی، دا ، هغه		ته		زه	
دا ، هغه	دی ، هغه	阴性	阳性	阴性	阳性
جوړه شوې ده	جوړشوی دی	جوړه شوې يې	جوړشوی يې	جوړه شوې يم	جوړشوی يم
دوی ، هغوی		تاسی		مونږ	
阴性	阳性	阴性	阳性	阴性	阳性
جوړی شوې دي	جوړي شوی دي	جوړي شوې ئی	جوړي شوي ئی	جوړی شوې يو	جوړشوی يو

2) 及物动词现在完成时的构成

① 及物动词现在完成时是由及物动词的过去分词加上系词“是”的现在时各人称变位构成。

以 ليدل 为例，列表如下:

第三人称单数		第二人称单数		第一人称单数		宾语 / 主语
阴性	阳性	阴性	阳性	阴性	阳性	
ليدلي ده	ليدلى دى	ليدلي يى	ليدلى يى			ما ، مونې
ليدلي ده	ليدلى دى			ليدلى يم	ليدلى يم	تا ،تاسى
ليدلي ده	ليدلى دى	ليدلي يى	ليدلى يى	ليدلي يم	ليدلى يم	ده، دى، هغه ،هغى، دوى ، هغوى

第三人称复数		第二人称复数		第一人称复数		宾语 / 主语
阴性	阳性	阴性	阳性	阴性	阳性	
ليدلي دي	ليدلي دي	ليدلي ئي	ليدلي ئي			ما ، مونږ
ليدلي دي	ليدلي دي			ليدلي يو	ليدلي يو	تا ،تاسى
ليدلي دي	ليدلي دي	ليدلي ئي	ليدلي ئي	ليدلي يو	ليدلي يو	ده، دى، هغه، هغې، دوى ، هغوى

② 及物动词كول的现在完成时的构成，须用其换根分词 كړى 加系词“是”的现在时各人称变位。以其第三人称为例，列表如下：

第三人称				宾语 / 主语
复数		单数		
阴性	阳性	阴性	阳性	
كړى دي	كړى دي	كړى ده	كړى دى	ما ، مونږ،تا ،تاسى،ده، دى، هغه ، هغى، دوى ، هغوى

③ 名词性合成及物动词的现在完成时变位方法是把名词性部分理解为宾语，然后，动词部分根据宾语进行变位。如：

كوښښ كول的现在完成时变位就是将 كوښښ 理解为كول的宾语， 然后按照宾语为阳性单数第三人称处理。

ما، مونږ	کوښښ کړی دی
تا، تاسی	
ده، دی ، هغه هغی	
دوی، هغوی	

④ 形容词性合成动词的现在完成时变位时，形容词部分的性数要同宾语一致，动词部分按照 کول 现在完成时的变位方法进行变位。以 پاکول 为例。

第三人称单数		第二人称单数		第一人称单数		宾语 / 主语
阴性	阳性	阴性	阳性	阴性	阳性	
پاک کړی ده	پاک کړی دی	پاکه کړی یې	پاک کړی یې			ما ، مونږ
پاک کړی ده	پاک کړی دی			پاکه کړی یم	پاک کړی یم	تا ،تاسی
پاک کړی ده	پاک کړی دی	پاکه کړی یې	پاک کړی یې	پاکه کړی یم	پاک کړی یم	ده، دی، هغه هغې، دوی ، هغوی

第三人称复数		第二人称复数		第一人称复数		宾语 / 主语
阴性	阳性	阴性	阳性	阴性	阳性	
پاکې کړی دي		پاکې کړی یئ	پاک کړی یئ			ما، مونږ
پاکې کړی دي	پاکې کړی دي			پاکې کړی یو	پاک کړی یو	تا ،،تاسی

پاکې کړی دي	پاکي کړی دي	پاکې کړی يئ	پاک کړی يئ	پاکي کړی يو	پاک کړی يو	ده، دی، هغه هغې، دوی، هغوی

3) 现在完成时的否定式，是在系词之前加否定小品词 نه 构成。有时为了强调语气，将系词和 نه 提到分词之前。如：

هغه تر اوسه نه دی راغلی. 他到现在还没有来。

تا خپل سبق لا نه دی زده کړی. 你还没有做功课。

2. 过去完成时

1) 不及物动词过去完成时

① 不及物动词过去完成时的构成，是在不及物动词过去分词后边加系词“是”的过去时各人称变位。以 تلل 为例，列表如下：

دی، دا ، هغه		ته		زه	
دا ، هغه	دی، هغه	阴性	阳性	阴性	阳性
تللی وه	تللی و	تللی وې	تللی وې	تللی وم	تللی وم
دوی ، هغوی		تاسی		مونږ	
阴性	阳性	阴性	阳性	阴性	阳性
تللي وي	تللي وو	تللي وئ	تللي وئ	تللي وو	تللي وو

② 不及物动词كيدل的过去完成时构成，需用其换根过去分词شوی 加系词“是”的过去时各人称变位。

زه	ته	دی، هغه	دا ، هغه
شوی یم	شوی یې	شوی دی	شوی ده
مونږ	تاسی	دوی ، هغوی	
شوي یو	شوي ئی	شوي دي	

形容词性不及物动词的过去完成时变位方法同此，形容词性部分的性与数同主语相一致。 以 جوړېدل 为例，列表如下:

زه		ته		دی، دا ، هغه	
阳性	阴性	阳性	阴性	دی، هغه	دا ، هغه
جوړ شوی وم	جوړه شوی وم	جوړ شوی وې	جوړه شوی وې	جوړ شوی و	جوړه شوی وه
مونږ		تاسی		دوی ، هغوی	
阳性	阴性	阳性	阴性	阳性	阴性
جوړ شوي وو	جوړې شوې وو	جوړ شوي وئ	جوړې شوې وئ	جوړشوي وو	جوړې شوې وي

2) 及物动词过去完成时

① 及物动词过去完成时的构成，是在该及物动词过去分词后加上系词“是”的过去时各人称变位。主语用变格，宾语用原格。宾语的性、数决定系词“是”的变位。以 لیدل 为例，列表如下:

第三人称单数		第二人称单数		第一人称单数		宾语 / 主语
阴性	阳性	阴性	阳性	阴性	阳性	
لیدلی وه	لیدلی و	لیدلی وې	لیدلی وې			ما ، مونږ
لیدلی وه	لیدلی و			لیدلی وم	لیدلی وم	تا ،تاسی

ده، دى، هغه هغى، دوى ، هغوى	ليدلى وم	ليدلى وم	ليدلى وپ	ليدلى وپ	ليدلى و	ليدلى وه

宾语 / 主语	第一人称复数		第二人称复数		第三人称复数	
	阳性	阴性	阳性	阴性	阳性	阴性
ما ، مونږ			ليدلي ئ	ليدلي ئ	ليدلي وو	ليدلي وي
تا ،تاسى	ليدلي وو	ليدلي وو			ليدلي وو	ليدلي وي
ده، دى، هغه هغې، دوى ، هغوى	ليدلي وو	ليدلي وو	ليدلي ئ	ليدلي ئ	ليدلي وو	ليدلي وي

② 及物动词 كول 的过去完成时的构成，须用其换根分词 كړى 加系词“是”的过去时各人称变位。以其宾语系第三人称为例，列表如下：

宾语 / 主语	第三人称			
	单数		复数	
	阳性	阴性	阳性	阴性
ما، مونږ، تا، تاسى ده، دى، هغه، هغې،دوى ، هغوى	كړى و	كړې وه	كړى وو	كړى وي

名词性合成及物动词的过去完成时变位方法是把名词性部分理解为动词性部分的宾语，然后，动词部分根据宾语的性数进行变位。如 كوښښ كول 的过去完成时变位就是将 كوښښ 理解为 كول 的宾语，然后按照宾语为阳性单数第三人称处理。

كوښښ كړى و	ما، مونږ
	تا، تاسى
	ده، دې ، هغه هغى
	دوى، هغوى

③形容词性合成动词的过去完成时进行变位时，形容词部分的性数要同宾语一致，动词部分按照 كول 过去完成时的变位方法进行变位。如：

دا مېز مې پاک کړی و.　　我把着桌子擦干净了。

دا څوکۍ مې پاکه کړی وه.　　我把这椅子擦干净了。

另以 پاکول 为例，列表如下：

第三人称单数		第二人称单数		第一人称单数		宾语 / 主语
阴性	阳性	阴性	阳性	阴性	阳性	
پاکه کړې وه	پاک کړی و	پاکه کړی وې	پاک کړی وې			ما ، مونږ
پاکه کړې وه	پاک کړی و			پاکه کړی وم	پاک کړی وم	تا ،تاسی
پاکه کړې وه	پاک کړی و	پاکه کړې وې	پاک کړی وې	پاکه کړی وم	پاک کړی وم	ده، دی، هغه هغی، دوی ، هغوی

第三人称复数		第二人称复数		第一人称复数		宾语 / 主语
阴性	阳性	阴性	阳性	阴性	阳性	
پاکې کړې وي		پاکې کړې وئ	پاک کړي وئ			ما، مونږ
پاکې کړې وي	پاک کړي دي			پاکې کړې وو	پاکي کړي وو	تا،،تاسی
پاکې کړې وي	پاک کړی وو	پاکې کړې وئ	پاک کړي وئ	پاکې کړې وو	پاکي کړی وو	ده، دی، هغه هغی، دوی ، هغوی

3) 过去完成时的否定式，是在系词“是” 之前加小品词 “ نه ”构成。有时为了加强语气，将系词和 “ نه ” 提到分词之前。如：

پرون چه کور ته بېرته ولاړم ، توریالی راغلی و . خو ملالی ور سره نه وه راغلې .

昨天我回家时，土里亚莱已经来了，但马拉莱没有和他一起来。

三、命令式（امری وجه）

用来表达命令、请求或劝告等。用单数或复数第二人称。普什图语中命令式有两种形式：进行命令式和一般命令式。

I. 进行命令式

进行命令式或叫继续命令式，用于对方正在从事某一件事时，命令或请求其“继续做”某件事。动词的构成方法是将陈述式一般现在时单数第二人称的词尾 ی 去掉换成 ه 构成单数进行命令式。而复数进行命令式同一般现在时的复数第二人称形式，但在语气上要加以区别。如：

گوره! گورئ!	（看哪）	دربږه! دربږئ!	（站住）
لیکه! لیکئ!	（写吧）	پاڅېږه! پاڅېږئ !	（起立）
راځه! راځئ !	（来吧）	وځه! وځئ!	（出来）

II. 一般命令式

一般命令式也可以叫做一次命令式或绝对命令式，用来命令“开始做”某件事。其构成方法是将将来趋向时的单数第二人称的“ی”换成“ه”构成单数一般命令式。其复数一般命令式形式同将来趋向时复数第二人称，但要调整语气。如：

راشه ! راشئ!	（过来）
وتړه! وتړئ !	（捆起来）
ولیکه ! ولیکئ!	（写下来）
جوړ کړه! جوړ کړئ !	（修理）
وگوره! وگورئ!	（看哪）
ودربږه! ودربږئ!	（站住）

III. 带前缀动词的命令式

一些由带有不同来源的两部分 (دوه توکیز) 构成的动词及带有 پرې، پورې، ننه، کښې 等前缀的动词的一般命令式由移动重音来与进行命令式区别。这些动词的重音在第一音节为一般命令式，重音在第二或第三音节为进行命令式。如:

خَمله ، خَملئ ؛ کَښېنه، کَښېنئ ؛ پوَرې وځه ، پوَرې وځئ ؛ پاَځېږه، پاَځېږئ ؛

خَملهَ،خَملئَ؛ کښېنهَ، کښېنَئ ؛ بيايَه، بَيايئ 为一般命令式，而

پورې وَځه، پورې وَځئ ؛ پاخَېږه،پاخَېږئ؛ بيايهَ، بيايئَ 为进行命令式。

IV. 否定命令式

否定命令式是加禁止小品词 مه 于动词命令式构成。如:

مه خپه کېږه!	别难过!
خپه کېږه مه !	别难过!
دا کار مه کوه !	别这样!
مه درېږه !	别停!
دلته مه راځه!	不要到这儿来!

四、可能式 (امکانی وجه)

这是一种情态表示法。用来表示能力与客观可能性。如:

هغه دا کار کولی شي. 能做这件事。

زه نن کار لرم او له تا سره تللی نه شم. 我今天有事，不能和你一起去了。

普什图语中没有特殊的情态动词，均以分词加助动词 شول 的人称变化构成。普什图语可能式有不同的时态。

I. 可能式现在时（امكانى حال）的构成

可能式现在时是用过去分词加助动词 شول 的现在时各人称构成。

1. 不及物动词

1) 不及物动词可能式现在时是用不及物动词的过去分词加助动词 شول 的现在时各人称变位构成。以 تلل 为例。

当主语为阳性时

زه تللى شم	ته تللى شې	دى (هغه) تللى شي
مونږ تللى شو	تاسى تللى شئ	دوى (هغوى) تللى شي

当主语为阴性时

زه تللى شم	ته تللى شې	دا (هغه) تللى شي
مونږ تللى شو	تاسى تللى شئ	دوى (هغوى) تللى شي

2) 不及物动词 كېدل 的可能式现在时要用其原根过去分词 كېدلى (كېداى)。如：كېدلى (كېداى) شي 。由 كېدل、بدل 构成的合成不及物动词依此例。如：جوړېدلى (جوړېداى) شي 。

2. 及物动词

1) 及物动词可能式现在时是由及物动词的过去分词加助动词 شول 的现在时各人称变位构成。以 وهل 为例。

当主语为阳性时

زه وهلى شم	ته وهلى شې	دى (هغه) وهلى شي
مونږ وهلى شو	تاسى وهلى شئ	دوى (هغوى) وهلى شي

当主语为阴性时

زه وهلى شم	ته وهلى شې	دا (هغه) وهلى شي

مونږ وهلی شو　　تاسی وهلی شئ　　دوی (هغوی) وهلی شي

2) 及物动词 کول 的可能式现在时要用其原根过去分词 کولی (کولای)。如: زه کولی (کولای) شم 。由 کول、ول 构成的合成及物动词亦照此构成其可能式现在时。如: زه جوړولی (جوړولای) شم 。

II. 可能式将来时 (امکانی مستقبل)

可能式将来时是由动词过去分词加助动词 شول 的将来时各人称构成。如:

زه وبه یی لیدلی شم　　我将能看见他。

هغه جوړ به یی کړای شي　　他将能修理好。

1. 不及物动词

1) 不及物动词可能式将来时是由不及物动词的过去分词加助动词 شول 的将来时变位也就是在现在时结构中加小品词 به 构成。以 رسېدل 为例。

当主语为阳性时

زه به رسېدلی شم　　ته به رسېدلی شی　　دی (هغه) به رسېدلی شي

مونږ به رسېدلی شو　　تاسی به رسېدلی شئ　　دوی (هغوی) به رسېدلی شي

当主语为阴性时

زه به رسېدلی شم　　ته به رسېدلی شی　　دی (هغه) به رسېدلی شي

مونږ به رسېدلی شو　　تاسی به رسېدلی شئ　　دوی (هغوی) به رسېدلی شي

2) 不及物动词 کېدل 的可能式将来时要用其原根分词 کیدلی (کېدای)。如: زه کیدلی (کېدای) شم 。由 کېدل 、 ېدل 构成的合成不及物动词在构成可能式将来时时也都要用原根分词。如: هغه جوړېدای به شي 等。

2. 及物动词可能式将来时的构成

1) 及物动词可能式将来时有将来进行时也就是继续将来时和一般将来时也就是绝对将来时之分。

① 及物动词可能式将来进行时由及物动词的过去分词加助动词شول的将来时各人称变位构成。以وهل为例。

当主语为阳性时

زه به وهلی شم　　ته به وهلی شې　　دی (هغه) به وهلی شي

مونږ به وهلی شو　　تاسی به وهلی شئ　　دوی (هغوی) به وهلی شي

当主语为阴性时

زه به وهلی شم　　ته به وهلی شې　　دا (هغه) به وهلی شي

مونږ به وهلی شو　　تاسی به وهلی شئ　　دوی (هغوی) به وهلی شي

② 及物动词可能式一般将来时也就是绝对将来时是由及物动词的过去分词加助动词شول 的将来时各人称变位，并加前缀 و 构成 。仍以وهل为例。

当主语为阳性时

زه به ووهلی شم　　ته به ووهلی شې　　دی (هغه) به ووهلی شي

مونږ به ووهلی شو　　تاسی به ووهلی شئ　　دوی (هغوی) به ووهلی شي

当主语为阴性时

زه به ووهلی شم　　ته به ووهلی شې　　دا (هغه) به ووهلی شي

مونږ به ووهلی شو　　تاسی به ووهلی شئ　　دوی (هغوی) به ووهلی شي

2) 及物动词 کول 的可能式将来时

① 及物动词کول的可能式将来进行时是由کول 的原根分词کولی加助动词شول 的将来时各人称变位构成。

当主语为阳性时

زه به کولی(کولای) شم　　ته به کولی(کولای) شې　دی(هغه) به کولی(کولای) شي

دوی(هغوی) به کولی(کولای) شي　مونږ به کولی(کولای) شو　تاسی به کولی(کولای) شئ

当主语为阴性时

زه به کولی (کولای) شم　　ته به کولی(کولای)شې　دی(هغه) به کولی (کولای) شي

دوی(هغوی) به کولی(کولای) شي　تاسی به کولی(کولای) شئ　مونږ به کولی(کولای) شو

② 及物动词 کول 的可能式一般将来时也就是绝对将来时要用其换根分词 کړی(کړای)，并加前缀 و 构成，也就是：

当主语为阳性时

زه به وکړی(کړای) شم　　ته به وکړی(کړای) شې　دی(هغه) به وکړی(کړای) شي

دوی(هغوی) به وکړی(کړای) شي　مونږ به وکړی(کړای) شو　تاسی به وکړی(کړای) شئ

当主语为阴性时

زه به وکړی (کړای) شم　　ته به وکړی(کړای)شې　دی(هغه) به وکړی (کړای) شي

مونږ به وکړی(کړای) شو　تاسی به وکړی(کړای) شئ　دوی(هغوی) به وکړی(کړای) شي

可能式将来趋向时依此规律。如：

دا به زما د خوښۍ ځای وي چه زه خپل پوهنځي ته خدمت وکړای شم.

能为自己的学院作贡献，是值得我高兴的。

III. 可能式过去时(امکانی ماضی)

可能式过去时是由动词过去分词加助动词 شول 的过去时各人称变位构成。

1. 不及物动词

1) 不及物动词可能式过去时分进行时也就是继续过去式和一般过去时也就是绝对过去时。

①不及物动词可能式进行过去时由不及物动词的过去分词加助动词 شول 的过去时各人称变位构成。分词的性数同主语一致，动词跟主语变位，主语用原格。以 ختل 为例。

当主语为阳性时

زه ختلای شوم　　ته ختلی (ختلای) شوې　　دی(هغه)ختلی(ختلای) شو

مونږ ختلی(ختلای) شوو　　تاسی ختلی(ختلای) شوئ　　دوی(هغوی)ختلی(ختلای) شول

当主语为阴性时

زه ختلی(ختلای) شوم　　ته ختلی(ختلای) شوې　　دا (هغه) ختلې(ختلای) شوه

مونږ ختلی (ختلای) شوو　تاسی ختلی(ختلای) شوئ　　دوی (هغوی) ختلی(ختلای) شولې

②不及物动词可能式绝对过去时是由不及物动词的过去分词加助动词 شول 的过去时各人称变位并加“و”这个表示绝对意思的前缀构成。分词的性数同主语一致，动词跟主语变位，主语用原格。仍以 ختل 为例。

当主语为阳性时

زه وختلی (ختلای) شوم　ته وختلی(وختلای) شوې　دی(هغه) وختلی(وختلای) شو

مونږ وختلی(وختلای) شوو　تاسی وختلی(وختلای) شوئ　دوی(هغوی)وختلی(وختلای) شول

当主语为阴性时

زه وختلی(ختلای) شوم　ته وختلی(وختلای) شوې　دا (هغه) وختلی(وختلای) شوه

مونږ ختلی (ختلای) شوو　تاسی وختلی(ختلای) شوئ

دوی (هغوی) وختلی(ختلای) شولې

2. 及物动词

①及物动词的可能式过去时由及物动词过去分词加助动词 شول 的过去时各人称变位构成。如同其他过去时态一样，及物动词要通过宾语来表

达，也就是助动词شول根据宾语人称及性数进行变位，分词要同宾语的性数相一致。主语用变格，宾语用原格。以 ليدل 为例。

第三人称单数		第二人称单数		第一人称单数		宾语 / 主语
阴性	阳性	阴性	阳性	阴性	阳性	
ليدلی شوه	ليدلی شو	ليدلی شوې	ليدلی شوې			ما ، مونږ
ليدلی شوه	ليدلی شو			ليدلی شوم	ليدلی شوم	تا ، تاسی
ليدلی شوه	ليدلی شو	ليدلی شوې	ليدلی شوې	ليدلی شوم	ليدلی شوم	ده، دې، هغه هغې، دوی، هغوی

第三人称复数		第二人称复数		第一人称复数		宾语 / 主语
阴性	阳性	阴性	阳性	阴性	阳性	
ليدلی شولې	ليدلی شول	ليدلی شوئ	ليدلی شوئ			ما، مونږ
ليدلی شولې	ليدلی شول			ليدلی شوو	ليدلی شوو	تا ، تاسی
ليدلی شولې	ليدلی شول	ليدلی شوئ	ليدلی شوئ	ليدلی شوو	ليدلی شوو	ده،دې،هغه، هغې، دوی، هغوی

②可能式过去时有一般过去时和过去进行时之分。及物动词 كول 的可能式过去时以原根分词كولی出现时是过去进行时，也就是继续过去时，表现为一种行为的状态，而以换根分词 كړی(کړای) 出现时是一般过去时，即绝对过去时，有绝对的含义。如:

دا کار ده و نه شو کړی. 他没有办成这件事。

ده ور سره مقابله نه شوه کولی. 他无法与之对抗。

五、假定式 (شرطی وجه)

假定式用来表示在一定条件下对某种行为作可能发生的假想。假定式

分真实假定式和虚拟假定式。真实假定式用于一般条件句，虚拟假定式用于虚拟语句。

I. 真实假定式的构成

真实假定式是向即刻就会发生、将来可能发生或过去完全能够发生的情况提出条件或设想。真实假定式句子均为主从句式，由以连接词كه或چېرىكه引导的条件从句和结果主句两部分构成。真实假定式用不同的时态来表述。

1. 真实假定式现在时

真实假定式现在时是对现今发生的事做设想，有三种构成法。

1) 作为从句的条件句部分用将来趋向时，主句用现在时或命令式。如:

كه په زده كړه كښى كوښښ وكړي ، كاميابېږي. 如果他学习努力，就会通过。

كه راشي، راشه! 如果你要来，就来吧!

以将来趋向时亦即现在假定时，为条件从句是一般的正常表述，用得较多。

2) 条件从句部分用一般现在时，主句部分用一般现在时或命令式。如:

كه كوي كوي يى، كه نه كوي ، خير. 要干就好好干，不想干，就算了。

كه هغه راځي، زه ځم. 如果他来，我就走。

كه په انګلسى پوهېږې، نو را ته ترجمه وكړه!

如果你懂英语，就给我翻译一下!

كه ما سره پاتى كېږي ، پاتى شه! 你要和我一起留下，就留下吧!

这种构成法语气较为强硬，主句多用命令式。

3) 条件从句用过去时，主句用现在时。如:

که ما وخت درلود، درځم.

如果我有时间的话，就到你那儿去。

که په پښتو وغږېد، ور ته فايده کوي.

如果他讲普什图的话，对他是有益的。

که د شپې وختی بيده شو، روغېږي

如果他晚上早些睡觉，就能好起来。

这种结构表示条件行为是肯定的。

2. 真实假定式将来时

真实假定式将来时是对未来将要发生的事做设想，其构成法有两种。

1) 条件从句用现在时或过去完成时，主句用将来时。如:

که هغه راځي، نو زه به ځم.

如果他来，那我就走。

که بله ورځ دې خوا ته راغلی وې، ډوډی به سره يو ځای وخورو.

如果你改日到这边来的话，我们一起吃顿饭。

2) 条件从句用将来趋向时，主句用将来时。如:

که هغه درس ووايي، کامياب به شي. 如果他肯念书的话，就能够通过。

که هغه راشي، زه به يې ووينم. 他如果来的话，我将看到他。

که هغه منډه ووهي، سرويس به ونيسي. 如果他跑的话，就能赶上汽车。

真实假定式将来时的使用较现在时为多。

3. 真实假定式过去时

真实假定式过去时是对已经发生过的事做设想。事情已经过去不可能倒回去重演，但仍是事实，不是虚拟假定的。其构成有:

1) 主句和从句均用一般过去时。如:

که لاړ لاړ 如果他自己想走，就走好了。

2) 条件从句用过去进行时，主句用过去习惯时。如：

که هغه را رسېده، زه به تلم. （当时）只要他来，我总是要走。

II. 虚拟假定式的构成

虚拟假定式，用来表示说话人的话不是事实，只是一种愿望、假设、怀疑、猜测或空想，是不能实现的。虚拟假定式也是主从句式，由条件从句和结果主句构成，用不同的时态进行表述。

1. 用过去时假设与现在事实相反的情况，从句用一般过去时，主句用一般过去时、过去进行时或过去完成时。系词“是”在虚拟假定式中表示条件、愿望时，过去时各人称都用 وای 这种形式，过去分词一般用 ای 结尾的形式。如：

څومره به ښه وای، که ته هم عربی امیر وای!

假如你也当上阿拉伯酋长，该多好啊！

که زه د تاسی پرځای وای، نو پوره ځواب مې درکاوه.

假如我是你们，我会给出一个完整的答案。

که بل څوک وای، داسی به یې نه کول.

要是换上别人，他就不会总是这么做。

که ما هم وزرونه درلودای، لېرې به تللی وم.

假如我也有翅膀的话，我早就远走高飞了。

2. 用过去完成时假设与过去事实相反的情况，条件从句用过去完成时，主句用一般过去时、过去完成时。主语加 به 加强语气。如：

که ته ورغلی وای، ښه به و. 你要是去了，就好了。

که دا هلک چا نه وای نیولی، په ځمکه به بې اختیاره لوېدلی وای.

这男孩如果没有人抓住的话，早就掉在地上了。

که زینه ماته شوی نه وای، دوی به را ختلی وای.

要不是梯子断了， 他们一定已经爬上来了。

3. 感叹词 كاشكى(كشكى) 引出的与事实相反的虚拟假定句。如:

كاشكى زه ستا په ځای وای. 我要是你就好了。

كاشكى مې يو وار وربنودلى شواى چه زه څرنگه سړى يم.

我要是能够向他显示一下我是个什么样的人该多好。

4. 虚拟可能假定式过去时是加 شواى 与过去分词构成从句，加 به 于过去完成时，构成主句。 如:

كه زه تللى شواى ، نو زه به تللى وم. 如果我能去的话，我早去了。

六、关于被动语态

语态用来说明主语同谓语动词之间的关系。如果主语是动作的执行者时，谓语的形式就是主动语态。如果主语是动作的承受者，谓语的形式就是被动语态。只有需要动作对象的及物动词才有被动语态。

I. 被动语态的构成

普什图语被动语态是由原形动词加 كېدل 的不同时态和人称变化构成。كېدل 的变位同主语一致。以ليدل为例列表如下:

表 1

一般过去时	一般将来时	现在时	时态 / 人称
ولیدل شوم	وبه لیدل شم	لیدل کېږم	زه
و لیدل شوو	و به لیدل شو	لیدل کېږو	مونږ
و لیدل شوې	و به لیدل شې	لیدل کېږې	ته
ولیدل شوئ	و به لیدل شئ	لیدل کېږئ	تاسی

دی،هغه	ليدل کېږي	و به ليدل شي	و ليدل شو
دا هغه	ليدله کېږي	و به ليدله شي	و ليدله شوه
دوی،هغوی	ليدل کېږي	و به ليدل شي	و ليدل شول
دوی،هغوی	ليدلې کېږي	و به ليدلې شي	و ليدلې شولې

表 2

时态 / 人称	过去进行时	现在完成时	过去完成时
زه	ليدل کېدلم	ليدل شوی يم	ليدل شوی وم
مونږ	ليدل کېدلو	ليدل شوی يو	ليدل شوی وو
ته	ليدل کېدلې	ليدل شوی يې	ليدل شوی وې
تاسی	ليدل کېدلئ	ليدل شوی يئ	ليدل شوی وئ
دی،هغه	ليدل کېده	ليدل شوی دی	ليدل شوی و
دا هغه	ليدله کېدله	ليدله شوی ده	ليدله شوی وه
دوی،هغوی	ليدل کېدل	ليدل شوی دي	ليدل شوی وو
دوی،هغوی	ليدلی کېدلی	ليدلی شوی دي	ليدلی شوی وي

II. 被动语态的使用

被动语态的使用有下列几种情况:

1. 知道或没有必要指出动作的执行者时用被动语态。如:

دا کتاب په پښتو ليکل شوی دی.

这本书是用普什图文写的。

نن شپه په کابل نندارې کښې يو کنسرت ورکول کېږي.

今晚在喀布尔剧院有音乐会。

په هوايی ډګر کښې پاسپورتونه وکتل شول او نورګمرکی رسم رواج هم په ځای کړی شو.

在机场验过护照也办了其他海关手续。

2. 需要强调动作的承受者，而不是发出者时用被动语态。如:

د غرونو سلسله له لېرې لیدل کېږي. 从远处就能看到山脉。

دغه کار يوی څلور نفری کمیټې ته وسپارل شو.

这项工作交给了一个四人委员会。

3. 表示不知道行为者是谁或天体自然现象时。如:

يوه ورځ په څلیرويشتو ساعتو ويشله کېږي. 一天分为二十四小时。

4. 在被动语态的句中必须指明动作发出者时，可以用介词结构 د ... لخوا له لورى ، د ... له پلوه ، د ... 等来表达。如:

د پوهنځی له خوا (له پلوه) ترتيبات نيول شوی دی. 学院已经作出了安排。

هغه د حکومت له خوا ببرته وطن ته راوغوښتل شو. 他被政府召回国内。

دا کلمه د هر ماشوم له خولې څخه اوريدل کېږي.

这个词从每个孩子的嘴里都能听到。

5. 应该指出的是，在普什图语中有时由不及物动词表达在汉语中类似被动语态的含义。 如:

داټکران په چين کښې جوړ شوی دي. 这些衣料是中国制造的。

هغه د رئيس په حيث مقرر شو. 他被任命为司长。

七、动词变化总表

I. 规则单一不及物动词以 رسېدل（到达，抵达）为例。

人称	单数	复数
陈述式 现在时		
1	رسېږم	رسېږو
2	رسېږې	رسېږئ
3	رسېږي	رسېږي
将来趋向式		
1	ورسېږم	ورسېږو
2	ورسېږې	ورسېږئ
3	ورسېږي	ورسېږي
将来时 进行将来时		
1	زه به رسېږم	مونږ به رسېږو
2	ته به رسېږې	تاسی به رسېږئ
3	دی به رسېږي دا به رسېږي	دوی به رسېږي
一般将来时		
1	زه به ورسېږم	مونږ به ورسېږو
2	ته به ورسېږې	تاسی به ورسېږئ

دوی به ورسېږي	دا به ورسېږي	3
过去时 过去进行时		
رسېدو	رسېدم	1
رسېدئ	رسېدې	2
رسېدل	رسېده	3
رسېدلې	رسېده(رسېدله)	
一般过去时		
ورسېدو	ورسېدم	1
ورسېدئ	ورسېدې	2
ورسېدل	ورسېد	3
ورسېدلې	ورسېده(ورسېدله)	
现在完成时		
رسېدلی یو	رسېدلی یم	1
رسېدلی یئ	رسېدلی یې	2
رسېدلی دي	رسېدلی دی	3
رسېدلی دي	رسېدلی ده	
过去完成时		
رسېدلی وو	رسېدلی وم	1
رسېدلی وئ	رسېدلی وې	2

رسېدلى وو رسېدلى وې	رسېدلى و رسېدلى وه	3
命令式 进行命令式		
رسېږئ	رسېږه	2
一般命令式		
ورسېږئ	ورسېږه	2
可能式 现在时		
رسېدلای شو رسېدلای شئ رسېدلای شي	رسېدلای شم رسېدلای شې رسېدلای شي	1 2 3

II. 规则单一及物动词以 **ليکل**（写，书写，写字）为例。

人称	单数	复数
陈述式 现在时		
ليکو ليکئ ليکي	ليکم ليکې ليکي	1 2 3
将来趋向式		
وليکو	وليکم	1

ولیکئ	ولیکې	2
ولیکي	ولیکي	3
将来时 进行将来时		
مونږ به لیکو	زه به لیکم	1
تاسی به لیکئ	ته به لیکې	2
دوی به لیکي	دی به لیکي دا به لیکي	3
一般将来时		
مونږ به ولیکو	زه به ولیکم	1
تاسی به ولیکئ	ته به ولیکې	2
دوی به ولیکي	دی به ولیکی	3
过去时 过去进行时		
مونږ لیکه	ما لیکه	1
تاسی لیکه	تا لیکه	2
دوی لیکه	ده لیکه دې لیکه	3
一般过去时		
مونږ لیکه	ما لیکه	1
تاسی لیکه	تا لیکه	2
دوی لیکه	ده لیکه	3

	دې ليکه	
现在完成时		
مونږ ليکلی دی	ما ليکلی دی	1
تاسی ليکلی دی	تا ليکلی دی	2
دوی ليکلی دی	ده ليکلی دی	3
	دې ليکلی دی	
过去完成时		
مونږ ليکلی و	ما ليکلی و	1
تاسی ليکلی و	تا ليکلی و	2
دوی ليکلی و	ده ليکلی و	3
	دی ليکلی و	
命令式 进行命令式		
ليکئ	ليکه	2
一般命令式		
وليکئ	وليکه	2
可能式 现在时		
ليکلای شو	ليکلای شم	1
ليکلای شئ	ليکلای شې	2

3	ليکلای شي	ليکلای شي

III. 形容词性不及物动词以 شين کېدل （成长，变绿）为例。

人称	单数	复数
陈述式 现在时		
1	شين (شنه) کېږم	شنه(شني) کېږو
2	شين (شنه) کېږې	شنه(شني) کېږئ
3	شين (شنه کېږي	شنه(شني) کيږي
将来趋向式		
1	شين (شنه)شم	شنه(شني) شو
2	شين (شنه)شې	شنه(شني) شئ
3	شين (شنه)شي	شنه(شني) شي
将来时		
1	زه به شين (شنه)شم	مونږ به شنه(شني) شو
2	ته به شين (شنه)شې	تاسی به شنه(شني) شئ
3	دی به شين شي دا به شنه شي	دوی به شنه(شني) شي
进行将来时		
1	زه به شين (شنه)کېږم	مونږ به شنه(شني)کېږو
2	ته به شين (شنه)کېږې	تاسی به شنه(شني) کېږئ

دوی به شنه(شنې)کېږي	دی به شین کېږي دا به شنه کېږي	3
过去时 过去进行时		
شنه(شنی)کېدو(کېدلو) شنه(شنې) کېدلئ شنه کېدل	شین (شنه)کېدم شین (شنه)کېدې شین کېده شنه کېده(کېدله)	1 2 3
一般过去时		
شنه(شنې)شوو شنه(شنې) شوئ شنه شول شنې شولې	شین (شنه)شوم شین (شنه)شوې شین شو شنه شوه	1 2 3
现在完成时		
شنه(شنې)شوی یو شنه(شنې) شوی یئ شنه شوی دي شنی شوی دي	شین (شنه)شوی یم شین شوی یې شین شوی دی شنه شوی ده	1 2 3
过去完成时		
شنه(شنې)شوی وو شنه(شنې) شوی وئ	شین شوی وم شنه شوی وم شین شوی وې شنه شوی وې	1 2

3	شين شوی و شنه شوی وه	شنه شوی وو شنی شوی وي
可能式 现在时		
1 2 3	شين (شنه)کېدای شم شين (شنه) کېدای شې شين (شينه) کېدای شي	شنه(شنې)کېدای شو شنه(شنې)کېدای شئ شنه (شنې) کېدای شي
命令式 一般命令式		
2	شين (شنه)شه	شنه(شنې) شئ

IV. 名词性合成及物动词以 تصويبول （核准，批准；通过）为例。

人称	单数	复数
陈述式 一般现在时		
1 2 3	تصويبوم تصويبوې تصويبوي	تصويبوو تصويبوئ تصويبوي
将来趋向时		
1 2 3	تصويب کړم تصويب کړې تصويب کړي	تصويب کړو تصويب کړئ تصويب کړي
将来时 将来进行时		
1	زه به تصويبوم	مونږ به تصويبوو

تاسى به تصويبوئ	ته به تصويبوڕ	2
دوى به تصويبوي	دى به تصويبوي	3
	دا به تصويبوي	
一般将来时		
مونږ به تصويب كړو	زه به تصويب كړم	1
تاسى به تصويب كړئ	ته به تصويب كړې	2
دوى به تصويب كړي	دى به تصويب كړي	3
	دا به تصويب كړي	
تصويبولاى شو	تصويبولاى شم	1
تصويبولاى شئ	تصويبولاى شې	2
تصويبولاى شي	تصويبولاى شي	3
命令式 一般命令式		
تصويب كړئ	تصويب كړه	2

V. 系词“是”的各种形式。

人称	单数	复数
现在时		
1	زه يم	مونږ يو
2	ته يې	تاسى يئ

3	دی دی دا ده	دوی دي
将来时		
1 2 3	زه به یم ته به یې دی به وي دا به وي	مونږ به یو تاسی به یئ دوی به وي
过去时		
1 2 3	زه وم ته وې دی و دا وه	مونږ وو تاسی وئ دوی وو دوی وي
虚拟假定式		
1 2 3	زه وای ته وای دی وای دا وای	مونږ وای تاسی وای دوی وای

VI. 由形容词构成的不及物动词以 تېرېدل（通过，经过）为例。

人称	单数	复数
陈述式 现在时		
1	تېرېرم	تېرېرو
2	تېرېرې	تېرېرئ
3	تېرېري	تېرېري
将来趋向时		
1	تېر(ې)شوم	تېر(ې) شو
2	تېر(ه) شې	تېر(ې) شئ
3	تېرشي	تېرشي
	تېره شي	تېرې شي
将来时 将来进行时		
1	زه به تېرېرم	مونږ به تېرېرو
2	ته به تېرېرې	تاسی به تېرېرئ
3	دی به تېرېري	دوی به تېرېري
	دا به تېرېري	
一般将来时		
1	زه به تېر(ه)شم	مونږ به تېر(ې) شو
2	ته به تېر(ه) شې	تاسی به تېر (ې) شئ
3	دی به تېرشي	دوی به تېرشي
	دا به تېره شي	دوی به تېرې شي

过去时		
过去进行时		
مونږ تېرېدو	زه تېرېدم	1
تاسی تېرېدئ	ته تېرېدې	2
دوی تېرېدل	دی تېرېده	3
دوی تېر ېدلې	دا تېرېدله	
一般过去时		
مونږ تېر(ې) شوو	زه تېر(ه)شوم	1
تاسی تېر (ې) شوئ	ته تېر(ه) شوې	2
دوی تېرشول	دی تېرشو	3
دوی تېرې شوي(شولې)	دا تېره شوه	
现在完成时		
تېر(ې) شوي یو	تېر شوی یم	1
تېر(ې) شوي ئی	تېر شوی یې	2
تېرشوي دي	تېرشوی دی	3
تېري شوې دي	تېره شوی ده	
过去完成时		
تېر(ې) شوې وو	تېر شوی وم	1
تېر(ې) شوې وئ	تېر شوی وې	2
تېرشوي وو	تېرشوی و	3
تېري شوي وي	تېره شوی وه	

命令式 进行命令式		
2	تېرىرە	تېرىرئ
一般命令式		
2	تېر(ە) شە	تېر(ې) شئ
可能式 现在时		
1	تېرىدلاى شم	تېرىدلاى شو
2	تېرىدلاى شې	تېرىدلاى شئ
3	تېرىدلاى شي	تېرىدلاى شي

VII. 由形容词构成的及物动词以 **مجبورول**（迫使，强迫）为例

人称	单数	复数
陈述式 现在时		
1	مجبوروم	مجبوروو
2	مجبوروې	مجبوروئ
3	مجبوروي	مجبوروي
将来趋向时		
1	مجبور(ە)(ې) كړم	مجبور(ە)(ې) كړو
2	مجبور(ە) (ې)كړې	مجبور(ە) (ې) كړئ

3	مجبور(ه)(ې) کړي	مجبور(ه)(ې) کړي
将来时 将来进行时		
1 2 3	زه به مجبوروم ته به مجبوروې دی به مجبوروي دا به مجبوروي	مونږ به مجبوروو تاسی به مجبوروئ دوی به مجبوروي
一般将来时		
	زه به مجبور(ه)(ې) کړم ته به مجبور(ه) (ې)کړې دی به مجبور(ه)(ی) کري	مونږ به مجبور(ه)(ې) کړو تاسی به مجبور(ه) (ی) کړئ دوی به مجبور(ه)(ې) کړي
过去时 过去进行时		
1 2 3	مجبوروم یی مجبوروې یی مجبوراوه یی	مجبوروو یی مجبورو ئ یی مجبورول یی
一般过去时		
1 2 3	مجبور(ه) یی کړم مجبور(ه) یی کړې مجبور یی کړ مجبوره یی کړه	مجبور (ې) یی کړو مجبور (ې) یی کړئ مجبور (ې) یی کړل مجبورې یی کړلې(کړې)

现在完成时		
مجبور (پ) يى كړى يو	مجبور يى كړى يم	1
مجبور (پ) يى كړئ	مجبور يى كړى يې	2
مجبور (پ) يى كړل	مجبور يى كړى دى	3
مجبورى يى كړلې(كړې)	مجبور يى كړى ده	
过去完成时		
مجبور (پ) يى كړى وو	مجبور يى كړى وم	1
مجبور (پ) يى كړى وئ	مجبور يى كړى وې	2
مجبور (پ) يى كړى وو	محبور يى كړى و	3
مجبورې يى كړلې وى	مجبوره يى كړې وه	
命令式		
进行命令式		
مجبوروئ	مجبوروه	2
一般命令式		
مجبور(ه) (ى) كړئ	مجبور(ه) (ى)كړه	2
可能式		
现在时		
مجبورولاى شئ	مجبورولاى شم	1
مجبورولاى شئ	مجبورولاى شې	2
مجبورولاى شي	مجبورولاى شي	3

VIII.不拼合的复合不及物动词以 پورته کېدل（升起；上到；站起来）为例。

人称	单数	复数
陈述式 现在时		
1	پورته کېږم	پورته کېږو
2	پورته کېږې	پورته کېږئ
3	پورته کېږي	پورته کېږي
将来趋向时		
1	پورته شم	پورته شو
2	پورته شې	پورته شئ
3	پورته شي	پورته شي
将来时 将来进行时		
1	زه به پورته کېږم	مونږ به پورته کېږو
2	ته به پورته کېږې	تاسی به پورته کېږئ
3	دی به پورته کېږي دا به پورته کېږي	دوی به پورته کېږي
一般将来时		
1	زه به پورته شم	مونږ به پورته شو
2	ته به پورته شې	تاسی به پورته شئ
3	دی به پورته شي دا به پورته شي	دوی به پورته شي

过去时 过去进行时		
مونږ پورته کېدو	زه پورته کېدم	1
تاسی پورته کېدئ	ته پورته کېدې	2
دوی پورته کېدل	دی پورته کېده	3
دوی پورته کېدلې	دا پورته کېدله	
一般过去时		
مونږ پورته شوو	زه پورته شوم	1
تاسی پورته سوئ	ته پورته شوې	2
دوی پورته شول	دی پورته شو	3
دوی پورته شوې(شولې)	دا پورته شوه	
现在完成时		
پورته شوی یو	پورته شوی یم	1
پورته شوی یئ	پورته شوی یئ	2
پورته شوی دي	پورته شوی دی پورته شوی ده	3
过去完成时		
پورته شوی وو	پورته شوی وم	1
پورته شوی وئ	پورته شوی وې	2
پورته شوی وو	پورته شوی و	3
پورته شوی وې	پورته شوی وه	

命令式 进行命令式		
2	پورته کېږه	پورته کېږئ
一般命令式		
2	پورته شه	پورته شئ
可能式 现在时		
1	پورته کېدلای شم	پورته کېدلای شو
2	پورته کېدلای شې	پورته کېدلای شئ
3	پورته کېدلای شي	پورته کېدلای شي

IX. 不拼合的复合及物动词以 پورته کول（捡起；举起；升起）为例。

人称	单数	复数
陈述式 现在时		
1	پورته کوم	پورته کوو
2	پورته کوې	پورته کوئ
3	پورته کوي	پورته کوي
将来趋向时		
1	پورته کړم	پورته کړو
2	پورته کړې	پورته کړئ
3	پورته کړي	پورته کړي

将来时 将来进行时		
مونږ به پورته کوو	زه به پورته کوم	1
تاسی به پورته کوئ	ته به پورته کوې	2
دوی به پورته کوي	دی به پورته کوي	3
	دا به پورته کوي	
一般将来时		
مونږ به پورته کړو	زه به پورته کړم	1
تاسی به پورته کړئ	ته به پورته کړې	2
دوی به پورته کړي	دی به پورته کړي	3
	دا به پورته کړي	
过去时 过去进行时		
مونږ یی پورته کولو	زه یی پورته کولم	1
تاسی یی پورته کولئ	ته یی پورته کولې	2
دوی یی پورته کول	دی یی پورته کاوه	3
دوی یی پورته کولې	دا یی پورته کوله	
一般过去时		
مونږ یی پورته کړو	زه یی پورته کړم	1
تاسی یی پورته کړئ	ته یی پورته کړې	2
دوی یی پورته کړل	دی یی پورته کړ	3
دوی یی پورته کړې	دا یی پورته کړه	

现在完成时		
مونږ یی پورته کړی یو	زه یی پورته کړی یم	1
تاسی یی پورته کړی یئ	ته یی پورته کړی یې	2
دوی یی پورته کړی دي	دی یی پورته کړی دی	3
	دا یی پورته کړې ده	
过去完成时		
مونر پورته کړی وو	زه یی پورته کړی وم	1
تاسی پورته کړی وئ	ته یی پورته کړی وې	2
دوی پورته کړی وو	دی یی پورته کړی و	3
دوی پورته کړی وی	دا یی پورته کړې وه	
命令式		
进行命令式		
پورته کړئ	پورته کړه	2
一般命令式		
پورته شئ	پورته شه	2
可能式		
现在时		
پورته کولای شو	پورته کولای شم	1
پورته کولای شئ	پورته کولای شې	2
پورته کولای شي	پورته کولای شي	3

X. 名词性动词词组 قسم خوړل（发誓，宣誓）。

人称	单数	复数
陈述式 现在时		
1	قسم خورم	قسم خورو
2	قسم خورې	قسم خورئ
3	قسم خوري	قسم خوري
将来趋向时		
1	قسمو وخورم	قسم وخورو
2	قسم وخورې	قسم وخورئ
3	قسم وخوري	قسم وخوري
将来时 将来进行时		
1	زه به قسم خورم	مونږ به قسم خورو
2	ته به قسم خورې	تاسی به قسم خورئ
3	دی به قسم خوري	دوی به قسم خوري
	دا به قسم خوري	
一般将来时		
1	زه به قسم وخورم	مونږ به قسم وخورو
2	ته به قسم وخورى	تاسی به قسم وخورئ
3	دی به قسم وخوري	دوی به قسم وخوري
	دا به قسم وخوري	

过去时 过去进行时		
مونږ قسم خواړه	ما قسم خواړه	1
تاسی قسم خواړه	تا قسم خواړه	2
دوی قسم خواړه	ده قسم خواړه	3
	دی قسم خواړه	
一般过去时		
مونږ قسم وخوړ	ما قسم وخوړ	1
تاسی قسم وخوړ	تا قسم وخوړ	2
دوی قسم وخوړ	ده قسم وخوړ	3
	دی قسم وخوړ	
现在完成时		
مونږ قسم خوړلی دی	ما قسم خوړلی دی	1
تاسی قسم خوړلی دی	تا قسم خوړلی دی	2
دوی قسم خوړلی دی	ده قسم خوړلی دی	3
	دی قسم خوړلی دی	
过去完成时		
مونږ قسم خوړلی و	ما قسم خوړلی و	1
تاسی قسم خوړلی و	تا قسم خوړلی و	2
دوی قسم خوړلی و	ده قسم خوړلی و	3
	دی قسم خوړلی و	

命令式 进行命令式		
2	قسم خوره	قسم خورئ
一般命令式		
2	قسم وخوره	قسم وخورئ
可能式 现在时		
1	زه قسم خوړلای شم	مونږ قسم خوړلای شو
2	ته قسم خوړلای شې	تاسی قسم خوړلای شئ
3	دی قسم خوړلای شي دا قسم خوړ لای شي	دوی قسم خوړلای شي

XI. 一般过去时不加前缀 و 的名词性及物动词。

原形动词	一般过去时
توپ کول 跳，跳跃	توپ یی کړ
چیغه کول 叫喊，呼叫；嚎	چیغه یی کړه
خېز کول 跳，跳起	خېز یی کړ
غږ کول 叫唤，呼唤	غږ یی کړ
مخ کول 转向，面向	مخ یی کړ
منډه کول 跑，奔	منډه یی کړه

XII. 及物动词结尾部为 ست 或 شت 变现在时这部分失去，然后在词尾 ل 上直接变位。

不定式	一般现在时第三人称	宾语为单数第三人称
اخيشتل 拿	اخلي	وا يې خيست
راوستل 带、引	راولي	را يې ووست
سکستل 剪（毛发）	سکلي	و يې سکست
لوستل 读	لولي	و يې لوست
اغوستل 穿	اغوندي	وا يې غوست
لوستل 散落，洒落	لوني	و يې لوست
ويشتل 射击	ولي	و يې ويشت

注：اغوستل 和 لوستل 有的字母发生了音变。

XIII.及物动词结尾部为 بنت 时，变现在时时将 بنت 改成 پ 然后进行变位。

不定式	一般现在时第三人称	宾语为单数第三人称
غوښتل 要	غواړي	و يې غوښت
اوښتل 改变	اوړي	وا يې وښت
نغښتل 包，卷	نغاړي	و يې نغښت
سکښتل 修剪	سکني	و يې سکښت

注：سکستل 发生了因变。

XIV. 及物动词结尾部为 د 在变现在时时，将 د 去掉后进行变位。

不定式	一般现在时第三人称	宾语为单数第三人称
اودل 纺织	اويي	و يې اود

و يى اوبد	اوبي	اوبدل 纺织
وا يى ورېدل	اوري	اورېدل 听见
و يى پېرود	پېري	پېرودل 购买
و يى پېژاند	پېژني	پېژندل 认识
و يى پېنتېد	پېنتي	پېنتېدل 问
و يى رود	روي	رودل 吮吸
و يى سپړد	سپړي	سپړدل 解开
و يى لودل	لوي	لودل 证明，作证
و يى كيند	كني	كيندل 挖
و يى نغړد	نغاړي	نغړدل 吞
و يى موند	مومي	موندل 找

XV. 及物动词词根结尾部为ت时，将 ت 改为 ز 然后变位。

不定式	一般现在时第三人称	宾语为单数第三人称
بوت يى	بوزي	بوتلل 带，领
پرانيست يى	پرانيزي	پرانيستل 打开
و يى ميتل	ميزي	ميتل 小便
و يى نجت	نجزي	نجتل 安，装

XVI. 两个音节的及物动词第一音节以 زور 为元音者，变现在时，要以ا替换 زور 去掉词尾 ل 然后进行变位，此类动词一般过去时只用复数阳性第三人称。

不定式	一般现在时第三人称	宾语为单数第三人称
دنګل 跃	دانګي	و یی دنګل
غپل 吠	غاپي	و یی غپل
لنبل 游泳	لانبي	و یی لنبل
نرل 呼喊	ناري	و یی نرل
ویل 说	وایي	ویی ویل
ژړل 哭	ژاړي	و یی ژړل
خندل 笑	خاندي	ویی خندل

XVII. 由两个不同不定式进行变化的及物动词，其中一个是替换不定式有的实际已不存在了，只是在变位时用。

不定式	替换不定式	现在时第三人称	宾语为单数第三人称
ایستل 拔出	باسل	باسي	و یی ایست
اېښودل 放置	کښېښودل ږدل	ږدي	کښې یی ښود
بوتل 领	ښیول	ښیایي	بوت یی
پرېښودل 让	پرېږدل	پرېږدي	پرې یی ښود
پرېښتل 扔，抛		پرېباسي	پرې یی یست
ښودل 指示	ښیل	ښئي	و یی ښود
کښل 画	کاږل	کاږي	و یی کښې
کښېکښل 压缩		کښېکاږي	کښې یی کښې
کتل 看	ګورل	ګوري	و یی کوت
لرل 有	درلودل	لري	درلود یی
لیدل 看见		ویني	و یی لید

ننه يى بوت	ننته باسي		ننه ايستل 放入
يووړ	وړي	يوسل	وړل 运，带

XVIII. 不及物动词结尾部的ست 在变位时失去。

不定式	一般现在时第三人称	过去时单数第三人称
ځملاست	ځملي	ځملاستل 躺
كښېناست	كښېني	كښېناستل 坐

XIX. 不及物动词结尾部为ت变现在时时将 ت 改成 ړ 。

不定式	一般现在时第三人称	过去时单数第三人称
ورغست	رغړي	رغښتل 翻滚
وغست	غړي	غښتل 卷
ويى لوست	لوڼي	لوستل 倾入；喷出

注：例外 ننښتل → ننبلي（粘）

XX. 不及物动词结尾部为 ت 变现在时时将ت改为j。

不定式	一般现在时第三人称	过去时单数第三人称
والوت	الوزي	الوتل 飞
پرېووت	پېوزي	پرېوتل 落下
جاروت	جاروزي	جاروتل 回转
ووت	وزي	وتل 出去
كښېووت	كښېوزي	كښېوتل 陷入
ننووت	ننوزي	ننوتل 进入

وخوت	خېژي	ختل 登上

XXI. 一些常见的特殊变化动词。

不定式	一般现在时第三人称	宾语为单数第三人称
اخښل 揉，柔和	اخړي	ما واخښه
اخيستل 拿，取；买	اخلي	وا مې خيست
اغوستل 穿，戴	اغوندي	ما وغوست
الوتل 飞	الوزي	والوت
اودل 织，编结	اوئي	و يې اود (ه)
اورېدل 听	اوري	وايې ورېدل
اورېدل 降，下（雨、雪）	اورېږي ، اوري	واورېد
اوښتل 翻转	اوړي	واوښت
ايستل 抛；拔，抽	باسي	ويې ايست
ايسېدل 显出，似乎是	ايسي	وايسېده
ايشېدل 开，沸腾	ايشي ، ايشېږي	وايشېده
ايښودل 放，搁，摆	ايږدي، ږدي	کښې يې ښود
بايللل 输；丢	بايلي	ما بايلود
برېښېدل 闪烁，闪光	برېښېږي، برېښي	وبرېښېد
بلل 叫做；号召；邀请	بولي	و يې باله
بيول 领，带	بيائي	ما بوت
پاڅېدل 起来，站起来	پاڅېږي، پاڅي	پاڅېد
پرانيستل 开；开放	پرانيځي، پرانيزي	پرا يې نيست ، پرايې نيت

پرانیتل 开；开放	پرېږدي	پرا یی نیت
پرېښودل 离开；放过，许	پرېږدي	پری یی ښود
پرېوتل 掉，落；躺	پریوزي	پرېووت
پرېیستل 抛，扔	پرېباسي	پری یی یست
پوریوتل 越过；渡过	پوریوزي	پورېووت
پیرودل 买	پیري	و یی پیرود
پېژندل 认识，认得	پېژنی	ویی پېژاند
ترپل 跳；跳动	تراپي	ویی ترپل
ترپل 涂，抹	ترپي، تراپي	ویی ترپه
تښتېدل 逃，逃跑	تښتي	وتستېد
تلل 走，去	ځي	ولاړ
تېروتل 受迷惑，自误	تېروزي	تیر ووت
چاودل 裂；炸	چوي	وچاود
ځغستل 跑，奔走	ځغلی	وځغاست
ځغلېدل 跑，疾驰	ځغلی	وځغلېد(ئ)
ځڅېدل 滴，漏	ځاڅي	وځڅېده
ختل 走上；爬上	خېژي	وخوت
خندل 笑	خاندي	و یی خندل
خوړل 吃	خوري	وئی خوړ
دانګل، دنګل، دانګل 跳，跃	دانګي	وئی دانګل، وئی دنګل
درومېدل 走，行进；出发	درومي	ودرومېده

راغي	راځي	راتلل 来，来到
رائی نیو	رانیسي	رانیول 买
رائی وست	راولي	راوستل 带，引，领
ورغړېده	رغړي	رغړېدل 睁（眼）；滚
ورغست	رغري	رغستل 滚，转
وئی رود	روي	رودل 吮，吸
وئی ریل	رائي	ریل （驴）叫
وزغاست	زغالي	زغاستل 跑，奔跑
وزنګېده، وئی زنګل	زنګېږي، زانګي	زنګېدل، زنګل 摆动，摇摆
وزېږېد(ئ)	زېږي	زېږېدل 出生，诞生
وئی ژړل	ژاړي	ژړل 哭
وئی سپړود	سپړي	سپړل 解散，遣散
وئی سکست	سکلي	سکستل 剪（羊毛）
وئی سکښت	سکنې	سکښتل 裁，剪
——	——	سکستل见سکوستل
وئی سکویه	سکوئي	سکویل 梳理；剪（羊毛）
وسوځېد	سوځي	سوځېدل 燃烧；起火
و سو	سوځي	سول 燃着，着火
وئی ښود	ښیی	ښودل، ښوول 显示；教
وئی غپل	غاپي	غپل 吠，叫
وئی غښت	غړي	غښتل 卷，卷上

غورئېدل 跳；倒下，跌倒	غورئي	و غورئېد
غوبتل 要；想；请求	غواړي	و ئى غوبتت
كتل 看；相见；翻阅	ګوري	و ئى كوت
كښل 拉，拖；抽；采	کاږي	و ئى كېښ
كښپكښل 压，挤	كښېکاږي	كښې ئى كيښ
كښېناستل،كښېنستل坐	كښېني	كښېناست، كښېنوست
كښېوتل 发现；落下	كښېوزي	كښېووت
كول 做，干	كوي	و ئى كړ
كېدل 成为；发生	كېږي	وشو
كيندل 挖，刨，掘	كيني	ويى كيند
گرزېدل 转，转动	ګرزي	وګرزېد
لرل 有，具有，拥有	لري	لاره يى، درلود يى
لوستل 读，念，阅	لولي	و يى لوست
ليدل 看见，会见	ويني	و يى ليد
مبتل 粘，贴；联合	مښلي	و مښت
مبل 擦，摩擦	مړي	ويى مښته
موبل 涂，刷	موړي	و يى موښه
موندل 找；发现；遇见	مومي	و يى موند(ه)
ميتل 小便，小解	مېژي	و يى ميتل
ميندل 找；发现；遇见	مومي	و يى مينده

ونښت	ننبلي	نښتل 粘；结合
ونښت	ننبلي	نښلېدل 粘；贴近
و يې نغښت	نغاړي	نغښتل 卷上，卷起
ويې نغوت	نغوړي	نغوتل 听；听从；指点
ننووت	ننوزي	ننوتل 进入，进去
ننه ئې يوست	ننه باسي	ننه ايستل 塞进，导入
و ئې نيو	نيسي	نيول 拿；抓；取
ووت	وزي	وتل 出来，出去
ور ئې کړ	ورکوي	ورکول 给，交给
يووړئې، يو ئې وړ	وړي	وړل 带，携带；负荷
و ئې واژه	وژني	وژل 杀，杀害；打死
و ئې ويشت	ولي	ويشتل 投；打击；射击
و ئې ويل، و ئې وايه	وائي	ويل 说，讲；念；唱

XXII. 被动语态以 تړل （捆，绑，束；结；拴）为例。

人称	单数	复数
陈述式 现在时		
1	تړل کېږم	تړل کېږو
2	تړل کېږې	تړل کېږئ
3	تړل کېږي	تړل کېږي

将来趋向式		
وتړل شو	وتړل شم	1
وتړل شئ	وتړل شې	2
وتړل شي	وتړل شي	3
将来时 进行将来时		
مونږ به تړل کېږو	زه به تړل کېږم	1
تاسی به تړل کېږئ	ته به تړل کېږې	2
دوی به تړل کېږي	دی به تړل کېږي	3
دوی به تړل کېږي	دا به تړل (تړله) کېږي	
一般将来时		
مونږ به وتړل شو	زه به وتړل شم	1
تاسی به وتړل شئ	ته به وتړل شې	2
دوی به وتړل شي	دی به وتړل شي	3
دوی به وتړلې شي	دا به وتړل (وتړله) شي	
过去时 过去进行时		
تړل کېدو	تړل کېدم	1
تړل کېدئ	تړل کېدې	2
تړل کېدل	تړل کېده	3
تړل کېدې (کېدلې)	تړل کېده (کېدله)	
一般过去时		
وتړل شوو	و تړل شوم	1
وتړل شوئ	وتړل شوې	2

وترل شوی	وترل شو وترل شوه	3
现在完成时		
ترل شوی یو ترل شوی یئ ترل شوی دي ترل(ترلې)شوی دي	ترل شوی یم ترل شوی یې ترل شوی دی ترل شوی ده	1 2 3
过去完成时		
ترل شوی وو ترل شوی وئ ترل شوی وو نرل شوی وې	ترل شیو وم ترل شوی وې ترل شوی و ترل شوی وه	1 2 3
可能式 现在时		
ترل کېدای شو ترل کېدای شئ ترل کېدای شول ترل کېدای شوی	ترل کېدای شم ترل کېدای شې ترل کېدای شي	1 2 3

第七章　副词(قيود)

副词用来表示行为和状态的特征及性质，说明行为发生的时间、地点、方式、原因、目的及程度等。在句子中可以修饰动词、形容词和副词。普什图语有一些词既是形容词又是副词。如：ژر、ورو等。

还有些名词在句子中单独用作副词无需同介词连用。如：سهار、مابنام等。

一、副词分类(د قيود قسمونه)

I. 时间副词

时间副词在句子中起时间状语作用，回答 كله、څه وخت، كوم وخت 等的问题，表示事件的时间。常用副词举例：

نن 今天，سبا 明天，پرون 昨天，بل سبا 后天，اوس 现在，سمدلاسه 马上，پخوا 从前，تل 永远，سهار 早晨，ما زيګر 下午　مابنام 傍晚，شپه 晚上；夜间 كله كله 有时，سږ کال 今年，پرو سږ کال 去年，كله نه كله 时不时，ناڅاپه 突然，هر كله 每当；永远。

II. 地点副词

地点副词在句子中作地点状语，用来表示行为和状态出现的地点，回答 چېرته ، كوم ځای ته ، له كوم ځای څخه 等的问题。常见地状语举例：

دلته 这里，هلته 那里，لرى 远，نژدې 近，پورته 上边，كښته 下边，دننه 里边，دباندى 外边，وړاندى 前边。

III. 方式副词

方式副词用来表示行为方式，回答 څنګه 的问题。常见方式副词举例：

ښه 好地，بد 不好地，　ژر 快地，ورو 慢地，ناڅاپه 突然地，داسى 这

样，هغسی 那样。

IV. 程度副词

程度副词用来表达行为的程度，回答 څومره 和 څنګه 的问题。常见程度状语举例：

ډېر 多，لږ 少，خورا 很，ښايسته 相当，زښت 非常，لا 还，دومره 那么多，بيخی 根本。

V. 原因副词

原因副词用来表明行为的原因，回答 ولی 的问题。常用愿意副词举例：

ځکه 因为，نو ځکه 由于，نو 所以，نو له دې امله 为了；为此。

VI. 疑问副词

疑问副词用来对事件或行为提出时间、地点、方式、程度、原因等各方面的问题。常用疑问副词举例：

کله 何时，چېرته 何地，څنګه 怎样，څو 多少，ولی 为什么，څه 什么。

二、副词的使用

I. 副词在句子中主要是作状语。

1. 副词一般都能直接在句子中作状语，也有些副词常同介词一起用。如：

لیری 远处，په وړاندی 在前边，تر...لاندی 在...下边。

2. 名词用为副词

1) 有些词既是名词又是副词。如：نن 今天，سبا 明天，سهار 早晨，مازیګر 下午，مانښام 傍晚，پروسږکال 去年。

2) 名词同介词构成介词结构当副词。这种情况很多，用来表现时间、地点、方式、目的、程度等。

① 名词同前后置词 کښی ...په 组成介词结构表现时间、地点。如：

په دې وخت کښې 在这时，په هغه وخت کښې 那时，په پسرلی کښې 在春天，په سږ کال کښې 在今年，په راتلونکی وخت کښې 起初，په اصل کښې 将来，په دې ورځو کښې 最近几天。

په دې ځای کښې 在这里，په هر ځای کښې 到处，په مینځ کښې 在中间，په...خوا کښې د 在...附近。

② 名词同前置词 په（或前后置词 په...سره）组成介词结构表现方式、程度等。如：

په ټینګار سره 坚决地，په سوله سره 和平地，په اسانتیا سره 轻而易举地，په ښکاره سره 公开地，په رښتیا سره 满意地，په رضایت سره 满意地，确实。

③ 时间名词同前后置词 د...دپاره 构成介词结构表示时间期限。如：

د تل دپاره 永远，د لومړی ځل دپاره 首次，د پنځو کالو دوره 在五年期限内。

④ 时间名词同前后置词 ، 和副词 لخوا 构成介词结构，表示在什么时候。如：

د شپې لخوا 在夜里，د سهار لخوا 在上午，د مازیګر لخوا 在下午。

3. 形容词作副词

1) 有些形容词可以直接作副词用。如：

ښه 好，بد 坏，ژر 快，ورو 慢，ښایسته 相当。

2) 形容词同前置词 په 和 توګه 、ډول 、طور 等连用，表示方式。如：

په عمومی ډول 总地，په مستقیم ډول 直接地，په ښه توګه 很好地，په موقتی توګه 暂地，په عادی ډول 正常地，په لنډ ډول 短暂地，په ښکاره توګه 明显地，په خصوصی طور 特别地。

3) 在普什图语中还使用相当数量的阿拉伯语副词。如：

اتفاقاً 偶然，خصوصاً 特别，تقريباً 将近，فوراً 立刻，مثلاً 例如，عموماً 总地。

II. 副词在句子中修饰形容词作定语。

زيات ډېر 很多，ډېر ښکلی 非常美，ښايسته ليری 相当远，ښه خورا 极好，ډېر خوشحال 非常高兴。

三、副词在句子中的位置

I. 副词一般位于主语和动词之间。如：

مونږ به څو ورځې هلته تېرې کړو؟ 咱们在那儿呆几天？

زما ساعت درست ګرځي. 我的表走得准。

但是，在疑问句和命令句中，疑问副词和时间副词也经常放在句首。如：

ولی ته له مونږ سره نه ځی؟ 你为什么不和我们一起去？

ژر ځه! 快点走！

II. 方式副词一般位于东词之前。如：

بريالی په خپل لوست ژر پوهېږي. 巴里亚莱对功课理解得很快。

هغه په خوشحالی سره ژوند کوي. 他生活得很快活。

III. 程度副词一般放在其所修饰的形容词或副词之前。如：

هغه يو ډېر ښه سړی دی. 他是一个大好人。

څه چه بيزو وويل ګېدړې په ډېره دلچسپی واوربدل.

狐狸兴致勃勃地听猴子讲。

IV. 当一个句子中同时出现时间副词和地点副词时，时间副词在前，地点副词靠近动词。如：

هغه څه وخت دلته راځي؟ 他何时来这里？

四、副词的比较级和最高级

副词的比较级和最高级构成同形容词。比较级借助介词خخه..له、تر 和介词结构 له ټولو(ګردو، د... په نسبت ، نسبت...ته ，最高级借助介词结构 په ټولو(ګردو، درستو،واړو) ، تر ټولو (ګردو، درستو،واړو، هر) ، درستو،واړو) خخه 等。主要用来比较两种和两种以上事物行为的程度。如：

کله کله موټر تر اورګاډی ژر روانېږي. 汽车有时比火车跑得快。

کله کله موټر نسبت اورګاډی ته ژر روانېږي. 汽车有时比火车跑得快。

دا موټر له ټولو نه ډېر ګړندی ګرځي. 这辆汽车跑得最快。

هغه په پښتو تر هر چا ښه غږېږي. 他的普什图语比谁说得都好。

第八章　介词 (اضافي حروف)

普什图语介词包括前置词、后置词、前后置词。

介词是虚词，一般不能独立担任句子成分，只能用来表示一个词与其他词的关系，本身不变化。

介词的使用很重要。在句子中，不仅丰富了句子的表达方式，而且可以简化表达方法，使语言更加简练。如：

هغه کابل ته راغلی دی چه یو کار ځانته پیدا کړي. 他来喀布尔找工作。

这句话也可以用介词来表达，写成：

هغه د کار د پیدا کولو دپاره کابل ته راغلی دی.

اوس مونږ لګیا یو چه پښتو زده کړو. 我们现在正忙于学习普什图语。

也可以写成：

اوس مونږ په پښتو لګیا یو.

另外，很多普什图语动词要求同一定的介词搭配。如：

له ... څخه پوښتنه کول ، په ...خندل، له ... سره مرسته کول، له ...سره مینه لرل

等等。

一、前置词

前置词用来限定名词、代词、数词及原形动词等，永远处于被限定词的前边。其所限定的词一般要用变格形式。如：

هغه تر ما دوه کاله کشر دی. 他比我小两岁。

خلک د دې هیواد ریښتیانی څښتن دي. 人民是这个国家真正的主人。

普什图语前置词经常同副词搭配，有时因之获得新的词义。这里，介绍几个常用的前置词。

1. 前置词 د 表示所属关系，“...的”或 表示 “从...” 之意。如：

د معلم قلم 老师的钢笔　　د کوره وتل 从家出来

1) 当 د 同副词 لاندی 搭配， 表示“在…下”之意。如:

د میز لاندی 桌子下边

2) د 同副词 وروسته 搭配，表示“在…之后”之意。

3) د 同 دمخه 搭配， 表示 “在…之前”的意思。

4) د 同副词 سره سم 搭配，表示“根据”之意 等。

5) د 与起副词作用的介词结构搭配时，与上述情况类似。如:

د…په ځای表示”代替…”， د…په ضد 意为“反对”，د…په ترڅ کښی表示“在…过程中”， د…په واسیطه 是“通过…”，د…په باب 是“关于…”，د…په شان 是“像…一样”，د…په مینځ 是“在…中间”，د…لخوا 是“由…”，د…په شا 是“在…后边”等等。

2. 前置词 له 的基本意思是“从…”常同后置词 خخه، نه 连用，表示同一个意思。如: له سره تر پایه پورې 从头到尾。

1) له 与副词 سره 搭配，表示“共同”之意。

2) له 与副词 وروسته 连用，له وروسته 表示“在…的后边”。

3) له 与副词 پس 连用， له پس 表示“接着是…”的意思。

3. 前置词 تر 的基本词意是“到，至”，还可用来构成形容词和副词的表较级和最高级。

1) تر 同副词 پخوا 和 دمخه 连用， تر پخوا 和 تر دمخه 都表示“截至…之前”。

2) تر同副词 وروسته 连用，تر وروسته 表示“至…之后”。

4. 前置词 په 表示“在…上”的意思，有时表示“用…”。在同副词连用时，意思更加明确。

1) په 与副词باندی搭配，باندی...په 意为“在...上”。

2) په 与副词 سره搭配，سره ...په 表示“用...，以...”。

5. 前置词 پر 意思是“在...上”，表示物体在平面的位置。与副词باندی搭配，باندی...پر 表示同样的意思。

阿富汗语法家把 نا ، غیر ، بی 等前缀与前置词一起称为 ارتباطی توری 其实，介词在与其他词连用时，并不因之构成新词，此与前缀有别。但也应看到， 上述前缀在构成新词及词组时，有时确有类似前置词的作用，而且能与固定的前置词连用。 如: بی له دې ، نااشنا ، غیر له دې ، بی کاره等。

二、后置词

普什图语中后置词除 (لره ... ، له ...) ته ...之外，多与前置词搭配，但本身仍是后置词可单独使用。如: خخه ، پسی ، دپاره ، کښې ، 还有 ، باندی ، سره غوندی 也具后置词词性。

后置词的单独使用，在口语中较书面语更为常见。在与人称代词的变格、指向代词及物主代词连用时，单独使用率较与其他词类连用为多。

三、前后置词

由于普什图语前置词常要求与后置词搭配，于是，就有了前后置词。它们所表示的意义，非同前半部的前置词，即同后半部的后置词释义。如:

له ... څخه(نه)	“从...，由...，自...”
د ... څخه (نه)	“从...，由...，自...”
په ... کښی	“在...里，在...中”
د ... پسی	“在...之后”
تر ... پوری	“到...为止”
د ... دپاره	“为了...”
په ... پسی	“跟在...后面”

四、关于介词的使用

I. 介词均以介词结构的形式在句中起作用。可以作句子状语、表语和间接宾语。

II. 名词、代词、形容词、数词、动词等受介词限定时，一般要用其变格。

用前置词 په 和 پر 以及它们同后置词或副词的搭配限定以 ځ، ګ، ک 结尾的阴性名词单数时，可以用原格。如：په کوټه کښې، پر مځکه 等。

III. پر، تر 同弱音代词第三人称 یې 连用构成简化形式 پرې، تری。

پرې = پر یې ، پر ده (هغه)، پر دې (هغې)، پر دوی (هغوی)

تړې = تر یې= له ده (هغه)څخه، له دې(هغې) څخه، له دوی (هغوی) څخه

如：

دا څه خبره ده؟ ما پرې پوه کړئ! 告诉我这是怎么回事！

مونږ باید خپل مالونه ښه وځروو، بیا ترې یې او وړی واخلو.

我们应该很好地放牧牲畜，以便得到奶和毛。

这两种形式不能用在句首，只有当一件事物，在前半句提到过，才能这样用。

IV. 可以指向代词代替人称代词同介词连用。如：

رانه = له مانه 或 له مونږ نه

راباندی = ما باندی 或 مونږ باندی

ورته = هغه ته 或 دوی ته

درسره = تاسره 或 تاسی سره

V. 由 د （或 له ）及与其搭配的后置词限定的人称代词变格连用，经常被物主代词一起取代。如：

ستا باندی→ د تا باندی زما څخه → له ما څخه

第九章　连接词　(د عطف حروف)

连接词是虚词之一，不能独立充当句子成分，只能用来连接词与词、短语与短语及句子与句子。连接词本身没有变化，也不影响其他词类变化。

连接词从本身的含义及所连接成分的性质，可分为两大类，即并列连接词和从属连接词。

一、并列连接词

并列连接词又可分为联合连接词、区分连接词和相对连接词。

I. 联合连接词

联合连接词主要用于并列关系，但有一些也表示意思的转折 。如:

او 和，与，并，也　　هم 也，亦， 同样　　هم...او هم...　无论...或;无论...也好; ...是这样，...也是那样　　نه...نه...　即不...，也不; 即没有...也没有...　　نه يوازى...بلكه...　不仅...，而且...　　يا...يا...　或者...或者

II. 区分连接词

区分连接词用于表示不同。 如:

يا 或， 还是　　كه 或，或者　　كله...كله...　有时...有时...

III. 相对连接词

相对连接词用于对比、转折。如:

خو 可是，但是，却　　اما 可是，但是　　ليكن 可是，但是，然而　　مگر 可是，但是

二、从属连接词

从属连接词用于从属句，根据在句中所起作用可分为：叙述、时间、原因、条件、退让和比较等等。

I. 叙述连接词

叙述连接词 چه 用来连接主句和从句。如:

ده وويل چه ورور مې ناروغ شو. 他说他弟弟病了。

II. 时间连接词。时间连接词由表示时间的名词或副词同连接词 چه 构成。如:

چه 当… كله چه 当…，在…的时候 هر كله چه 每当…，正当… هر وخت چه 每当…，每次…

III. 原因连接词。原因连接词由表示原因的副词同连接词 چه 构成。如:

ځكه چه… 因为…，由于… ولې چه… 由于…， 因…

هرڅنګه چه… 尽管…

IV. 条件连接词كه

用来引起条件句。如:

كه د دنيا جنت ور ته ووايم ، څه ډېره مبالغه به نه وي.

如果我把它叫做人间天堂，也并没怎么夸大。

V. 退让连接词

كه څه هم 虽然，尽管 سره له دې 虽然， 尽管

VI. 比较连接词

由副词 لكه 本身及其与连接词 چه 一起构成比较连接词。如: لكه 像，如 لكه څنګه چه 如同， 正像，正如 لكه چه 如，像，好像。

第十章　小品词 (جزئي ادات)

小品词是辅助词，可以给句子或句中某一词以特殊的预期，所以也可称为语气词。这种词本身不变化，也不引发其他词变化。

一、肯定小品词

肯定小品词 هو （是，是的，的确，对） 用于陈述句的句首，表示肯定语气。如:

هغه په پښتو پوهېږي؟　هو، ډېر ښه پوهېږي.

他懂普什图语吗？是的，他的普什图语非常好。

二、否定小品词

否定小品词 نه （不，不是，没，没有；不会，不曾，不将，不能） 在回答疑问时，置于句首，对全句表示否定。在同动词的各种形式连用时，一般置于动词之前，表示否定意义。如: زه نه ځم. 我不走。

如果动词带有前缀 و 则将小品词 نه 置于该前缀与词干之间。如: ما و نه ویل. 我没有说过。

在由名词、形容词构成的分立合成动词及动词的复合形式中，都将否定小品词 نه 置于动词词根和助动词的前边。 如:

زه لوبې نه کوم.　我不玩。

هغه نه دی راغلی.　他没来。

زه نه شم تللی. 我不能走。

有时，否定小品词 نه 置于动词间。如：

در به نه شم. 我将不到你哪里去。

مونږ به وا نه خلو. 我们将不拿（我们不会拿）。

否定小品词与动词连用时，所处位置已在动词部分讨论过，这里不再赘述。

三、 禁止小品词

禁止小品词 مه （不要，别，不准，不得）同动词命令式连用，构成否定命令式。如：

تاسی لنډه او نژدې ګټه مه خوښوئ! 你们不要只顾眼前的利益！

وارخطا کېږئ مه، حوصله لویه کړئ! 你们别着急，要有耐性。

四、疑问小品词

疑问小品词 ایا （难道，真的？是不是，是否）和 که نه （是否，是不是，能不能，可不可以）。

ایا一般置于陈述句句首，که نه 置于陈述句句尾，用来表示疑问，都含有选择的意义。如：

ایا دا راغلی ده؟ 她来了没有？

ته سبا راځې نه که؟ 你明天来不来？

ایا ستاسی سابه خوښېږي او که نه؟ 你们喜不喜欢吃蔬菜呀？

五、 祝愿小品词

祝愿小品词 دی （让，听凭，愿， 应该），只跟动词单、复数第三人称连用，一般要求用将来趋向时。如:

اوږد دې وي زمونږ وطن! 祖国万岁!

هغه دې لاړ شی. 他可以走了。

六、 强调小品词 خو 。خو 作为小品词一般表示强调的语气。如:

ګوره چه زما کتاب په میز باندی خو نشته. 看，我的书不是没在桌子上吗?

زه خو دا کار نه کوم. 我才不干这件事呢。

ته نا جوړ خو نه یې؟ 你是不是不舒服吧?

七、将来多次小品词

将来多次小品词 به ګ用来构成将来时和过去习惯时。如:

هغه به خامخا بامیانو ته لاړ شي.

他一定要去巴米扬。

په خپل لاس به یی اسیرو ته ډوډی ورکوله او حتی د زخمي انګریزانو په زخم به یی دوا ایښودله.

他经常亲手给俘虏送饭，甚至经常为受伤的英国人的伤口敷药。

第十一章　感叹词(ندايى حروف)

感叹词是用以表示各种感情，呼应及模拟各种声响的不变化词类。感叹词不作句子成分，它是句子外的虚词，应用逗号或惊叹号将其与句子分开。

感叹词可分为：

一、表示惊奇、赞赏、高兴的。如：

اخ ،واه ،اها ،واوا。

二、表示悲伤、惋惜的。如：

واخ ،هاى‌هاى　　哎呀，哎哟，噫　　واى　哎呀，啊唷

اخ ،آه ،اف　الله(　اوه ،آه خدايه)　　啊，天哪！

三、表示夸奖的。如：

كاشكي　،وهوا　،شاباس 好极了！　آپرين　好，干得好，好样的！

四、表示呼唤的。如：

اى　喂！　او(ه)　喂！　،آ　،وا。

五、表示心愿的。如：

كاشكي ،كشكي　但愿如此　امين　但愿如此，阿门。

六、表示威胁的。如：

اوخ　(u:h)。

第十二章　构词法（د کلمو جوړونه）

为了更好地理解和掌握普什图语单词，在本章中对普什图语各种实词的构成和相互转换做一探讨。

一、名词的构成

有些名词可以加后缀构成新的名词，有些形容词也可以加后缀构成名词，动词一般都能经过一定的变化构成名词。

I. 名词加后缀构成新的名词

1. 由普通名词加后缀构成抽象名词或其他名词

1) 加后缀 توب 。如：

سړی（男人）　سړیتوب（人道，人性）　خر（驴）　خرتوب（愚蠢）

غویی（牛）　غویی توب（笨）　سپی（狗）　سپی توب（下贱）

ملګری（朋友）　ملګرتوب（朋友关系）　等。

2) 加后缀 ولی 。如：

پلار（父亲）　پلارولی（父亲身份）　پښتون（普什图人）　پښتونولی（普什图民约）　ورور（弟兄）　وروروولی（弟兄之情）　عزیز（亲戚）　عزیزولی（亲戚关系）　قام（民族）　قاموولی（团结）等。

3) 加后缀 ګلوی 。如：

ورور（弟兄）　وروړګلوی（同胞关系）　تربور　（堂兄弟）　تربورګلوی（堂兄弟关系）　پلار（父亲）　پلارګلوی（父亲身份）　پېژند（相识）　پېژندګلوی（相识关系）等。

4) 加后缀 ي 。如：

ځوان（青年）　ځواني（青春）　دښمن（敌人）　دښمني（敌意）　ورور（弟兄）

وروري（兄弟关系） دوست（朋友） دوستي（友谊） ترکان（木匠）

ترکاني（木匠行） مشر（首领，头） مشري（为首） داړه مار（土匪）

داړه ماري（土匪行为）等。

5) 加后缀 ينه 。如:

هلک（男孩） هلکينه（童年） وړوکی （小孩子） وړوکينه（幼年） پېرزو（适用） پېرزوينه（赏识，恩惠） دلاسا（安慰） دلاسا ينه（安慰）等。

6) 加后缀 انه 。如:

مېړه（丈夫） مېړانه（勇气） يار（朋友） يارانه（友谊）等。

7) 加后缀 تون 。如:

کونده（寡妇） کونډ تون（守寡） وړوکی（小孩）

وړوکتون（幼儿园）等。

8) 加后缀 ګيرنه 。如:

ډاډ（安慰） ډاډګيرنه（安慰）等。

9) 加后缀 تيا 。如:

مېلمه（客人） مېلمستيا（宴会） ملګری（朋友） ملګرتيا（朋友关系）。

2. 由普通名词加后缀构成表示人的身份、职业的名词

1) 加后缀 ګر 。如:

لو（收割） لوګر（收割者） غلا（盗窃） غلاګر（小偷） زر（金） زرګر（金匠） جادو（魔术） جادوګر（魔术师） مالوچ（皮棉） مالوچ ګر（弹棉人）等。

2) 加后缀 ګير 。如:

سوال（乞讨） سوالګر（乞丐） تماشه（演出）等。

تماشه‌گیر（观众）دعوه（诉讼）دعوه‌گیر（诉讼者）等。

3) 加后缀 گار 。如:

خدمت（服务）خدمتگار（仆人）مدد（帮助）مددگار（帮助者）گناه（罪过）گناه‌گار（罪犯）等。

4) 加后缀 گری(ګړی) 。如:

ژرنده（磨坊）ژرنده‌گری（磨坊主）دم（诅咒）دم‌گری（诅咒者）مل（伴儿）ملگری（朋友）منځ（中间）منځگری（中介人）等。

5) 加后缀 بون(به) 。如:

اوښ（骆驼）اوښبون（赶骆驼的人）لرګی（木材）لرګیه（卖木材的人）خر（驴）خربون（赶驴的人）غوا（母牛）غوابه（放牛的人）ګدی（绵羊）ګدیه（牧羊人）آس（马）آسبه（牧马人）کور（家）کوربه（主人） لېرى（畜群）لېربون（牧 人）等。

6) 加后缀 وان 。如:

باغ（花园）باغوان（园丁）موټر（汽车）موټروان（汽车司机） ګاډی（马车）جهاز（船）جهازوان（看门人）دروازه（门）دروازه‌وان（马车夫）ګاډی‌وان（船夫）等。

7) 加后缀 وال 。如:

کلی（农村）کلیوال（村民）ښار（城市）ښاروال（市长）لیک（书写）لیکوال（作家）وطن（祖国）وطنوال（同胞）کوټ（城堡）کوټوال（更夫）رټی（小店）رټی‌وال（小店主）څوکی（监视）څوکی‌وال（看守人）等。

8) 加后缀 والا 。如:

آس (马) آس (马贩子) خروالا (有家眷的人) خر (驴) خروالا (驴贩子) کورواله (家) کور سابه‌والا (马贩子) والا پند (斑点) پندوالا (脸上有斑点的人) سابه (蔬菜) سابه‌والا (卖菜的人) پوښتنه (问题) پوښتنه‌والا (提问题的人) توپک (枪) توپک والا (射手) 等。

9) 加后缀 چي 。如:

نندارچی (表演) ننداره (观众) ډندوړه (布告) ډندوړه چی (布告发布人) نشانچی (旗号) نشان (旗手) استعمارچی (殖民主义者) استعمار (殖民主义) توپچی (炮手) توپ (大炮) 等。

10) 加后缀 مار 。如:

لوټمار (抢劫) لوټ (强盗) ډوډی (饭) ډوډی مار (好客的人) 等。

11) 加后缀 دار 。如:

زمیندار (地主) زمین (土地) مالدار (牲畜) مال (养牧人) 等。

12) 加后缀 یال 。如:

خبریال (消息) خبر (记者) مرسته (帮助) مرستیال (助手) 等。

13) 加后缀 ګنی 。如:

خسرګنی (公公) خسر (婆家人) پلارګنی (父亲) پلار (父系的人)。

14) 加后缀 نرمه‌ی 。如:

کابلی (喀布尔) کابل (喀布尔人) قندهاری (坎大哈) قندهار (坎大哈人) 等。

3. 由普通名词加后缀构成表示地点的名词

1) 加后缀 جل 。如:

غوا（牛）غوجل（牛栏）آس（马）آسجل（马厩）等。

2) 加后缀 تون 。如:

مېږی（蚂蚁）مېږتون（蚁穴）پوهه（知识）پوهنتون（大学）وړوکی（小孩）وړوکتون（幼儿园）等。

3) 加后缀 ستان 。如:

افغان（阿富汗人）افغانستان（阿富汗）هندو（印度人）هندوستان（印度）گل（花）گلستان（花园）تاک（葡萄藤）تاکستان（葡萄园）等。

4) 加后缀 يانه 。如:

کوکو（花）کوکيانه（花园）等。

5) 加 گاه 。如:

اردو（军队）اردوگاه（兵营）。

II. 名词加前缀构成与之意思相反的新名词

1. 加前缀 بې 。如:

لار（路；办法）بې لارې（无路，没办法）پروا（关心）بې پروائی（漠不关心）اختيار（意志，自制力）بې اختياره（不由自主）等。

2. 加前缀 نا 。如:

روغتيا（健康）ناروغتيا（不健康）پوه（知识）ناپوهه（无知）آرامی（宁静）ناآرامی（不宁静）等。

III. 由形容词加后缀构成名词

1. 由形容词加后缀构成抽象名词或普通名词

1) 加后缀 توب 。如:

مړنی (似丈夫的) مړنتوب (男子气概) لیو نی (疯的) لیونتوب (疯狂) ارزان (便宜的) ارزانتوب (便宜) 等。

2) 加后缀 تیا 。如:

هوښیار (聪明的) ناهوښیارتیا (聪明) ناپوهه (无知的) ناپوهتیا (愚昧) ټینګ (坚固的) ټینګتیا (牢固性) لوړ (高的) لوړتیا (高度) اسان (容易的) اسانتیا (容易) زړه ور (勇敢的) زړه ورتیا (勇敢)

3) 加后缀 والی 。 如:

مور (吃饱的) موړوالی (饱) زوړ (老的) زوړوالی (老, 旧) لوی (伟大的) لویوالی (伟大) اوږد (长的) اوږدوالی (长度) پلن (宽的) پلنوالی (宽度) تور (黑色的) تورووالی (黑) اوم (生的) اومتوالی (生) تریو (酸的) تریووالی (酸性) 等。

4) 加后缀 ي 。如:

هوښیار (聪明的) هوښیاري (聪明) آزاد (自由的) آزادي (自由) خپلواک (独立的) خپلواکي (独立) شته من (富有的) شته مني (富足, 丰富) 等。

2. 由形容词加后缀构成普通名词

1) 加后缀 ښت 。如:

ګران (困难的) ګرانښت (困难) زوړ (老的) زړښت (老, 旧) مور (饱的) مړښت (饱, 饱和) سوړ (冷的) سړښت (寒) څورب (胖的) څربښت (肥胖)

冷）جوړ（安置好的）جوړښت（建筑）سم（相等的）سمښت（相等）等。

2) 加后缀 اوی 。如:

سپک（轻的）سپکاوی（凌辱）درونـد（重的）درناوی（尊重）ورک（遗失的）ورکاوی（遗失）بد（坏的）بداوی（败坏）لوړ（高的）لوړاوی（高度）等。

3) 加后缀 ینه 。如:

پېرزو（应有的; 希望的）پېرزوینه（赏识，恩惠）مړ（死的）مړینه（死亡）等。

4) 加后缀 ځرګند ه 。如:

پوه（聪明的）پوهه（知识）ناست（坐着的）ناسته（居住）ملاست（躺着的）ملاسته（躺，卧） ولاړ（站着的）ولاړه（站，立）等。

5) 加后缀 تون 。如:

روغ（健康的）روغتون（医院）等。

IV. 由动词构成名词

1. 动名词的构成

普什图语中，去掉动词词尾在其词干上加名词性词尾可以构成动名词。动名词除保留基本词义外，完全失去动词的特点。构成动名词的方法很多，主要有:

1) 去掉及物动词词尾 ل 或 ول 加 ون 。如:

ترل（捆，绑）ترون（条约）بدلول（改变）بدلون（变化）ګډول（搅和）لمسول（寻找）لټون（寻找）لټول（寻找）سمون（改正）سمول（纠正）ګډون（参加）خلاصون（解放）خلاصول（解放）لنډون（缩短）لنډول（截短）لمسون（唆使）لمسون（挑衅）等。

2) 去掉动词尾 ل 或 بدل 加 ه حرګند 。如:

لټول (寻找) لټه (寻找) ګټل (得到，获得) ګټه (利益) پېښېدل (发生) پېښه (事件) جوړېدل (修复) جوړه (和好) پرانستل (打开) پرانسته (敞开) پرې کېدل (截断) پرې کېده (截断) وچېدل (变干) وچه (大陆) څکل (尝) څکه (试) روغېدل (和解) روغه (和解) تړل (缚) تړه (缚) 等。

3) 去掉词尾 ل 加 ه پټ 。如:

نیول (拿，取) نیوه (占有) لیدل (看见) لیده (会见) غورځېدل (跳，跃) غورځېده (跳，跃) ځغستل (跑) ځغاسته (跑步) لمبېدل (游泳，沐浴) لمبېده (沐浴) 等。

这种构成法，在遇到动词以 تل 结尾的两个音节动词或它们的合成动词时，在结尾部的 ت 前加字母ا。如:

ختل (升起) خاته (上升) وتل (走出) واته (出去) کتل (看) کاته (看) پروتل (躺下) پرېواته (躺下睡觉) ننوتل (进入) ننواته (进入) پورېوتل (渡过) پوری وتل (涉水) 等。

4) 去掉及物动词词尾 ل 或不及物动词词尾 بدل 加词尾 ا 。如:

خندل (笑) خندا (笑) ژړل (哭) ژړا (哭) لمبل (洗澡) لمبا (洗澡)

نڅل (跳舞) نڅا (舞蹈) ځلېدل (闪烁) ځلا (闪光) کنځل (谩骂)

کنځا (骂人) غپل (犬吠) غپا (吠叫) ښکل (装饰) ښکلا (美)

سمېدل (改正) سما (改正) 等。

5) 去掉词尾ل 加词尾 ست 。如:

جوړېدل (制) ارزښت (价值) ارزېدل (值) ازموېښت (试验) ازمویل (试验)

作）جوړښت（结构） درنښت（变重） درنيدل（沉重） لګښت（花费） لګيدل（花销） زړښت（变老） زړيدل（老化） سپارل（托付） سپارښت（委托） پرانستل（打开） پرانست（开放） ګرانيدل（变困难） ګرانښت（难度）等。

6) 去掉动词词尾 ل 加词尾 نه 。如：

پوښتنه（问） پوښتل（搜寻） پلټنه（搜） پلټل（飞行） الوتنه（飞） الوتل（问题） پېژندنه（认识） پېژندل（保卫） ساتنه（保卫） ساتل（要） غوښتنه（要求） وهنه（打） وهل（打击） ښنبل（饶恕） ښنبنه（宽恕） تلنه（走，去） تلل（走） کتنه（观看） سلاکول（调解） سلاکونه（调解）等。

7) 去掉及物动词词尾ل 、ول 或不及物动词词尾 يدل加词尾 ي 。如：

سرخوړيدل（头疼） سرخوړي（头疼） سول（点燃） سوي（点燃） پوکل（吹熄） پوکي（吹熄） ودانول（建设） ودانې（建筑物） سمېدل（改正） سمي（改正） رغېدل（医好） رغېدن（愈合，痊愈） کړل（做） کړن（行为）等。

9) 去掉动词词尾ل加词尾 اک 。如：

خوړل（吃） خوراک（食品） څښل（喝） څښاک（饮料）等。

10) 去掉动词词尾ل 加词尾 نکی 构成表示人的名词。如：

زده کوونکی（学生） زده کول（学习） ساتونکی（保卫者） ساتل（保护） ليکونکی（写） ليکل（写） کتونکی（观察家） کتل（看） ښوونکی（教师） ښوول（教） اوسېدونکی（居住） اوسېدل（居民） اخستونکی（买主） اخستل（买）等。

11) 去掉动词词尾 ل 加词尾 نګ 。如:

غورځېدل (跳，跃) غورځېدنګ (跳跃) پاڅېدل (起来) پاڅېدنګ (起来) اوسېدل (居住) اوسېدنګ (住所) خوړل (吃) خوړنګ (吃的东西) 等。

2. 由动词构成工具名词

这种构词法经常是由及物动词与其宾语的组合改变动词词尾来实现。常见的有去掉动词尾ل 加ونی 或 ی构成。但有时什么都不加。如:

سر ټړل (缠头) سر ټړونی (缠头巾) اور لړل (拨火) اور لړونی (拨火棍) غاښ تومبل (剔牙) غاښ تومبونی (牙签) مچ مړول، مچ شړل (驱蝇，灭蝇) مچ شړی،مچ مړ (苍蝇拍) چانول (筛) چانوونی (筛子) توږل (刮) توږونی (刮子) لاس پاکول (擦手) لاس پاکی (手帕) پاکول (擦净，弄干净) پاکوونی (抹布) 等。

V. 两个词合成一个新的名词

这种构词法常见的有这样几种情况:

1. 一个名词加一个名词或形容词、数词。如:

لمرخاته=خاته+لمر (东方) اورلګیت=لګیت+اور (火柴)

دوه مخی=مخی+دوه (伪君子) سپین ږیری= ږیری+سپین (老头)

کیڼ لاسی=لاسی+کیڼ (左撇子) 等。

2. 由两个有所属关系的词构成。如:

دتره لور ترله= د استوګنځی خای (住宅) پښندی=د پښې وند (脚心) غړوندی= د غاړی وند (瓶颈) 等。

3. 两个意思相同的名词连用，或用او 连接或不用。如:

ليدنه (拖延) ټيل ټال (无秩序) شر شور (奶茶) شودې پې (附近) شاوخوا

كتنه（访问）تگ‌راتگ（来往）دول دال（打扮）等。

VI. 指小名词构成法

指小名词用来表爱或轻蔑，常见的有下列组成法：

1. 在阳性名词后加گی 在阴性名词后加گی 。如：

پیشو（猫）كوټه‌گی（屋子）كوټه كورگی（房子）كور زړه‌گی（心）زړه

جارو（扫帚）جاروگی غوا（母牛）غواگی 等。 پیشوگی

人名也是如此。如：

پردل → پردلگی سلیم → سلیم‌گی 等。

2. 在阳性名词后加گوتی 在阴性名词后加گوټي 。如：

تخته（板） څوکی（椅子）څوکی‌گوټي خرگوتی（驴）خر

جام（杯）جام‌گوتی خولی（帽子）خولی

تخته‌گوټي بیاتي（剪子）بیاتي‌گوټي خولی‌گوتی 等。

人名也是如此。如：

مرزا → مرزاگوتی 等。

3. 在阳性名词后加کی 在阴性名词后加کی 。如：

خور ډنډکی（池塘）ډنډ ورورکی（弟兄）ورور جالکی（渔网）جال

（姊妹）خورکی نجلی（女孩）نجلی‌ خورکی 等。

4. 在阳性名词后加وتی 在阴性名词后加وټي 。如：

لرگی（木棍） وړکوتی وړکی（小孩） کوچنوتی کوچنی（小孩）

منگی（水罐） چرگوتی چرگ（鸡） سروتی سړی（男人） لرگوتی

منگوتی لمسوتی لمسی（孙子） 等。

注：以 نرمه‌ی 结尾者去掉 ی 后加 وتی 或 وټي 。

5. 在阳性名词后加 ړی 或 ګوړی 在阴性名词后加 ړی 或 ګوړی。如:

انارګوړی (石榴) انار وزګوړی (山羊) وز چرګوړی (鸡) چرګ

کندو (豁口) کوټه ګوړی کوټه (房间) کوزه ګوړی کوزه (水罐)

کندوګوړی 等。

6. 在阳性名词后加 ی 在阴性名词后加 ۍ。如:

هلک (男孩) هلکی توپک (枪) توپکی بڼانګ (大木盆) بڼانګی 等。

7. 在阳性名词后加 ک 在阴性名词后加 که 表示对人的爱称。如:

زوی (儿子) زویک بابا (父亲) بابک خور (姐妹) خورکه ادې (母亲) ادکه 等。

8. 对人名的鄙称。如:

سیدو! ← سید محمد ګلو! ← ګل محمد حبو! ← حبیب الله

لعلو! ← لعلا الله 等。

二、形容词的构成

I. 由名词加后缀构成

1. 加后缀 جن 或 ژن 。如:

اوبه (水) اوبه جن (多水的) نم (潮湿) نمجن (潮湿的) عیب (缺点)

عیبجن (有缺点的) سپږه (虱子) سپږجن (有虱子的) ارمان (强烈的愿望)

ارمنجن (有愿望的) مکر (狡计) مکرجن (狡猾的) غم (痛苦) غمجن (痛苦的) دروغ (假话) دروغژن (说谎的) 等。

2. 加后缀 ن 。如:

جګړه (战争) جګړن (好战的) ډار (害怕) ډارن (害怕的) خیره (脏东西) خیرن (脏的) پم (麻风) پمن (患麻风病的) زړه (心) زړن (勇敢的)

غوښه（肉）غوښن（肉多的）اغزی（刺）اغزن（有刺的）等。

3. 加后缀 لن 或 ړن 。如:

غوښه（肉）غوښلن（多肉的）شګه（沙）شګلن（多沙的）اوبه（水）اوبه ړن（多水的）等。

4. 加后缀 من 或 مند 。如:

غيرت（胆量）غيرتمن（胆大的）دولت（财富）دولتمن（富有的）

خوږ（疼痛）خوږمن（痛的）واک（权能）واکمن（有权的） ويره（害怕）

ويرمن（害怕的）قدر（价值）قدرمن（有价值的）درد（痛） دردمن（痛的）سود（利润）سودمند（有利的）等。

5. 加后缀 يالی 。如:

ننګ（勇气） ننګيالی（勇敢的）جنګ（战争）جنګيالی（战争的）

بری（胜利）بريالی（胜利的）نوم（名字）نوميالی（著名的）

توره（战刀）توريالی（善战的）زغره（铠甲）زغريالی（披挂好的）

ټکی（点，斑点）ټکيالی（有斑点的）等。

6. 加后缀 ور 。如:

خيټه（肚子）خيټور（大腹便便的）ګېډه（肚子） ګېډه ور（大肚子的）

غاښ（牙齿）غاښور（牙齿很多的）خوله（嘴） خوله ور（能说善辩的）

پی（奶）پيور（有奶的）ژبه（舌头）ژبه ور（有口才的）ښکر（角）

ښکرور（有角的）بخت（运气）بختور（走运的）等。

7. 加后缀 څرګنده ی 。如:

ډول（样子）ډولي（时髦的）لګښت（（开支）لګښتي（开支的）ټپ（伤）

تپي（受伤的） پسات（造反） پساتي（为害的） ځواب（回答） ځوابي答（回答的） باور（相信） باوري（信任的） حکومت（政府） حکومتي（政府的）等。

8. 加后缀 نی 。如:

اوس（现在） اوسنی（现在的） نن（今天） ننني（今天的） مياشت（月） لاندی（下面） لاندينی（下面的） ورځ（日） ورځُنی（每天的） مياشتنی（每月的） کور（家） کورنی（内部的） ځمکه（土地） ځمکنی（土地的） غر（山） غرنی（多山的）等。

9. 加后缀 ين 。如:

وړی（羊毛） وړين（羊毛的） تار（线） ورېښم（丝绸） ورېښمين（丝绸的） خاوره（土） خاورين（土的） چيټ（印花布） چيټين（印花不的） مس（铜） مسين（铜的） مالګه（盐） مالګين（咸的）等。

10. 加后缀 يز 。如:

چره（散弹，枪砂） چره ييز（散弹的） وار（班次） واريز（轮班的） ارخ（侧面） ارخيز（侧面的） کانی（矿石） کانيز（多矿的） غوره（选择） غوريز（选出的） کارخانه（工厂） کارخانه ئيز（工厂的）等。

11. 加后缀 دار 。如:

ميوه（水果） ميوه دار（水果的） دنيا（财富） دنيادار（富裕的） ځوکه（顶尖） ځوکه دار（尖端的） مال（家畜） مالدار（有家畜的） دين（宗教） ديندار（虔诚的） وفا（忠诚） وفادار（忠诚的）等。

12. 加后缀 ناک 。如:

خطر（危险） خطرناک（危险的） زيم（湿气） زيم ناک（湿润的）

خوند（滋味） خوندناک（有滋味的） قهر（愤怒） قهرناک（愤怒的）

بوی（味道） توی ناک（有味的） شرم（羞耻） شرمناک（害羞的）

صبر（耐心） صبرناک（有忍耐力的）等。

13. 加后缀 مار 。如:

ډوډۍ（面包） ډوډۍ مار（大方的，好客的）等。

14. 加后缀 زن 。如:

توره（战刀） تورزن（最勇敢的） لامبو（游泳） لامبوزن（游泳的）

څنګ（侧） څنګزن（闪开的） لاپه（吹牛） لاپزن（吹牛的）等。

II. 由名词或形容词加前缀构成

1. 加前缀 بی 。如:

ژبه（语言） بې ژبې（哑的） زړه（心） بې زړه（胆小的） طرف（方向）

بی طرفه（中立的） مخ（脸） بې مخه（无赖的） غم（悲伤）

بی غمه（无忧无虑的） فکر（思想） بی فکره（愚蠢的） ځای（地方）

بی ځایه（不适当的） حیا（羞耻） بی حیا（无耻的）等。

2. 加前缀 نا 。如:

روغ（健康的） ناروغه（生病的） پوه（聪明的） ناپوهه（无知的）

قابل（能干的） ناقابل（无能的） وړ（适当的） ناوړ（不配…的）

ګرم（热的） ناګرم（不热的） کار（工作） ناکاره（无用的）

جوړه（健康的） ناجوړه（生病的）等。

3. 加前缀 غیر 。如:

آزاد（自由的） غیر آزاد（不自由的） حقیقی（真实的） غیر حقیقی（不真

实的）حکومتی（政府的）غیر حکومتی（非政府的）شعوری（有意识）غیر شعوری（无意识的）等。

4. 加前缀 هم 。如:

رنګ（式样）همرنګ（同样的）جنس（种类）همجنس（同乡；同种的）ژبه（语言）همژبه（讲同一语言的）صنف（班级）همصنف（同班同学）راه（路）همراه（同路的）等。

III. 由词组构成

1. 由名词和形容词的组合构成，有的需加词尾 نرمه‌ی 。如:

غټ سری=سری+غټ（头大的）سپین سترګی=سترګی+سپین（无耻的）

سپین ږیری=ږیری+سپین（白胡子的，老人）سندر غاړی=غاړی+سندری（唱歌的，歌唱家）

اوږد غوږی=غوږی+اوږد（长耳朵的）پی‌ښی=ښی+پی（漂亮的）ځوانیمرګ=مرګ+ځوان（夭折的）等。

2. 由名词和动词分词构成。如:

نوم‌ورکی=ورکی+نوم（无名的）نوموړی=وړی+نوم（提到过名字的，著名的）

پور وړی=وړی+پور（负债的）پرمخ تللی=تللی+پرمخ（先进的）等。

三、数词的构成

I. 基数词

普什图语基数词 10 以上的 10 位数是个位数字在前十位数字在后组成。如: اوه‌لس=لس+اوه اته‌لس=لس+اته 等等。

20～29 的 20 用 ویشت 而不是用 شل 表示。如: دوه‌ویشت 等等。

百位数 100～999 的百用 سوه 而不用 سل 表示，在百位与十位之间用 او 或 و 连接。如: دري سوه و پنځوس 等等。

II. 序数词

序数词的构成除第一用لومړی(اول) 表示之外，其余都是在基数词的尾部加 م 或يم 构成。如：شپږم لسم ، دويم 等等。

四、副词的构成

关于副词的构成在第七章的有关部分已有所探讨，这里不再赘述。

五、动词的构成

在第七章中已经介绍了动词原形的各种结尾、由名词或形容词加 کول 和کېدل分别构成及物动词和不及物动词的方法及使役动词的构成等，应该说，动词的构成法基本都涉及到了。本节在这几方面以一些例子略作提示，并谈一下加前缀构成新动词的问题。

I. 关于合成动词

由名词加 کول 和 کېدل 构成及物和不及物动词。如：

及物	不及物	及物	不及物
لوکول 收割	لوکېدل 被收割	اوبه کول 灌溉	اوبه کېدل 被灌溉
تپوس کول 问	تپوس کېدل 被问	آزادول 解放	آزادېدل 获得自由

由形容词加کول和کېدل构成及物动词和不及物动词。如：

及物	不及物	及物	不及物
جوړول 制造	جوړېدل 被做成	خرابول 破坏	خرابېدل 坏掉
ماتول 打破	ماتېدل 破	سپينول 刷白	سپينېدل 变白
جګول 抬起	جګېدل 升起	مړول 杀	مړېدل 死

形容词以元音结尾时，کول 和 کېدل 不与其拼合呈分写形式。如：

及物	不及物	及物	不及物
لرې کول 移开	لرې کېدل 离开	پورې کول 关掉	پورې کېدل 关上
پورته کول 提起	پورته کېدل 升起	ښکلی کول 美化	ښکلی کېدل 变美

II. 使役动词的构成

动词变化总表中第 16 表中所列这类特殊变化的动词可以变成使役动词。方法是在其不定式结尾 ل 前加 و 。

原来动词	使役动词
خندل 笑	خندول 逗笑
ژړل 哭	ژړول 弄哭
غپل 吠叫	غپول 使吠叫
لامبل 游泳	لامبول 使游泳
غږېدل 咆哮	غږېول 使咆哮
زنګل 摆动	زنګول 使摆动
توخل 咳嗽	توخول 使咳嗽
نڅل 跳舞	نڅول 使跳舞
دنګل 跳跃	دنګول 使挑起

由不及物动词构成使役动词是将该动词的现在时第三人称词尾 ی 去掉加及物动词结尾ول 。如:

原来动词	现在时第三人称	使役动词
کښېناستل 坐	کښېني	کښېنول 使坐下
ځملاستل 躺	ځملي	ځملول 使躺下
رغښتل 翻滚	رغړي	رغړول 滚动
الوتل 飞	الوزي	الوزول 使飞

ختل 上升	خېژي	خېژول 举，擎
نښتل 贴上	نښلي	نښلول 粘住，黏住

III. 加前缀构成新动词

前缀或叫接头词在普什图语中没有明确的定义，因此接在词干前边的构词成分都可以理解为前缀。

在普什图语中，常见的前缀有由指向代词转化来的 را، در، ور 及 كښې، پرې، پورى، ننه等构词成分，使我们感兴趣的是这些接头词加在动词前边能赋予新的含义，构成新的动词。从下列例词中即可窥见其一斑。

前缀	动词	新动词
را (در، ور)	كول 做	راكول(دركول،وركول) 给我（你，她）
	نبودل 指给	رانبودل(درنبودل،ورنبودل) 指给我（你，他）
	تلل 走	راتلل(در تلل، ور تلل) 来（去）
كښې	ايستل 抛出，放下	كښې ايستل 放入，插入
	ختل 升起，爬上	كښېختل 挤：拘束
	وتل 出去	كسيوتل 落入，陷入
پرې	ايښودل 放，置	پرېښودل 留下，遗留
	ايستل 抛，放，卸	پرېيستل 掷，扔
	وتل 出去	پريوتل 落下，睡下
پورى	وتل 出去	پورى وتل 渡过
	وهل 打，击	پورى وهل 碰，撞
ننه	ايستل 抛，放	ننه ايستل 放入，送入
	وتل 出去	ننوتل 进入，渗入

第二部分　句法(نحو)

第十三章 简单句

简单句的词序 在普什图语中词序通常是：主语---直接宾语-----谓语。 如：　هغه کتاب لولي　他读书。如果句中有间接宾语，它通常位于直接宾语之前。如：　زه هغه ته کتاب ورکوم　我给他一本书。

定语一般置于被说明词之前。如：　سپين کاغذ　白纸。

需要强调的句子成分放在靠近谓语的地方。如：

پرون زما ورور راغي　昨天我兄弟来了。强调我兄弟。如果说

زما ورور پرون راغي　我兄弟昨天来了。强调昨天。

一、句中词与词的关系

句中词与词，词组与词组可以是并列关系，也可以是主从关系。

1. 并列关系的词在句中，以作用相同，而又互不依赖的成分存在。如：

زه به د ده پلار او مور ووينم　我将见到他的父亲和母亲。

کلونه، مياشتې، شپې، ورځې تېرېږي

一年年，一月月，一天天，一夜夜在流逝。

2. 主从关系的词分为支配词和从属词（被支配词）两种，后者用于说明前者。

主从关系的表达法：

1) 使被说明词在性、数、格或者人称上一致。这时，从属词随着支配词的变化而变化。如：　نوی کتاب　新书　نوي کتابونه　新书（复数）。

2) 以变格表示，从属词以变格形式同一定的介词相搭配。如：

د کور بام　房顶　زه له کلي څخه راغلم　我从农村回来了。

3) 附加法：通过词序，或者音调来表达。如：

دی ښه لولي. 他读得很好。　　زه هلته وم. 我在那里呆过。

在及物动词过去时的句子中采用以宾语为主的表达法，即谓语在人称和性、数上与直接宾语一致，而主语（行为主体）用变格形式。如：　ما دی ولید. 我看过他了。

主语可由弱代词来表示。如：　کتاب می ولوست. 我看过书了。

如果从上下文看可清楚地知道句子的意思，直接宾语可以省略，但主语不能省。

二、句子主要成分

1. 主语

普什图语中主语的表达法：

1) 用名词表示。如：　لمر پرېووت. 太阳下山了。

2) 用代词（人称代词—包括弱代词，疑问代词，指示代词，否定代词，不定代词，限定代词）如：

ته خبر يې؟　　你知道吗？

زه راغلم.　　我来了。

څوک کتاب لولي؟　　谁在读书？

3) 用名词化了的形容词和分词。如：

په دې عمارت کښی کوچنیان روزنه کېږی.

孩子们在这座楼里受教育。

د دې رقعې درکوونکی زما له خپلوانو څخه دی.

送这张字条的是我的一位亲戚。

4) 起名词作用的动词不定式。如：　تللو ستړی کړم 走得我累了。

5) 数词（包括基数词和序数词）。如：

د پنځو کسو څخه دوه راغلی، درې نه دي راغلي.

五个人来了两个，另外三个没来。

لومړی وویل

第一个（人）说道……

6) 用整个词组来表示。如:

د بیجنګ د ښار کوڅې پراخې دي

北京城街道宽敞。

主语在句中通常位于句首或时间和地点状语之后。如:

دی ډېر زیار کاږي. 他很努力。

پرون زه په مجلس کښې وم. 昨天我在开会。

2. 谓语

普什图语中，谓语有动词性的和名词性的两种。

1) 动词性谓语可用任何动词（单一动词，由名词转化的动词，合成动词等）来表示，而且，该动词可以任何变化了的形式组成简单或合成的动词性谓语。如:

مونږ به خط ولیکو. 我们要写封信。

سږ کال به دغه کارخانه جوړه شي. 今年这个工厂将盖成。

زه کار کولی شم. 我能工作。

2) 名词性谓语由名词加系词组成，系词由动词“是”来表示，有时用 کېدل（成为，变为，变成）的相应形式来表示。

名词部分的表达法

① 原格形式的名词。 如:

زه شاګرد یم. 我是学生。

دی معلم شو. 他当老师了。

② 同介词搭配的变格形式的名词。如：

دغه څوکۍ د لرګيو څخه ده. 这把椅子是木制的。

③ 用形容词表示。如：دغه ښار لرغونی دی. 这座城市是古老的。

④ 用现在时和过去时的分词表示。如：

دا ښځه څاه ته تلونکی ده. 这个女人在向井边走去。

ور ټرلی دی. 门是关着的。

⑤ 用人称代词和疑问代词来表示。如：

د دې هلک پلار دی دی. 这个孩子的父亲是他。

دی څوک دی؟ 他是谁？

⑥ 用序数词来表示。如：

دا کوټه پنځمه ده. 这是五号房间。（这个房间是第五号。）

⑦ 用副词来表示。如：

زما کور د ښار څخه لیرې دی. 我家远离市中心。

名词性部分可以借助说明词扩展。如：

کابل د افغانستان پایتخت دی. 喀布尔是阿富汗的首都。

谓语通常置于句末。

三、句子次要成分

1. 直接宾语

直接宾语受及物动词支配，但在及物动词过去时的句子中用以宾语为主的表达形式，也就是句中的谓语要与直接宾语的人称、性、数一致。

1) 能够作主语的词类皆可作宾语。如：

ورته ووایه چه اخبار راوړي. 告诉他把报纸带来。（名词）

ده کړکۍ خلاصه کړه. 他打开了窗户。（名词）

زه يې وينم. 我看得见他。（弱音代词）

دی ما وينی. 他看得见我。（人称代词）

تا څوک وليد؟ 你看见谁了？（疑问代词）

څو دې رانيول؟ 你买了多少？（疑问代词）

هلته تلل نه غواړم. 我不想到那儿去。（动词不定式）等等

2) 人称代词作及物动词现在时和将来时直接宾语用原格形式，但单数第一、二人称，却要用变格，ما 和 تا 。

在过去各时态人称代词作直接宾语用原格形式。

疑问代词 څوک （谁）和否定代词 هيڅوک （无论什么人）在句中作直接宾语时，都用原格。

2. 间接宾语

普什图语中的间接宾语由同介词搭配的各种词类的间接格形式来表示。如:

خپل ملګري ته خط ليکم. 我在给朋友写信。

在句法上，间接宾语不仅与动词发生关系，而且和名词、形容词发生关系。如:

د ګلو ګډې 花束　　د باغ څښتن 花园的主人

د اوبو ډک ګيلاس 装满水的杯子　　د دقت وړ 值得注意的...

3. 定语

普什图语中定语可由名词、形容词、数词、代词、形动词、动词不定式以及整个词组来表示。

1) 一致定语表示法:

①用形容词表示。如: سور بيرغ 红旗（以 ی、ه、ا、و、ی 和 و 结尾的形容词例外）。

②用序数词和基数词 یو （一）、 دوه （二）来表示。如：

څلورمه ورځ 第四天　　یوه ښځه 一个妇女　　دوې کوټې 两间房子。

③用现在时和过去时分词来表示。如：　　سوځوونکی بم 燃烧弹

جوړه شوی فابریکه 建成了的工厂。

④用按性变化的代词表示。如：

خپل کور 自己家　هره ورځ 每天，天天　　ټوله نړۍ 全世界等等。

2) 部分一致定语表示法

① 用三以上的基数词只在变格中与被说明词一致。如：

د شلو کسو کار 二十个人的工作。

② 用指示代词 دغه 这个　هغه 那个和某些其他代词，与被说明的词在复数间接格中一致。如：

په دغو کارخانو کښی 在这些工厂里等等。

3) 非一致定语表示法

① 用带有前置词 د 的名词变格来表示。如：　د تیږو سکاره 煤

② 用带有前置词 د 的人称代词和某些其他代词的变格来表示。如：

د دوی کور 他们的家；　دا د چا کور دی؟ 这是谁的家？

③ 用具有物主意义的弱代词来表示。如：

ورور دې راغی؟ 你的兄弟来了吗？

④ 用指示代词 دا 这个，这些及某些不定代词、否定代词和疑问代词来表示。如：

دا کوټه 这个房间；　دا میز 这张桌子；څو کسه 几个人？

هیڅ شک نشته 毫无疑问 等等。

⑤ 带前置词 د 的动词不定式。如:

د خوړلو مېز 餐桌; د ښېدو کوټه 卧室。

⑥ 用整个词组来表示。如: د کاغذ جوړولو کارخانه 造纸厂。

⑦ 用以 ځړګند و اوږد و ، ي ، ي 结尾的形容词来表示。如:

په صنعتي ولايتو کښې 在各工业省份。

以 ه , ا 结尾的形容词可能是非一致定语, 也可能是部分一致定语。

普什图语中定语一般置于被说明的词之前, 用弱代词表示的除外。

与被说明的词连用的前置词不算定语, 但如果定语是由带前置词 د 的整个词组或某种词类构成时, 属例外。如:

د دغه هلک مور 这个孩子的母亲; په لوی ښار کښې 在大城市里;

د دوی په باغ کښې 在他们的花园里; د ښار په کوڅو کښې 在城市的街道上等等。

4. 状语

1) 地点状语表示法

① 用地点副词表示。如: دا کتاب هلته کښېږده! 把这本书放在那儿!

② 用带有介词的名词来表示。这些介词表示行为发生的地点、方向、起点和终点等意义。如:

زه په کارخانه کښې کار کوم. 我在工厂工作

زما وروړ شانګهای ته ولاړ. 我的兄弟到上海去了。

له کابل څخه تر قندهار پورې څو کیلومتره دي؟

从喀布尔到坎大哈有多少公里路?

2) 时间状语表示法

①用时间副词表示。如: دی پرون ولاړ. 他昨天走了。

②用带前置词的名词来表示。如:

پس له کاره دی سبق وایی. 下班后他学习。

3) 原因状语是由带前置词 له 或 د 的名词来表示。前置词 له 或 د 与后置词 څخه 和短语 د...له امله ، د...په سبب ، د...له کبله 等连用。如: مونږ د خپل ملګری د ناجوړتیا په سبب نه راغلو. 因为朋友病了，我们没有来。

4) 目的状语通常由间接格名词、动词不定式和 د...دپاره 连用来表示。如: دی د خط لیږلو دپاره پوسته خانې ته ولاړ. 他到邮局寄信去了。

5) 行为方式状语表达法

① 用行为方式副词来表示。如:

زما کره ناڅاپه میلمانه راغلل. 我家突然来了客人。

دی ژرژر کور ته ته. 他急急忙忙往家走。

②用具有副词意义的形容词来表示。如:

آس یی تینګ ترلی دی. 他把马牢牢地栓住了。

③用副词短语来表示。如: دی په خندا ولاړ. 他笑着走了。

6) 程度状语表示物质的量或程度，表示某种东西增加或减少几倍，表示行为已完成或完成多少次，表示时间的持续性和行途的长短。它回答下列问题: 几次? 多少倍? 多久? 多少? 如:

زه څو ځله ستا کره تللی وم. 我到你们家去好几次了。

موټر په یوه ساعت دېرش کیلو متره لار وهي. 汽车一小时运行 30 公里。

7) 所有状语都可用整个词组来表示。如:

د تفریح په وخت کښی کړکی خلاصه کئ! 休息时请打开窗户!

د سیند پر غاره یو سپین کور و. 河岸上有一所白房子。

状语在句中的位置不是固定的，而是取决于情节和上下文。

时间状语通常在主语之前，或直接置于其后。如：

پرون زمونږ کره میلمانه راغلی وو. 昨天有客人到我们家来了。

دی ښېګاه راغی. 他昨天晚上来了。

地点状语一般直接置于时间状语之后。如果它表示行为的方向，那就位于靠近谓语的地方。如：

ته به تر کله پورې هلته اوسې؟ 你要在那里住到什么时候？

5. 句子并列成分的处理

在简单扩展句中并列成分可以由并列连接词连接起来，也可以不用连接词。如：

په دې کوټه کښې کټونه او میزونه او الماری ولاړې دي.

在房间里有床、桌子和柜子。

دغه کورونه لوړ، روښان او ښایسته دي.

这些房子高大、明亮且漂亮。

په باغ کښې د سرو، جونیا، سپینو، شنو ګلانو وړم پورته کېږی.

在花园里散发着红花、紫花、白花、兰花的香味。

如果在句子中有几个词性相同的词，那么谓语即取复数形式并与主语在性上一致。如：

محمود او احمد راغلل. 穆罕默德和阿哈麦德来了。

حمیده او سلیمه راغلې. 哈米达和萨利玛来了。

如果几个词性不同的主语有一个共同的谓语，在这种情况，有两种办法，一种是使谓语与最靠近它的主语在性上一致，另一种是用阳性复数形式。如：

یو سړی او یوه ښځه راغله. 来了一个男人和一个女人。

یوه ښځه او یو سړی راغی. 来了一个女人和一个男人。

یو سړی او یوه ښځه راغلل. 来了一个男人和一个女人。

如果句子中有几个用单复数一、二、三人称表示的主语，谓语用复数第一人称。如:

زه او ته مکتب ته ولاړو. 我和你到学校去了。

زه او ته به احمد ووینو. 我和你将看到阿赫麦德。

مونږ او تاسی به دا کار وکړو. 我们和你们来做这件事。

如果主语是由第二、三人称代词表达的，那么谓语用复数第二人称。如:

ته او دی باغ ته ولاړئ. 你和他到花园去了。

ته او دی ما وینئ. 你和他在看我。

تاسی او دوی به ما ووینئ. 你们和他们将看到我。

如果有一个主语是由阳性单数第三人称表示的，而另一个由主语阴性单数第三人称表示，那么，谓语用阳性复数第三人称。如:

دا او دی ولاړل. 她和他走了。

دی او دا راغلل. 他和她来了。

在及物动词过去时的句子中，如果有几个直接宾语时，句中的一致原则与不及物动词的句子是一样的。如:

ما احمد او محمود په بازار کښی ولیدل.

我在街上看见了阿赫麦德和穆罕默德。

ما فاطمه او حلیمه په مکتب کښی ولیدې.

我在学校看见了法蒂玛和哈利玛。

ما هلته دوې نجونې او درې هلکان ولیدل.

我在那儿看见了两个女孩和一个妇女。

تا حلیمه او احمد ولید.

你看见了哈利玛和阿赫麦德。

ده دوې نجونې او درې هلکان ولیدل.

他看见了两个女孩和三个男孩。

منګی او پیاله مې ډک کړل.

我灌满了罐子和碗。

تېل او مالګه یې راوړل.

他带来了油和盐。

احمد زه او ته ولیدلو.

阿赫麦德看见了我和你。

محمود زه او دی ولیدلو.

马赫穆德看见了我和他。

اسلم ته او دی ولیدلئ. 阿斯拉姆看见了你和他。

如果有一个宾语用阳性单数第三人称表示，而另一个用阴性单数第三人称表示，谓语与靠它最近的宾语一致。如：

ما دا او دی ولید. 我见了她和他。

تا دی او دا ولیدله. 你见过他和她。

第十四章　复合句

一、并列复合句

要把几个单独的句子连接成并列复合句，通常用并列连接词但也可不用。如：　زه ولاړم او دی هلته پاته شو. 我走了，而他留在哪儿。

په کوټه کښې چپه چپايی ده، هر څوک په سبق ويلو بخت دی.

房间里一片寂静，每个人都在做功课。

آسان يی نالول ، چونګښو پښې پورته کړی.

（谚语）给马挂掌青蛙也抬起了爪子。

二、主从复合句

从句的类型

1. 主语从句

主语从句可以起主句中所缺主语的作用，也可以表现主句中代词所表示的主语内容。چه 和主句发生关系。如：

هرڅه چه وايم رښتيا ده. 我所说的都是真话。

2. 谓语从句

谓语从句用于揭示主句中代词所表示的谓语的内容。从句通过连接词 چه 和主句发生关系。如：

سيند داسی دی چه پوری وتل يی مشکل دی. 这是一条很难渡过的河。

3. 宾语从句

宾语从句所用连接词也是 چه，句子必须直接置于支配它的词（通常是动词）之后。如：

ما ته معلومه ده چه تاسی سبا ولاړ شئ. 我知道您明天要走。

4. 定语从句

定语从句通过连接词 چه 与各句发生关系。定语从句一般置于它所说明的词之后，而且在主句中被说明的词之前通常有指示代词هغه。如:

هغه هلک چه پرون دلته راغلی و، زما ورور دی.

昨天到这儿来的那个男孩是我弟弟。

定语从句可用来说明主句中的主语和宾语。如:

هغه کتاب چه ما را نیولی دی خپل ملګري ته به یی واستوم.

我将把我买的那本书寄给朋友。

定语从句可以位于复合句之中，也可以置于复合句之末。

因为连接词 چه 不能和前置词及后置词连用所以在句中用代词来表示格的关系（代词同前置词和后置词搭配或不搭配），也可用独立使用的前置词和后置词。 如:

هغه نجلی چه پرون ته ور سره راغلی وې، چېرته اوسي؟

昨天和你一块来的那位女孩住在哪里?

هغه کلی چه زما پلار پکښی اوسي،ډېر لوی دی.

我父亲住的那个村子很大。

5. 状语从句

1) 时间状语从句

时间从句通过连接词 چه（当），短语 کله چه （当）及 هغه وخت چه （当...时候）和短语 تر هغه وخته پورې چه （直至）等与主句连接。 如:

کله چه دی زما په کوټه کښی ننووت، ما خط لیکه.

当他到我房间来的时候，我正在写信。

时间从句可以在主句之前，主句之后，也可以插在其中。

2) 原因状语从句

原因从句通过连接词 ځکه چه（因为）和短语 ولی چه（由于） هر کله چه（既然）等构成。如:

پرون د ده کره نه وم تللی، ځکه چه ډېر کارونه مې درلودل.

昨天我没去他家，因为我有很多事。

原因从句可以放在句首，也可以放在句末。

3) 目的状语从句

目的从句通过连接词 چه 和主句发生关系，也可用介词结构 د دې دپاره چه（为了），它通常在主句之后，但也可在主句之前或插入其中。在从句中动词用假定式。如:

دا کتاب خپل ورور ته ورکئ چه و یی لولي. 请把这本书给你弟弟读吧。

دې کلی ته ولاړ چه هلته استراحت وکړي. 他到农村去休息了。

4) 条件状语从句

条件从句通过连接词 که（如果），که چېرې（如果）和 چه（用于如果、假如之意）与主句发生关系。条件从句通常位于复合句之首，但也可以在复合句之末。

如果条件从属句表示将来的现实条件，那么它的谓语用假定式，而主句的谓语用现在时、将来时或命令式。如:

که سبا هوا ښه وي، نو زما کره راشه!

如果明天天气不错，你就到我这儿来吧!

在条件从句中，可用过去式代替假定式。如:

که دی دې ولید، نو ورته ووایه چه را شی.

如果你能见到他，就告诉他到我这儿来。

如果条件从句表示非现实条件，谓语则用愿望式。在主句中谓语或用

愿望式或用带语气词的过去完成时和一般过去式的形式。如:

که زه ور ته تللی وای ، نو دی به مې لیدلی وای.

如果我到他那儿去的话，那就见到他了。

که ما وخت درلودای، زه به د مخه ستا کره تللی وم.

如果我有时间的话，早就去你家了。

5) 让步状语从句

让步从句用的连接词是 که څه هم 虽然 سره له دې چه 尽管是，而且在主句中常用连接词 مګر 但是，可是 لیکن 但是，可是或词组 بیا هم (خو) 仍是，还是，仍然是，与其相互应。如:

که څه هم لوی سهار و بیا هم ماشومان له خوبه ویښ شول.

虽然时候还早，孩子们还是睡醒了。

پښې مو تر زنګنو په واورو کښې ډوبې وې، مګر بیا هم مونږ هیڅ د یخنی احساس نه کاوه.

大雪没过我们的膝盖，可我们一点也不感到冷。

第十五章　直接引语和间接引语

普什图语中，别人的话通常都用直接引语的形式引出，即用第一人称“我”的形式进行叙述。在复合句中，直接引语用连接词 چه 连接主句和从句。如：

ده وویل چه زه پر پنځو بجو راشم. 他说他五点钟来。

直接引语也可以用冒号和引号连接主句和从句。如：

بوډا وویل: "قاضی صاحب، دا څنګه چل دی؟ دلته خو ونه نه ده راغلي.

老头说：“法官先生，这是怎么回事？树没有到这儿来过呀。”

附录：波斯语语法概述

词 法

学过普什图语会感觉波斯语词法极简单。 波斯语的名词、形容词、数词都没有性和格的不同形式， 甚至数，在二以上数词后的名词也无需加复数词尾（ان或ها）。在波斯语过去时的句子中，也无需考虑是及物动词还是不及物动词，更不用考虑主语用原格还是用变格。当然也不必考虑动词随宾语的性、数进行人称变位还是随主语进行变位了。与普什图语不同的是在波斯语中由字母‘ ی ’作名词的后缀起不定冠词作用。如: شهر (城市)，شهری (一座城市)。在一个名词或词组作动词宾语时，有时加词缀 را ，表示是宾语或宾格，但不是附加词尾。 如: شهر را دیدم. 我看见了城市。مرد و زن و بچه را دیدم. 我看见了一个男人、一个女人和一个孩子。

另外， 短元音[e]表示所属关系或所有格，叫做 اضافه 。波斯语中，通常修饰语在被修饰语之后。 اضافه 加在被修饰语结尾。形容词、名词、人称代词和序数词作修饰语时，都是这样。如： تاج پادشاه *taj-e-padshah* 国王的王冠。 سیب شرین *sib-e-shiri:n* 甜苹果 قلم شما *qalam-e-shoma:* 你的钢笔 روز چهارم *roz-e -chaharom* 第四天等。

只有以指示代词和基数词（包括不定量词）为修饰词时，修饰词才放在前边。此时，不用 اضافه 。如:

ان دسمال 那块手帕 این کتاب 这本书 شش سیب 六个苹果 چند ساعت 几块表等。

现对波斯语的主要词类作一概括的介绍:

一、名词

波斯语名词有单复数区别。在名词和作名词用的形容词后加 ان 或 ها 构成其复数。如:

پاد شاه 国王，پاد شاهان 国王们；سنگ 石头，سنگها 很多石头。

按照旧的规则，这两个词尾用法不同，ان 主要用于表示人类、人体的各部分和大动物的复数。ها 主要用于表示小动物和非生命物的复数，但在现代口语中除少数例外，有在所有情况下都使用 ها 的倾向。

二、形容词

形容词几乎总是跟在名词后边，读音时，用 اضافه 连读。如:

درخت بلند *darakht-e-biland* 一棵高树。

形容词比较级和最高级通常是在形容词尾部加后缀 تر 和 ترین 构成。如:

بلند تر（更高的），قشنگتر（更美的），شیرین ترین（最甜的），زیباترین（最美的）等。

三、 代词

1. 指示代词 این (这)和 ان (那)置于所限定的名词之前，没有复数形式。如: این اسپ 这匹马，این اسپها 这些马。但是，如果这两个词作为名词单独使用，表示复数意义时，也要加复数词尾，即: اینها 和 انها 。

2. 人称代词

波斯语的人称代词如下:

من 我	ما 我们
تو 你	شما 你们
او 他，她	ایشان 他们

中性人称代词“它”，在波斯语中一般用 ان 表示，其复数为 انان 或 انها 通常用以替代 ایشان，表示复数第三人称，而不管是指人还是指物。可将单数第一人称和单数第二人称代词去掉最后一个字母加词缀 را，成为 مرا 表示（对我，把我），ترا 表示（对你，把你）。

3. 波斯语中没有物主代词，而用人称代词和 اضافه 表示，也就是名词在前，人称代词在后，读音时，在名词词尾以 اضافه 连读。如：اسب من *asb-e man* 我的马 قوله تو *kulah- tu* 你的帽子等。

4. 反身代词 خود 通常是与作为句子主语的人称代词相关联的，如：من اسب خود را فروختم 我把（自己的）马卖了。

但也作人称代词的自身，用 اضافه 连读。如：خود من 我自己，خود شما 你自己等。

反身代词 خودش 与 خود 词义相同，但是，人称代词不论是单独的还是不可分立的都不能与之连用。

5. 词缀代词或叫不可分代词有：

م 对我，我的	مان 对我们，我们的
ت 对你，你的	تان 对你们，你们的

ش 对他，他的 （对她，她的 对它，它的）	شان 对他们，他们的

缀在名词或动词后的这些词缀，表示所有格、直接受格或代词的与格，如：اسب ام 我的马；　میگویم ات 我告诉你；　نصف اش 它的一半；　وطن مان 我们的国家；　پدر تان 你们的父亲；　گوفتند شان 他们对他们说。

它们也可缀在反身代词后。如：خود ام 我自己；　اسب خود مان 我们自己的马。

6. که (که) 被用作疑问代词（谁）时，可用复数，需要时，也可连后缀 را。如：که را دیدی؟ 你看见谁了？　کها را دیدید؟ 你们看见谁（们）了？

四、数词

1. 基数词置于所限定的名词之前。在多数时，其所限定的名词后无须加复数词尾。如：یک شتر 一头骆驼，　بیست شتر 二十头骆驼。

2. 序数词除 اول（第一）是借用的阿拉伯词之外，其余都是在基数词后加 وم 这个音节构成。跟形容词一样，序数词都置于所限定的名词后边，读音时，用 اضافه 连读。如：درس اول *dars-e-avval*（第一课）在复合序数词中，用 یکم 而不是用 اول 表示‘第一’。如：درس بیست و یکم 第二十一课。

五、动词

波斯语的动词变化比普什图语简单多了，时态和语气的变化是这样

的：现在进行时、现在假定时和命令式由动词词根组成；过去时和过去进行时（也是过去假定时）由动词不定式词干构成；现在完成时和过去完成时由过去分词和助动词بودن构成；将来时由助动词 خواستن 和动词不定式词干组成。除过去分词外还有动名词。

I. 如同普什图语有换根动词一样，波斯语动词词干和词根的不同更多，这是波斯语动词各种变化的唯一困难。初学者经常会遇到这种不同，特别是进行现在时、现在假定时变位时，不得不查词典去找词根。其实，从词干查找词根，除一些例外，还是可以归纳出一些规律的。

1. 动词不定式词干

波斯语动词不定式不是以 تن 结尾，就是在一个元音或两个辅音‘ر’与‘ن’之一的后边以 دن 结尾，不定式词干是去掉词尾的‘ن’构成。例如：

كشتن　杀　不定式词干为 كشت

افتادن　落下　不定式词干为 افتاد

كشيدن　拖，拉　不定式词干为 كشيد

ماندن　留下　不定式词干为 ماند

اوردن　带　不定式词干为 اورد

2. 动词词根

规则动词是脱落词尾 تن 或 دن 构成其词根，如果在词尾前有元音也一起脱落。仍以上述动词为例，以便比较。如：

كشتن　根为　كش　　كشيدن　根为　كش

افتادن　根为　افت　　ماندن　根为　مان

اوردن　根为　اور

不规则动词的词根，请参看 IV 不规则动词词根。

II. 动词的变化

1. 首先介绍一下波斯语的辅助动词　构成波斯语现在完成时和过去完成时同普什图语一样用分词和系动词 بودن （是）构成。但动词的将来时却要用助动词 خواستن （想，要）和不定式词干构成。

1) 系动词 بودن 的简化式人称变位

م 我是	یم 我们是
ی 你是	ید 你们是
است 他，(她，它)是	اند 他(她，它)们是

2) 系动词 بودن 的过去时人称变位

بودم 我曾是	بودیم 我们曾是
بودی 你曾是	بودید 你们曾是
بود 他(她，它)们曾是	بودند 他(她，它)曾是

3) بودن 的现在假定时人称变位

باشم 我可能是	باشیم 我们可能是
باشی 你可能是	باشید 你们可能是
باشد 他(她，它)可能是	باشند 他(她，它)可能是

4) 助动词 خواستن 的人称变位

خواهم 我将是	خواهیم 我们将是
خواهی 你将是	خواهید 你们将是
خواهد 他(她，它)将是	خواهند 他(她，它)们将是

2. 语气与时态

可以用动词 كشتن(杀)为例来看波斯语动词的变化。

1) 由词根构成者

① 现在时

كشم 我杀	كشيم 我们杀
كشى 你杀	كشيد 你们杀
كشد 他(她)杀	كشند他(她)们杀

这个时态,以其简单形式出现，经常是但不永远是假定的。加前缀 مى ，它就变为陈述式现在时，مى كشم ‘我杀’等等。加前缀 بى ，即可变为明确的现在假定时(我们在普什图语中称之为将来趋向时)，如: بى كشم 我可能要杀等等。

带前缀 مى 的陈述式现在时常有将来的含义，例如，او را مى كشم 有“我将杀他”，也有“我正要杀他”之意。

② 命令式

这个时态只有一个人称即第二人称。

! كش 你杀！　　! كشيد 你们杀！

这个时态通常带有前缀 بِ 但有时不带。如: بكش ، بكشيد。

2) 由不定式词干构成者

① 一般过去时

كشتم 我曾杀	كشتيم 我们曾杀
كشتى 你曾杀	كشتيد 你们曾杀
كشت 他(她,它)曾杀	كشتند 他(她,它)们曾杀

注：本时态单数第三人称没有词尾，总是由动词不定式的词干构成。

② 过去进行时

加前缀 می 于一般过去时就能构成过去进行时。如：می کشتم 我当时正在杀。这个时态也是过去条件式。如：اگر او را می دیدم می کشتم 如果当时我见到了他，就杀了他了。

③ 现在完成时

同普什图语一样，现在完成时和过去完成时是由过去分词同系词的现在时和过去时构成。过去分词是在不定式词干后加一个短元音 ه 构成的，又如前所述不定式词干是去掉动词不定式词尾中的 ن 构成的，那么，过去分词的构成公式为：کشته= ه +کشت ← کشتن دیدن دید + ه = دیده ←。

波斯语现在完成时。如下表：

کشته ام 我已经杀了	کشته ایم 我们已经杀了
کشته ای 你已经杀了	کشته اید 你们已经杀了
کشته است 他(她,它)已经杀了	کشته اند 他(她,它)们已经杀了

④ 过去完成时。如下表：

کشته بودم 我早已经杀了	کشته بودیم 我们早已经杀了
کشته بودی 你早已经杀了	کشته بودید 你们早已经杀了
کشته بود 他(她,它)早已经杀了	کشته بودند 他(她,它)们早已经杀了

⑤ 过去假定时是由过去分词和系词 بودن 的现在假定时构成。

کشته باشم 我也许已经杀了	کشته باشیم 我们也许已经杀了
کشته باشی 你也许已经杀了	کشته باشید 你们也许已经杀了
کشته باشد 他也许已经杀了	کشته باشند 他们也许已经杀了

⑥ 将来时 由动词 خواستن（希望，要）和动词不定式词干构成。一些语法学家称这个词干为脱落词尾不定式。此时态较现在时的将来含义更加明确，经常是表达目的、意向。

خواهم کشت 我将杀	خواهیم کشت 我们将杀
خواهی کشت 你将杀	خواهید کشت 你们杀
خواهد کشت 他(她,它)将杀	خواهند کشت 他们将杀

⑦ 动名词 动名词的一种构成法是在不定式尾部加 ی 构成，赋予“适合”、“即将”的意思，کشتنی 义为“即将被杀”。او کشتنی است. “他即将被杀”，این خوردنی نست. “这个不能吃”。也可用作名词。

III. 被动语态

波斯语被动式由过去分词和动词 شدن（根为 شو）（变为，成为）的变化形式构成。如：کشته شوم 或 کشته می شوم 我将被杀，کشته می شوند 他们被杀害，کشته شده است. 他已被杀害等等。除命令式不能构成被动式外，其他各时态与主动式一样。

注：在现代波斯语口语中很少使用被动式，常使用的倒是不确定概念的主动态复数第三人称。如，他将被杀用 او را خواهند کشت.（他们将杀他）来表达，他被杀了用 کشتند ش（他们杀了他）来表达，等等。

还应说一下的是，通常人称代词不同动词一起用，除非特别强调，用动词词尾就足以表达明白了。如：شهر میروم. 我将进城，شهر میروید. 你将进城，而表达“我进城，你留在这儿”时，必须这样说：من شهر میروم شما اینجا میمانید. 。

IV. 不规则动词词根

虽然很多波斯语动词的词根构成显得很不规律，但是其中大部分可以归类。用下列一些规律可从动词不定式追循到词根。

1. 大多以 یدن 结尾的动词是规律的（见 کشیدن ），只有几个例外。如下：

不定式	词根
آفریدن 创造	آفرین
چیدن 采，摘；收拾，整理	چین
دیدن 看	بین
شنیدن 听	شنو
گزیدن 挑选	گزین

2. 以 ادن 和 ودن 结尾的动词是去掉这些词尾代之以 ای 构成词根。

不定式	词根
آزمودن 试验，考验	آزما(ی)
آسودن 休息，安抚	آسا(ی)
افزودن 增加，增长	افزا(ی)
آلودن 弄脏，污染	آلا(ی)
اندودن 涂抹	اندا(ی)
پالودن 过滤；挤出；精练	پالا(ی)
پیمودن 度量；横穿；干杯	پیما(ی)
ربودن 抢,夺;偷；吸	ربا(ی)

سرودن 唱歌; 吟诗	سرا(ی)
سودن 擦,摩擦;磨光;揉	سا(ی)
فرمودن 命令,吩咐; 说	فرما(ی)
نمودن 指明;显示;似乎是	نما(ی)

以 ادن 结尾的其他动词是规则的（见 افتادن）。另有一个词是例外,既不规则又不属上述归类: درودن 收获,收割 其根为 درو。

3. 以 تن 结尾的动词,其词尾前为字母 'خ' 并在该字母前又是长元音时,去掉词尾并将 'خ' 改为 'ز' 构成词根。

不定式	词根
اموختن 教,教会; 学,学习	اموز
آميختن 混合,掺合; 加入, 结合	آميز
افراختن 抬高,高举,升起,升高	افراز
افروختن 点燃,,点火;照亮; 激起	افروز
انداختن 扔,投;抛弃;放倒;推翻	انداز
اندوختن 积聚,积蓄; 获得	اندوز
انگيختن 唆使,挑动; 惊醒	انگيز
اويختن 挂起,吊起; 绞死;悬着	اويز
باختن 败,输,亏本	باز
بيختن 筛, 箩	بيز
پرداختن 支付,缴纳;发放;完成	پرداز

تاختن 飞跑,飞奔;侵袭,攻击	تاز
دوختن 缝,缝纫	دوز
ریختن 浇(水),流(泪)	ریز
ساختن 做,制造;建设,建造	ساز
سوختن 烧,燃烧;烧伤;伤心	سوز
گداختن 熔炼; 炼制	گداز
گریختن 迅跑,逃走; 逃避	گریز
نواختن 演奏;抚爱,疼爱	نواز

例外：

不定式	词根
شناختن 认识,了解; 认出,识别	شناس
فروختن 卖,出售; 出卖,叛变	فروش
گسیختن 撕裂,破裂;中断;撤消	گسل

4. 以‘تن’结尾而且其前分别为字母‘ا’和‘ش’的动词,词根是去掉词尾将‘ش’改为‘ر’构成,而无一例外。

不定式	词根
انباشتن 添满,堆满;积蓄,储存	انبار
انگاشتن 想象,推测,设想	انگار
پنداشتن 设想,假定;认为,以为	پندار
داشتن 有,具有;正在	دار

不定式	词根
کاشتن 耕种,播种;使(某)等待	کار
گذاشتن 放,置;贴上;经过	گذار
گماشتن 任命,委任,指派	گمار
نگاشتن 写,写作;画,绘画	نگار

5. 以‘تن’结尾的动词,其前为‘یس’，词根是脱掉整个‘یستن’构成。

不定式	词根
بایستن 必须,务必,应该	بای
پایستن 耐久,持久;牢固;延续	پای
توانستن 能,能够;会;可以	توان
دانستن 知道,了解;认为,以为	دان
شایستن 应当,适合	شای
مانستن 相像,相似	مان

例外:

گسستن 散开,离开,挣开　根为 گسل

6. 以‘تن’结尾而且词尾前是字母‘ف’再前边接着一个长元音的动词,其词根是脱掉‘تن’并将字母‘ف’改为‘ب’构成。

不定式	词根
تافتن 卷,卷曲;搓,扭,拧	تاب

شتافتن 匆忙,急忙,赶忙	شتاب
کوفتن 敲打;捣碎;注射	کوب
فریفتن 欺骗;引诱,迷惑	فریب
یافتن 发现;找到;懂得	یاب

例外:

不 定 式	词 根
بافتن 织,编织,纺织;编造	باف
شکفتن 开花,开放;愉快	شکف

7. 以‘ دن ’结尾而且前接字母‘ ر ’再前边的元音发‘ o’音的动词，词根是以字母‘ا’替代该元音后，去掉词尾构成。

不 定 式	词 根
آزردن 折磨，虐待；欺负	آزار
افسردن 枯萎，枯干；沮丧	افسار
فشردن 压，榨；压迫	فشار
سپردن 折叠；走路；践踏	سپر، سپار
شمردن 计算，点数；当作	شمر شمار

例外:

بردن 带走，运走；带领 根为 بر

8. 以‘ تن ’结尾,其前为字母‘ س ’再前接着元音‘o’的动词,其根

是去掉词尾,将‘o’音延长为‘ و ’并把字母‘ س ’改为‘ ی ’构成,没有例外。

不 定 式	词 根
جستن 找,寻找	جوی
رستن 生长,长出	روی
شستن 洗,洗涤;擦去,抹掉	شوی

9. 以‘ تن ’结尾其前为‘ س ’再前为‘a’元音的动词,其词根是去掉词尾并将‘ س ’改为‘ ه ’构成。

不 定 式	词 根
جستن 跳, 跳跃; 避开	جه
رستن 逃脱, 得救	ره

这一组有两个动词是去掉词尾,把‘ س ’改为‘ ند ’构成其词根。

不 定 式	词 根
بستن 捆, 绑; 关闭; 阻断; 缔结	بند
پیوستن 连接, 接上; 附加	پیوند

另两个词就毫无规律。

不 定 式	词 根
شکستن 打败, 挫败; 打碎; 毁坏	شکن
نشستن 坐, 坐下; 居住; 平息	نشین

10. 下列动词的词根是无法归类的。

不 定 式	词 根
آمدن 来，降临；出现；降落	آی
بودن 存在，有；是，系	باش
پختن 煮，烹调	پز
پذیرفتن 接受，同意，认可；接见	پذیر
خاستن 起立，起来；发生，出现	خیز
خواستن 想，希望；要求；索要	خواه
دادن 给，交付，提供	ده
رفتن 走，离开；动身；去世	رو
زدن 打，击，敲；钉；毒打；(心)跳	زن
سفتن 钻眼，打洞	سنب
شدن 变得，成为；可能；发生	شو
کاستن 减少，减低，减去	کاه
کشتن 耕种，播种，种植，耕耘	کار
کردن 做，干	کن
گذشتن 通过，经过；驶过；越过	گذر
گرفتن 拿，取；得到；捉，扑；占	گیر
گشتن 转；流通；散步；寻找	گرد

گوی	گفتن 说, 讲, 讲述, 告诉; 称为
نگر	نگریستن 看，观看
نویس	نوشتن 写, 书写
هل	هشتن 放, 摆, 搁; 允许; 放过

句　法

波斯语句式同普什图语一样是动词在最后，如，“德黑兰是伊朗的首都”这句话，تهران پایتخت ایران است. 直译过来就成了，德黑兰伊朗首都是。但在现代口语中，动词不一定总是处于句子最后。以波斯语为母语的人可能这样说，میروم بازار（我去市场）。像这样一句话 شش تا صندلی ست و یک میز. （有六把椅子和一张桌子），动词就不在句尾，用的是单数。波斯语没有语法的性。 非生命物复数用动词单数。

跟普什图语一样，疑问句不是用语序，而是用语调来表达。如: فردا شهر می روید 可以是“你明天进城”，也可以是“你明天进城吗?”的意思。在书写时，为避免这种含混，在句子前边加 آیا （是否）表示提问。

还有必要提一下在句子结构中情态动词 توانستن （能），خواستن（愿，希望），بایستن（必须）等的用法。前二者按规律进行动词变化，而第三个是不完全变化动词，只发生在单数第三人称，其现在时为 باید，过去时为بایست 。跟在这些动词后的是句子的主要动词现在假定时。如:

میتوانم بیروم　我能走

میخواهم بیروم　我要走

باید بیروم　我必须走

在过去时的情况下，主要动词也用这个时态。如:

توانستم بیروم　我曾能走

خواستم بروم　我曾要走

بایست بیروم　我曾必须走

古波斯语中这些动词通常要求跟不定式词根，上述句子就成了 میخواهم رفت ， میتوانم کشت 等，这种形式现在主要保留在无人称结构中 توان رفت （可能走）باید رفت（必须走），بایست رفت（曾必须走）。